MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

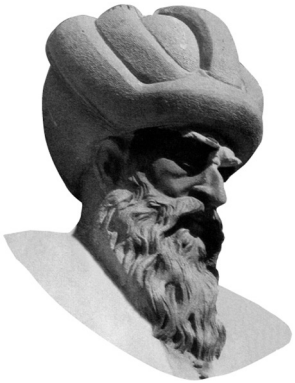
ISSN 1301-2762

5. Büyük Üstat Mesajı ..... Ömer KÖKER
7. Message From The Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. Taşrada Bir Loca Kurma Girişimi: Balıkesir Ülkü Locası ..... Yavuz Selim AĞAOĞLU
36. Masonluk Ne Değildir? ..... Sezgin KÖKSAL
45. Tahsis Töreninin Öğeleri ..... Shawn EYER
Çeviren: Ahmet ŞENKUT
51. Ahlak, Etik ve Hoşgörü ..... Sümer SALDIRAY
60. Anka Ruhun Yücelmesi ve Yaşarken Yeniden Doğuş ..... Berk YÜKSEL
72. Shakespeare'in Oyunlarında Masonik Öğeler I ..... Hakkı BÜYÜKÇİVİTÇİOĞLU
92. Locadan Haberler ..... Mimar SİNAN
118. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN
119. Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Yayın Kuralları ..... Mimar SİNAN

YIL : 2016 NO : 172

MİMAR SİNAN

Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başarırsınız.
Şânı Yüce Kur'an (III: 139)

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz Sahibi: AHMET ŞENKUT
Yazı İşlerini fiilen idare eden: ERGİN KOPARAN
DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR. ÜYELERE MAHSUSTUR. PARAYLA SATILMAZ.
ISSN 1301-2762

SAYI: 172 • Nuruziya Sokağı No: 9 34430 Beyoğlu – İstanbul
Tel: 0212 251 26 50 EYLÜL 2016

5. **Büyük Üstat Mesajı** — **Ömer KÖKER**
7. **Message From The Grand Master** — **Ömer KÖKER**
9. **Taşrada Bir Loca Kurma Girişimi: Balıkesir Ülkü Locası** — **Yavuz Selim AĞAOĞLU**
36. **Masonluk Ne Değildir?** — **Sezgin KÖKSAL**
45. **Tahsis Töreninin Öğeleri** — **Shawn EYER**, **Çeviren: Ahmet ŞENKUT**
51. **Ahlak, Etik ve Hoşgörü** — **Sümer SALDIRAY**
60. **Anka Ruhun Yücelmesi ve Yaşarken Yeniden Doğuş** — **Berk YÜKSEL**
72. **Shakespeare'nin Oyunlarında Masonik Öğeler I** — **Hakkı BÜYÜKÇİVİTÇİOĞLU**
92. **Locadan Haberler** — **Mimar SİNAN**
118. **Aramızdan Ayrılanlar** — **Mimar SİNAN**
119. **Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Yayın Kuralları** — **Mimar SİNAN**

Kapak Kompozisyonu: Şinasi BARUTÇU

Rekmay Reklam ve Tanıtım A.Ş.
Cihan Sok. No: 12/B Sıhhiye - 06430 ANKARA
Tel: 0.312. 231 09 26 - 229 81 29

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Biz Masonlar, mesleğimize yön veren Eski Yükümlülüklerimiz ve İlkelerimize uymayı taahhüt etmiş bulunmaktayız.

Bu yükümlülük ve taahhütlerimizde bizlere şu görevler yüklenir:

"... İyi ve dürüst bir insan olacak, ahlâk kurallarına uyacaksınız.

- **Barışsever olacak ve yaşadığımız ülkenin yasalarına uyacak, vatanınıza şerefle hizmet edeceksiniz.**
- **Devlete karşı girişilen hiçbir eyleme katılmayacak, ülkenin yararlarını, bağımsızlığını, dirlik ve düzenini korumayı kutsal bir görev bileceksiniz.**
- **Devlet makamlarına saygılı olacak, gayretle çalışacak, şerefli bir hayat sürecek ve insanlara itibar edeceksiniz.**
- **Localarınızda din ve siyaset ile ilgili tartışmalara izin vermeyeceksiniz.**
- **Kardeşlerinize saygı besleyecek, sahtekâr ve ikiyüzlüleri camiamızdan uzak tutacaksınız.**
- **İnsan kişiliğine saygıyı, bütün insanların iyiliğine çalışmayı, kişinin hürriyetini ve ahlaki sorumluluğunu, insanların hak ve görev eşitliğini, bilime saygıyı birer ilke olarak benimseyeceksiniz. Kardeşleriniz arasında din, mezhep, ırk, dil, inanç ve sosyal durum ayrımı gözetmeyeceksiniz...".**

Yukarıdaki ifadeler Masonlar olarak içselleştirdiğimiz ve görev alırken kutsal kitaba el basarak uymayı taahhüt ettiğimiz yükümlülükler olup, bizlerin yol göstericisi ve yaşam düsturudur.

Bu prensiplerimizin ışığı altında, Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası olarak Ülkemizin Anayasal düzenine ve parlamenter demokrasiye karşı gerçekleştirilen 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimini şiddetle kınıyor, asla kabul edilemez buluyoruz.

Ülkemizin bu badireyi en kısa surede atlatarak Atatürk ilkeleri doğrultusunda millet egemenliğine dayalı laik, demokratik bir düzenin muhafaza edileceğine inanıyoruz. Keza tüm halkımızın sorumluluk duygusu içinde; ülkemizde İnsan haklarının en üst düzeyde yerleşmesine yönelik laik, demokratik bir düzenin tesisi hususunda görevlerini yerine getireceklerine dair inancımızı da bir kez daha teyit ediyoruz.

Eski yükümlülüklerimiz ve ilkelerimizden en küçük bir sapma göstermeksizin faaliyetlerini Türkiye Cumhuriyeti kanunları çerçevesinde sürdüren Derneğimiz, geçmişte olduğu gibi bugün de çalışmalarını kesintiye uğratmaksızın sürdürmektedir. Gelecekte de sürdürecektir.

Bu nedenle kardeşlerimizin sükûnet ve basiretlerini korumalarını, sadece ve sadece Büyük Üstat'tan gelen mesajları dikkate almalarını; bilgi kirliliği yaratan dedikodulara itibar etmemelerini; şu anda bütün teşkilatlarıyla birlikte idari çalışmalarını ilk günden itibaren sürdüren Derneğimizin Büyük Üstadı sıfatıyla ve büyük bir iç huzuruyla kardeşlerimden rica ederim.

Bu menfur olayda yaşamlarını kaybeden vatandaşlarımıza Evrenin Ulu Mimarından rahmet, yaralananlara acil şifalar dilerken, ülkemizde millet egemenliğine dayalı, laik demokratik düzenin sonsuza kadar sürmesini temenni ediyorum.

Kardeş sevgilerimle,

Ömer Köker
Büyük Üstat

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

As Freemasons, we all have vowed to obey the Old Charges and Regulations which regulate our craft.

With these charges and regulations we have undertaken the following duties:

"...agree to be a good man and true, and strictly to obey the moral law.

- **shall be a peaceable subject; to conform to the laws of the country in which you reside and serve your country honorably.**
- **Shall not be concerned in plots or conspiracies against the Government and will consider a sacred duty to protect the interests, independence, order and harmony of your country.**
- **Shall agree to pay proper respect to all offices of Government, to work diligently, live creditably, and act honorably towards all men.**
- **Shall agree not to permit in your Lodge, any discussions on religion and politics.**
- **Shall respect our fellow brethren and will keep the dishonest and the hypocrites away from our fraternity.**
- **Shall respect personal integrity, work towards the benefit of all mankind; shall follow the principles of the freedom of personal freedom and moral responsibilities; their rights and equalities; and shall respect science. ..shall not make any discriminations amongst our brethren on religion, denomination, race, language, faith and nor on their social status...".**

The above items are the charges that we have undertaken and internalized for which we have sworn on the Volumes of the Sacred Law. They are our guidelines and terms of reference.

Under the guideline of these principles, we, as The Grand Lodge of Free and Accepted Masons of Turkey, strictly condemn the coup attempt to destroy the constitutional and democratic order of our country and deem this attempt unacceptable.

We strongly believe that our nation will soon overcome this burden and will keep its regular order depending on the sovereignty of the nation with its secular and democratic system as established by the principles of our great leader Atatürk. We also re-confirm our belief that all citizens of this nation will take their responsibilities to carry the human rights in our country to the highest possible level and will sustain the secular and democratic order.

Without any deviation from our Old Charges and Regulations, our Association has ever since achieved its activities under the present laws and regulations of the Turkish Republic and continues to keep its labors. Our labors will continue in the future as well.

Therefore, as the Grand Master of our fraternity which continues its activities with all its boards and members and with all my clear conscience, I kindly ask all my brethren to keep their temperance and prudence; take into consideration only the messages coming from the Grand Master; and neglect and avoid all gossip and rumors leading to disinformation.

I request the mercy of The Grand Architect of the Universe for our citizens who have lost their lives in this atrocious incident and wish quick recovery for the wounded and hope and desire that the independent, secular and democratic order of our country will continue forever.

Fraternal regards,

Ömer Köker

Grand Master

TAŞRADA BİR LOCA KURMA GİRİŞİMİ: BALIKESİR ÜLKÜ LOCASI[1]

Yavuz Selim AĞAOĞLU

By the time the Freemasonry in Turkey has entered the Dormancy Period in 1935, there were 19 lodges in İstanbul and 12 in the provinces. On the other hand it is known that large number of lodges established in the provinces especially in the early years of the foundation of the Grand Lodge of Turkey in 1909. The lodges in important influential provincial areas such as Egypt, Syria and Lebanon have been left out side of the Turkish borders in time after WW1. In addition to these, some lodges which are established in the early years of 1910s in provincial areas within the Turkish borders like İzmit, Elazığ, Sivas, Malatya and Mersin could not continue their activities. However the attempts of establishing the lodges out of Istanbul have been keeping on. Although it is seen that in the rough times of Freemasonry in Turkey such as 1930s, this attitude did not change much.

Ülkü Lodge which was attempted to establish in Balıkesir in 1933 has a special importance in the history of Freemasonry in Turkey even though it was unsuccessful at the end. The surprising background of such attempts in the province is expressed in this article along with the documents coming in the light for the first time.

Türkiye'de Masonluğun Uyku Dönemi'ne girdiği 1935 yılında İstanbul'da 19, İstanbul dışında ise 12 locanın faaliyet gösterdiği bilinmektedir. O dönemde Türkiye Büyük Locası'na bağlı İstanbul dışındaki 12 locanın 6'sı İzmir'de, 2'si Bursa'da çalışmaktadır; Ankara, Manisa, Samsun ve Gaziantep'te ise birer loca mevcuttur.[2]

Halbuki 1909'da Büyük Loca'nın kuruluşundan itibaren, özellikle ilk yıllarda İstanbul dışında çok sayıda loca kurulduğu bilinmektedir. Başta Mısır, Suriye, Lübnan gibi önemli nüfuz alanları olmak üzere İstanbul dışında kurulan ve sayıları 19'a kadar ulaşan bu localar zamanla Türkiye sınırları dışında kalmışlardır. Buna ilaveten 1910'lu yılların başında

1 *Arşivimizdeki bir belgede geçen tek bir cümleden yola çıkarak bu konuya dikkatimi çeken Sn. Ergin Koparan'a teşekkür ederim.*

2 *Apak, Kemalettin, "Ana Çizgileriyle Türkiye'de Masonluk Tarihi", 1958, s: 136-137.*

İzmit, Elazığ, Sivas, Malatya ve Mersin'de tesis edilmiş localar zaman içinde faaliyetlerini sürdürememişlerdir.

Bununla beraber İstanbul dışında loca kurma girişimleri Türkiye Masonluk tarihi boyunca devam etmiştir. Hatta Masonluğun Türkiye'de hayli sıkıntı yaşadığı dönemlerde, örneğin 1930'lu yıllarda bile İstanbul dışında localar açmaya gayret gösterildiği dikkatten kaçmaz. 1933 yılında Balıkesir'de kurulmak istenen Ülkü Locası, sonuca ulaşamamış bir girişim olsa da böyle bir girişimin şaşırtıcı arka planını gözler önüne sermesi açısından Masonluk tarihinde özel bir yere sahiptir ve bu arka plana ait belgeler ilk defa gün ışığına çıkmaktadır.

1930'lu yıllar Türk Masonluğunun hem kendi içinde şiddetli tartışmalar ve idari sorunlar yaşadığı hem de uluslararası konjonktürün de etkisiyle kapatılma baskısı altında olduğu, kamuoyu önünde siyasi aktörlerin saldırısına maruz kaldığı, hatta bu saldırıların en sonunda silahlı saldırıya kadar ulaştığı sıkıntılı bir dönemdir.[3] Bu genel tablo içinde Balıkesir'de yeni bir loca kurulması için girişimde bulunan locanın, İzmir'deki toplantı binası 1 Ağustos 1933 akşamı silahlı saldırıya uğrayan Zuhal Locası olması dikkat çekicidir.

30 Mayıs 1930 tarihinde Zuhal Locası tarafından hazırlanmış bir tanıtım yazısında kendileri hakkında şu bilgiler verilmektedir:

"İzmir'in karşı yakasında bulunan ve izmirde içtimalara devamda müşkilat çeken BB:.in mesaisini kolaylaştırmak maksadıyla Karşıyaka maşrıkında teessüs etmiştir. Mahfel, vapur eskelesinin karşısında Karşıyaka kulübü binasının üst katındadır. (...) Son zamanlarda (satürn) mahfili muhteremi de aynı lokalde içtima etmektedir. 30 Aralık 1929 tarihinde matrikül sayısı 97 olup ve her Salı saat 19:00'da toplanmaktadır. Ekserisi kendi azasından olmak üzre bu sene zarfında Zuhal BB:.i tarafından manisada (Ülker) ve karşıyakada Fransızca çalışmak üzre (Satürn) Mah:. Muh:.i teşkil ve te'sis olunmuştur" [4]

Bu tanıtım yazısında da belirtildiği üzere Zuhal Locası Balıkesir'deki girişimden önce Manisa'da Ülker Locası ile İzmir'de Fransızca çalışan

---

3 Söz konusu dönemde Türk Masonluğunda yaşanan hadiselerle ilgili olarak Bkz. Ağaoğlu, Yavuz Selim ve Sanver, M. Remzi, "Masonluk Tarihimizde 1965 Olayları", Mimar Sinan Araştırma Locası Kitapları Dizisi No.33, İstanbul, Nisan 2016, s:45-138.

4 22 Nisan 1930 tarihli bir levha ile loca hakkında bilgi isteyen Selamet Locası'na Zuhal Locası tarafından yazılan 30 Mayıs 1930 tarihli cevaptan orijinal imlâsı korunarak alınmıştır.

Satürn Locası'nın kuruluşunda önemli rol oynamıştır.[5] Haftada bir toplanan Zuhal Locası'nın, kurulduğu ilk yıllarda her ay bir toplantısını Fransızca icra ettiği bilinmektedir. O itibarla Fransızca çalışan yeni locanın kurucularının büyük bir çoğunluğunun Zuhal Locası üyesi olması ve locanın Arapça kökenli Zuhal isminin Fransızca karşılığı olan Satürn ismini alması anlamlıdır.[6] O tarihte İzmir'de Fransızca çalışan bir diğer loca ise eski tarihlerden beri Fransız Grand Orient'ine bağlı olan Homer Locası'dır. Homer Locası daha sonra 21 Ocak 1933 tarihinde Türkiye Büyük Locası bünyesine girecektir.

Zuhal Locası, İzmir'de kurulan dördüncü loca olmakla beraber, kurulduğu tarihten itibaren İzmir Vadisi'nde özellikle sosyal faaliyetleriyle tanınmıştır. Büyük Loca'ya yazılan 22 Mayıs 1931 tarih ve 28 sayılı tanıtım yazısına göre Zuhal Locası, 1928 yılı sonundan 1930 yılı sonuna kadar Karşıyaka ilkokullarındaki yardıma muhtaç 160 çocuğun ihtiyaçlarını karşılamış ve daha sonra 1931 yılı başında "Karşıyaka Hanımlar Şefkat Birliği" adı altında sadece hanımlardan oluşan bir resmi cemiyetin kurulmasına aracılık etmiştir.[7] Zuhal Locası Karşıyaka'da kiralık bir yerde çalışmasına mukabil, İzmir Alsancak'ta inşa edilen lokal binasının yapımında da etkin rol oynamış, hatta 5 Ocak 1933 tarihindeki açılış programını, o tarihte Vadi Müfettişi sıfatını taşıyan Kemalettin Apak ile birlikte Zuhal Locası Üstadı Muhteremi Feyyaz Mümtaz Savut hazırlamıştır.[8] Bununla beraber Zuhal Locası'nın Uyku Dönemi'ne girişin hemen ardından "Zuhal Kulübü" ismiyle bir girişimde bulunduğu, resmi

---

5 *Ülker Locası'nın kurucuları arasında yer alan Nahid Hilmi, Salih Sıtkı, Galip Saffeti, Zühdü Kâmil, Kemal Ali, Mazlum ve Abbas Bekir ile Satürn Locası'nın kurucuları arasında yer alan Nedim Şakir, Avram Levi, Fuad, Sabuncuoğlu, İbrahim Safa, Josef Gomel, Muammer ve Zühdü Kâmil Zuhal Locası üyelerindendir. Bununla beraber o dönemde geçerli olan tüzük hükümlerinin aynı anda birden çok sayıda locaya üye olmayı mümkün kıldığı göz önünde bulundurulmalıdır.*

6 *İzmir Vadisi'nde Büyük Loca'ya bağlı olarak kurulan ilk loca 1918'de kurulan 38 numaralı Güneş Locası'dır. Bundan sonra kurulan locaların isimlerinin bir kısmının Güneş ismi ile benzerlik kurularak astronomiden alındığı görülür. Merih, Zuhal (Satürn) ve Ülker localarının isimlerinin böyle konduğu söylenebilir.*

7 *Büyük Loca'dan yazılan 16 Şubat 1931 tarih ve 155 numaralı yazıya cevap olarak Zuhal Locası'ndan gönderilen 22 Mayıs 1931 tarih ve 28 numaralı loca tanıtım yazısı.*

8 *1902 İstanbul doğumlu olan Feyyaz Mümtaz (Savut), İzmir'de Homer Locası'nda 23 Mayıs 1924'te tekris olmuş ve aynı locada 21 Ocak 1925'te Kalfa'lığa, 20 Ekim 1925'te ise Üstat'lığa terfi etmiştir.*

takibata uğradığı ve "*Mason locasının yeniden yapılanmış hali olan Zuhal Kulübü adıyla bir derneğin kurulduğu"* açıklamasıyla haklarında dosya açıldığı bilinmektedir.[9]

Balıkesir'de kurulması düşünülen loca ile ilgili ilk girişim İsmail Mestan'dan gelmiştir.[10] Manisa'daki Ülker Locası'nın kurucularından olan ve locanın ilk Üstadı Muhteremi olarak görev yapan İsmail Mestan, Ülker Locası'nın kuruluşu sırasında Manisa'da Ziraat Bankası Müdürü'dür. Kişisel yazışmalardan anlaşıldığı kadarı ile tayini Balıkesir'e çıkan ve Manisa'dan ayrılan İsmail Mestan, yerleştiği Balıkesir'de de bir loca kurmanın imkanlarını araştırmıştır. İsmail Mestan'a bu konuda Balıkesir Tekel Başmüdürlüğü'nde görevli, Vefa Locası üyesi ve Üstat derecesinde bir Mason olan Eczacı Hamdi Rifat yardım etmiştir.[11] Böyle bir girişim için ilk adım olarak Balıkesir'de ikamet eden Mason sayısının yeterli seviyeye çıkarılması şart gözükmektedir. Tüzük hükümlerine göre de yeni bir loca kurmak için en az yedi Üstat Mason gereklidir.[12]

Bu amaçla Zuhal Locası ile birlikte başlatılan çalışmalar ilk neticelerini 1932 yılının Ocak ayında vermiştir. 18 Ocak 1932 tarihinde ilk Balıkesirli haricilerin teklif formları doldurularak, o tarihte geçerli tüzük hükümleri gereği üç Üstat tarafından imzalanıp Zuhal Locası'na sunulmuştur. İsmail Mestan, Nahit Hilmi[13] ve Muzaffer Hilmi[14] tarafından teklifleri yapılan Balıkesirli haricilerin isimleri şunlardır:

1. Balıkesir Memleket Hastanesi Başhekimi Dr. Ali Rıza,
2. Balıkesir'de görevli Dr. Mahmut Kemalettin,

---

9 Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Katalogları, Dosya: 3. Büro, Fon Kodu: 490, Yer No: 611.123. Başbakanlık Arşivi'nde bulunan ve üzerinde gizlilik kaydı olan bu dosyanın içeriğine şu an için ulaşmak mümkün değildir.

10 1882 Batı Trakya Dimetoka doğumlu olan İsmail Mestan, İzmir'de Ehram Locası'nda 22 Ekim 1925'te tekris olmuş, 11 Mart 1926'da Kalfa'lığa ve 24 Kasım 1926'da ise Üstat'lığa terfi etmiştir.

11 1901 İstanbul doğumlu olan Hamdi Rifat, İstanbul'da Vefa Locası'nda 1 Aralık 1926'da tekris olmuş, 21 Ekim 1927'de Kalfa'lığa ve 16 Kasım 1928'de ise Üstat'lığa terfi etmiştir.

12 O tarihte geçerli olan "Türkiye Maş:. A:.nın Kavânîn-i Esâsiyyesi"nin Beşinci Maddesi'ne göre "Bir Mah:. teşkil etmek için Üs:. derecesini hâiz lâakall yedi B:.in ictimâ'ı lâzımdır"

13 1897 İzmir doğumlu olan Nahit Hilmi, İzmir'de Güneş Locası'nda 11 Ekim 1925'te tekris olmuş ve 2 Nisan 1926'da Kalfa'lığa terfi etmiştir. Kurucuları arasında yer aldığı Merih Locası'nda 17 Kasım 1926'da Üstat'lığa terfi etmiştir.

14 1898 İzmir doğumlu olan Muzaffer Hilmi, İzmir'de Zuhal Locası'nda 27 Mayıs 1930'da tekris olmuş, 2 Aralık 1930'da Kalfa'lığa ve 8 Aralık 1931'de Üstat'lığa terfi etmiştir.

3. Demiryolları Kütahya-Balıkesir hattında görevli Mühendis Mahmut Fehmi,
4. Balıkesir Sorgu Hâkimi Mustafa Niyazi,
5. Balıkesir Maarif Müdürü Hüseyin Vasıf.

Bundan sonraki gelişmeler son derece süratlidir. Teklif formlarının tanziminden bir gün sonra Zuhal Locası'nın 19 Ocak 1932 tarihli celsesinde bu haricilerden talepname alınması oybirliği ile kararlaştırılmıştır. Sözü edilen hariciler tarafından 20 Ocak 1932 tarihinde doldurulup imzalanan

S.·. A.·. K.·. Ş.·. C.·.

Umumî Ma.·.luk — Türkiye Ailesi

TEKLİF VARAKASI

Ha.·.nın ismi ve lakabı: Ali Rıza
Pederinin ismi: Mahmut
Doğduğu yer: Trabzon
Hangi mekteplerden çıktığı: Tıbbiye den
Mesleki ve sanati: Doktor
Adres — Çalıştığı yer: Balıkesir Memleket hastanesi Baş tabibi
Oturduğu yer: Balıkesir hükümet caddesi

Yokarıda hüviyeti yazılı Ha.·.yi şahsan tanırız ve hakkında ciddî surette tahkıkat ta yaptık. Mas.·. luğa kabule lâyık olduğuna vicdanen kani ve Mas.·. sıfatile kendisine kefil olarak meslekimize kabulünü teklif ederiz

İmza — İmza — İmza

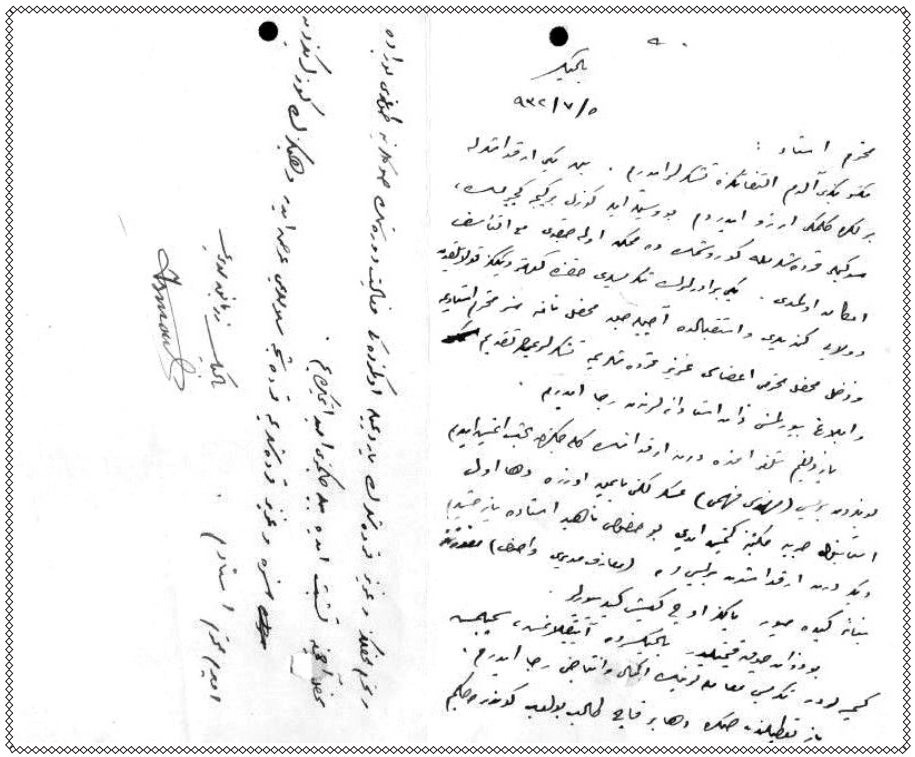
Tarih: 18 Kanunu Sani 932

İHTAR — Boş brakılan yerler hiç bir tereddüde mahal vermiyecek surette doldurularak teklifnamenin Üç Üs.·. K.·. tarafından imza edilmesi ve üç kıta vesika fotuğrafisinin birlikte Mah.·. M.·.e itası lâzımdır.

talepnameler ise locanın bir sonraki toplantısında yani 26 Ocak 1932 tarihinde okunarak kabul edilmiştir. Ardından Zuhal Locası tarafından 29 Ocak 1932 tarih ve 7 numaralı bir yazı ile Büyük Loca'ya başvurularak söz konusu haricilerin Tasvipnameleri için gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir. Büyük Loca'dan gönderilen Tasvipnameler 23 Nisan 1932 tarihini taşımaktadır.

Bundan sonra tahkikat safhası başlamıştır. Zuhal Locası'nın 28 Haziran 1932 tarihli toplantı davetiyesinin ikinci maddesinde Balıkesirli haricilerin tahkik levhalarının okunması yer almaktadır. Söz konusu toplantı tersimatında yapılan skrütenle ilgili şu ifade vardır: *"Aleyhde söz alan olmadığı için yapılan skrüten neticesinde hepsinin tamamen temiz ve lekesiz zuhur etmiş olması dolayısile en kısa zamanda tekrisleri tekarrür etti."*

5 Temmuz 1932'de bu beş haricinin tekrislerinin yapılacağı davetiyelere geçmişse de söz konusu haricilerden ancak üçü toplantıya gelebilmiştir. Tekrisin yapılacağı toplantıda önce Balıkesir'den İsmail Mestan'ın Üstadı Muhterem Feyyaz Mümtaz'a gönderdiği şu mektup okunmuştur:

"Muhterem Üstad:

Mektubunuzu aldım. İltifâtınıza teşekkür ederim. Ben yeni arkadaşlarla birlikte gelmeği arzu ederdim. Bu vesile ile güzel bir gece geçirmek, sevgili kardeşlerimle görüşmek de mümkün olacaktı. Maatteessüf imkân olmadı. Yeni biraderlerin tekrisleri hakkında gösterdiğiniz kolaylıktan dolayı kendileri ve istikbalde açılacak mahfel nâmına siz Üstadı Muhtereme ve Zuhal Mahfel-i Muhteremi a'zâsı azîz kardeşlerime teşekkürlerimi takdîm ve iblâğ buyurulmasını zât-ı üstadânelerinden rica ederim.

Yazdığım telgrafta dört arkadaşın geleceğini bahsetmiştim. Bunlardan birisi (Mahmut Fehmi) askerliğini yapmak üzere daha evvel İstanbul'a Harbiye Mektebi'ne gitmiş idi. Bu hususu Nahid Üstada yazmıştım. Diğer dört arkadaştan birisi (Maarif Müdürü Vasıf) mazeretine binaen gidemiyor. Yalnız üç kişi gidiyorlar.

Bu zevât çok kıymetlidir. Balıkesir'de ayıklanmış seçilmiş kimselerdir. Tekris muamelerinin ikmâl ve intacını rica ederim.

Yaz tatilinden sonra daha birkaç tâlip bulup göndereceğim.

Ve Muhterem Mahfeliniz ve azîz kardeşlerin yardımıyla önümüzdeki faaliyyet devresinin sonlarına doğru burada mahfel açmağa teşebbüs edebileceğimizi ümit etmekteyim muhterem üstadım.

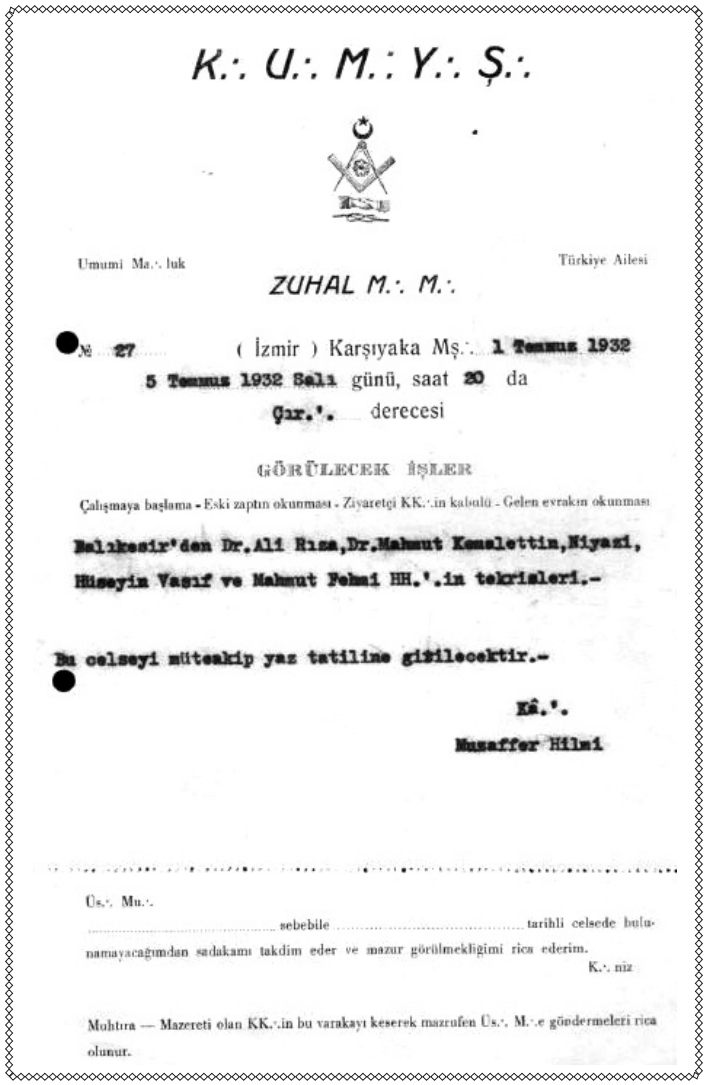
Balıkesir Zerbank[15] Müdürü İsmail"

Yapılan tekrisler tersimata şu şekilde yansımıştır: *"Ruznamede tekrisleri yapılacağı gösterilen haricilerden Mahmut Fehmi H:.nin asker olması ve Hüseyin Vasıf H:.nin de Trabzon'a tayin olunması dolayısile, gelemediklerinden ya niyabet suretile yahut her hangi bir suretle ilk fırsatta tekrisleri kararlaştırılarak yalınız gelmiş olanların tekrisleri mübaşeret edildi. Vasiyetnameleri okundu, imtihanları icra edildi, seyahatleri yaptırıldı, bütün bunlarda hiç bir itiraza uğramadıklarından neticede dünya kardeşlik ittihadına dahil edilerek şereflerine müselles alkış yapıldı."*

Bundan sonra 8 Temmuz 1932 tarih ve 51 numaralı bir yazı ekinde Balıkesir'den tekris edilen Dr. Ali Rıza, Dr. Mahmut Kemalettin ve Mustafa Niyazi'nin evrakı ve Çıraklık "Şahadetnameleri" Büyük Loca'ya gönderilerek Büyük Loca tarafından tasdik edilmesi talep edilmiştir.[16]

15 Ziraat Bankası'nın o dönem kullanılan kısaltması.

16 Büyük Loca'dan tasdik edilerek Zuhal Locası'na ulaşan Çıraklık "Şahadetnameleri" Balıkesirli bu üç üyeye 14 Ekim 1932 tarihinde gönderilmiştir.

K.·. U.·. M.·. Y.·. Ş.·.

Umumi Ma.·. luk — Türkiye Ailesi

ZUHAL M.·. M.·.

№ 27 (İzmir) Karşıyaka Mş.·. 1 Temmuz 1932

5 Temmuz 1932 Sala günü, saat 20 da

Çır.·. derecesi

GÖRÜLECEK İŞLER

Çalışmaya başlama - Eski zaptın okunması - Ziyaretçi KK.·.in kabulü - Gelen evrakın okunması

Balıkesir'den Dr.Ali Rıza,Dr.Mahmut Kemalettin,Niyazi, Hüseyin Vasıf ve Mahmut Fehmi HH.·.in tekrisleri.-

Bu celseyi müteakip yaz tatiline girilecektir.-

Kâ.·.

Muzaffer Hilmi

Üs.·. Mu.·.

..... sebebile ..... tarihli celsede bulunamayacağımdan sadakamı takdim eder ve mazur görülmekliğimi rica ederim.

K.·. niz

Muhtıra — Mazereti olan KK.·.in bu varakayı keserek mazrufen Üs.·. M.·.e göndermeleri rica olunur.

Ancak o günkü koşullar ve ulaşım güçlükleri içerisinde Balıkesir'de hayatını idame ettiren birinin İzmir Karşıyaka'da her hafta yapılan toplantılara katılması pek mümkün gözükmemektedir. Nitekim tekrisle birlikte girilen yaz tatili dönemi sonunda, 5 Ekim 1932 tarihinde Dr. Mahmut Kemalettin "*vazifesinin Balıkesir'de olması nedeniyle*" locasından altı aylık izin talep etmiştir. Aynı gerekçelerle 9 Ekim 1932'de Mustafa Niyazi ve 1 Kasım 1932'de de Dr. Ali Rıza izin talebinde bulunmuşlardır. Balıkesir'den gelen bu izin talepleri Zuhal Locası tarafından kabul edilmiştir.

Balıkesir'li yeni Çırakların loca toplantılarına katılamadıkları gibi Masonlukla ilgili bilgi edinmeleri de muhtemelen pek kolay değildir. Örneğin 26 Kasım 1932 tarihinde Zuhal Locası'na bir yazı yazan Dr. Kemalettin, tekrislerinin hemen ertesi günü Balıkesir'e dönmeleri nedeni ile kendisine Masonluk hakkında İzmir'de bahsedilen kitabı tedarik edemediğini, mümkünse bu kitabın Balıkesir'e gönderilmesini rica etmiştir.

Aynı günlerde Balıkesirli altı yeni haricinin daha Zuhal Locası'na teklif formlarının hazırlandığı görülmektedir. Yeni teklif edilenler şunlardır:

1. Balıkesir Ziraat Bankası Muhasebecisi Mehmet Rifat,
2. Balıkesir Lise ve Muallim Mektebi Müdürü Hüseyin Esat,
3. Balıkesir Osmanlı Bankası Muhasip ve Veznedarı Hakkı Şevket,
4. Balıkesir Doğum ve Çocuk Bakımevi Başhekimi Dr. Ahmet Halit.
5. Balıkesirli Tüccar Kösezade Cemal,
6. Balıkesir Orta Öğretim Müzik Öğretmeni Halit Bedii,

Bu teklif formlarının hepsi 25 Kasım 1932 tarihini taşımaktadır ve teklifleri imzalayan üç Üstat Mason da aynıdır: İsmail Mestan, Nahit Hilmi ve Hamdi Rifat.

Öte yandan, daha önce tekris kararı alınmış olmakla beraber tekrisi icra edilemeyen Mühendis Mahmut Fehmi'nin İstanbul'da niyabeten tekrisi için İsmail Mestan aracılık etmiş ve Zuhal Locası Üstadı Muhteremi'ne 29 Kasım 1932 tarihinde şu mektubu yazmıştır:

"Muhterem Kardeşim

Size geçen gün bir mektup gönderdim. Ve bir temenni de bulundum. Şimdiye kadar cevap alamadım. Acaba temennimiz kabul edilmedi mi?

Beş altı talebnâme hazırlandı. Bazılarının fotoğrafları noksan, belki yarın ikmâl ederek bunları takdîm edeceğim.

Bugün başka ve âcil bir iş için bu mektubu yazıyorum. Geçen sene beş hâricî takdîm etmiş idim, üçü tekris edildi, birisinin İstanbul askerlik için gittiğini yazmıştım. Bu zat Mahmut Fehmi Bey'dir. Askerliğini ikmâl ederek buraya avdet etti ve buradan da Kütahya'ya nakl eyledi. Şimdiki vazifesi Kütahya'dadır. İstanbul'da Resne Mahfilinde tekrisini

istiyor orada birisiyle muhabere etmiş bugün bana mektubunu gösterdi. 8 Kanunuevvelde ictima olduğundan ve bu tarihe kadar evrakı ora mahfiline gönderilirse ve kendisi giderse muamelesini yaptıracağından bahs ediyor. Fehmi Bey 8 Kanunuevvel'de İstanbul'da bulunmak üzere Kütahya'dan me'zûnen gidecektir. O tarihden evvel Resne'ye niyabeten muamelesi yapılmak üzere bir mektup yazmak imkânı varsa lütfedersiniz, imkân olmazsa evrakın İstanbul' a gideceği zamana kadar azîmetini te'hîr edecektir. Fakat tarihinde giderse diğer bazı işlerini de göreceğini söylüyor. Bu zât kıymetli bir arkadaştır. Mümkün ise bir an evvel evrakını göndermenizi rica ederim. Evrakın gönderilip gönderilemeyeceğini ve ne zaman gönderilebileceğini bana bildirirseniz ben de kendisine yazacağım. Ona göre programını tanzim edecektir.

Acele yazıyorum. Yarın veya öbür gün mufassal mektup takdîm edeceğim. Hürmetler eder ve kardeşçe gözlerinizden öperim muhterem kardeşim.

Ziraat Bankası Müdürü İsmail"

1 Aralık 1932 tarihinde bir mektup daha yazan İsmail Mestan, hem daha önce bahsettiği talepnameleri hem de Balıkesirli Çırakların "nafaka artırım taleplerini" mektubuna eklemiştir. O tarihte geçerli olan tüzük maddesine göre Kalfa derecesine terfi edebilmek için tekris tarihinden itibaren beş, Üstat derecesine terfi edebilmek için ise Kalfalığa terfi tarihinden itibaren yedi ay geçmesi gerekmektedir.[17] Dr. Ali Rıza ile Dr. Kemalettin'in nafakalarının arttırılması için yazdıkları 24 Kasım 1932 tarihli metinler şu şekildedir:

"Nura kavuştuğumdan beri Muh:. Mah:.imden uzak bulunmama rağmen ham taşı yontmaktayım. Kanuni müddetimi de ikmâl ettim. Eğer lâyik görülürse nafakamın tezyîdini rica ederim"

İsmail Mestan'ın bahsi geçen 1 Aralık 1932 tarihli mektubu şöyledir:

"Muhterem Üstadım,

Evvelki mektubumda arz ettiğim talebnâmeleri takdîm ediyorum. Talebnâme veren hâricîlerin isimlerini gösterir bir listeyi de leffediyorum. Bunların bir an evvel muamelelerinin ikmâline himmet buyurulmalarını siz üstadımdan ve azîz kardeşlerimden rica ederim.

---

17 Söz konusu tüzük maddesinin orijinali şöyledir: "Bir müptedi muamelei kabuliyesi tarihinden itibaren beş ay geçmedikçe ve Mah:.e muntazaman devam eylediği ve icra kılınacak imtihanda derecesine ait malûmatı haiz olduğu sabit olmadıkça ikinci dereceye terfi edemez."

Burada mahfil açmak teşebbüsümüzün intacı için muhterem üstadlarımızdan ve biraderlerimizden istirhâmlarımızı ve daha bazı husûsâtı aşağıya arz ve istirhâm ediyorum:

1. *Geçen sene tekrisleri icrâ olunan üç biraderden şimdilik ikisinin tezyîd-i nafaka levhalarını takdîm ediyorum. Burada mahfil açmak hususundaki teşebbüsümüzü pek iyi biliyorsunuz bu iki biraderin iki dereceye terfisine lüzum vardır. Burada yedi üstadı tamamlamak ancak bunların üstad olmaları ile kabil olacaktır. Bu ciheti İzmir'de şifâhen de size anlatmıştım. Burada mahfil açmak için çalışan ben ve İnhisârlar Baş Müdîriyyeti Müskirât Me'mûru Vefa Mah:.inden üçüncü dereceyi hâiz Hamdi Rifat Birader vardır. Biz ikimiz bu hususta Muhterem Mah:.nize resmî bir mürâcaatta bulunuyoruz. Bu levhayı da takdîm ediyorum. Elimizdeki Nizamnâme-i Umûmî'nin 62nci maddesindeki sarâhate göre bu biraderlerin iki derece terfi'ne imkân vardır. Manisa'da iken de aynı şekilde iki derece terfi eden biraderler var idi ve bunun için Maş:.dan istenilmeye lüzûm görülmemiş idi. Bu husûsun tasvîb ve adem-i tasvîbi hakkında ma'lûmât lütfederseniz biz de teşebüsümüze ona göre devam ederiz.*

2. *Bu iki biraderin gene melfûf hesâb pusulasında gösterildiği üzere senelik âidâtiyye melfuf teavün sandığı duhûliyyeleri Faruk Çullu biradere Ziraat Bankası havalesiyle gönderilmiştir.*

3. *Diğer birader (Niyazi)nin tezyîd-i nafaka levhasını âidât-ı seneviyyesi de derdest-i takdîmdir.*

Hürmetle ve kardeşçe gözlerinizden öper ve mektubuma cevap beklerim efendim.

İsmail

Hâşiye:

Altı hâricîye âid teklif varakalarıyla talebnâmelerin imzası için burada muntazam başka üstad yoktur. Nahid Hilmi Üstadımız bunları tanırlar ve lütfen imza buyururlar.

Bunlara aid tasvib levhalarını da bana ve Hamdi Rifat Üstada gönderirsiniz."

Bu mektup ekinde iki Balıkesirli Çırak Mason'un erken terfisi için bir "temenni levhası" da gönderilmiştir. 1 Aralık 1932 tarihli yazı şöyledir:

"Zuhal Mah:. Muh:.ne

Üs:. Muh:. ve AA:. KK::

Geçenlerde Balıkesir'i teşrif buyuran Üstad-ı A:.mız Mustafa Hakkı N:.mizin dahi irşâd ve işâret buyurdukları veçhile Balıkesir'de meslek-i mukaddesemizin inkişâfına çalışmak gayesiyle, geçen sene Mah:. Muh:. nizde tekrisleri icra kılınan Doktor Ali Rıza, Doktor Kemal, Müstantik Niyazi BB:.in nizamnâme-i umûmînin 62nci maddesine istinâd ederek iki derece birden terfileriyle buradaki vâki olacak mesâimiz husûlpezîr olabileceğinden bu hususun te'mîn buyurulmasını Zuhal Mah:. Muh:.nden niyâz ederiz.

Bu BB:. her ne kadar muntazam bir Mah:. Muh:.in mesâisine iştirâk edememiş iseler de Balıkesir'de mevcûd on B:.in iştirâkiyle her hafta muntazaman ve gayrı resmî akd edilen celselerde kâfi derecelerde tenevvür ve hatta, temsîl ve temessüle olan istidâdlarıyle, bizleri de tenvîr etmekte oldukları ilâveten arz ve kardeş hürmet, sevgi ve selâmlarımızın kabulünü rica ederiz. 1 Kanun-ı evvel 1932

Balıkesir Ziraat Bankası Müdürü Me'mûru Eczacı — *Balıkesir İnhisârlar Müskirât Fen*

İzmir: Ehramdan — *İstanbul Vefa Mah:. Muh:.nden*

İsmail :.14 — *Hamdi Rifat :.3"*

Bu mektup ve eklerinin sürecin arka planını anlamak açısından birkaç yönden önem taşıdığı ileri sürülebilir:

Birincisi, Balıkesir'de loca açılması konusunun Büyük Üstat Mustafa Hakkı Nalçacı ile önceden görüşüldüğü anlaşılmaktadır.

İkincisi, yeni Çırakların Localar Genel Tüzüğü'nün 62. maddesine istinaden olabildiğince hızlı bir şekilde Üstat derecesine terfi ettirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Sözü edilen tüzük maddesi şöyledir:

"Locanın görevlerini yerine getirmek üzere yeterli sayıda Üstat yok ise, localar nafaka arttırımı için belirlenmiş süreleri indirebilir. Fakat her şeyden önce Büyük Loca'nın iznini talep etmeleri şarttır." [18]

---

18 Söz konusu tüzük maddesinin orijinali şöyledir: "Mah:. vezaifini ifa edebilecek Üs:.lar kâfi miktarda değil ise Maha:. tezyidi nafaka için tayin olunan müddetleri taklil edebilir. Fakat evvelemirde Bü:. Meş:.in müsaadesini talebetmeleri icabeder."

Mektupta bu tüzük maddesine göre zamanında Ülker Locası kurulurken gerekli Üstat sayısını sağlamak üzere yapılan erken terfiler de hatırlatılmaktadır.[19]

Bu mektupta ayrıca, İzmir'deki loca toplantılarına katılamayan yeni Çırakların Masonik eğitimlerinin Balıkesir'deki Masonlar tarafından sağlandığına değinilmektedir. Fakat teklif evrakını imzalayacak üçüncü Üstat Mason bile Balıkesir'de bulunamayıp bu eksik imza İzmir'de tamamlanmak zorunda iken mektupta sözü edilen Balıkesirli on Masondan kimlerin kastedildiği anlaşılamamaktadır.

Son olarak, haricilerden talepnamelerin Masonik usule aykırı olarak, teklifler locada okunup oylanmadan ve talepname alınması kararlaştırılmadan önce alındığı anlaşılmaktadır.

İsmail Mestan'ın yazdığı mektuplar ve teklifler Zuhal Locası'nın 6 Aralık 1932 tarihli toplantısında okunmuştur. Öncelikle İstanbul'da bulunan Mühendis Mahmut Fehmi'nin tekrisinin niyabeten yapılması için Resne Locası'na bir yazı yazılması ve sonra teklif edilen Balıkesirli yeni haricilerden talepname alınması bu toplantıda kararlaştırılmıştır. Ancak bu yeni haricilerin teklif oylaması sırasında Balıkesirli Tüccar Kösezade Cemal'e bir ret oyu çıktığı tersimata geçmiştir.

Teklifleri kabul edilen bu adayların talepnameleri Zuhal Locası'nın bir sonraki toplantısında okunmuş ve oylanmıştır. Ancak oylamalar sırasında Balıkesir Orta Öğretim Müzik Öğretmeni Halit Bedii'nin talepnamesi oybirliği ile reddedilmiştir. Kösezade Cemal'in talepnamesi iki muhalife karşı çoğunlukla, diğerleri ise oybirliği ile kabul edilmiştir.

Zuhal Locası'nda alınan bu kararlar, birkaç gün sonra 16 Aralık 1932 tarihli bir yazı ile Büyük Loca'ya bildirilmiş; Halit Bedii'nin talepnamesinin reddedildiği belirtilerek diğerlerinin Tasvipnameleri ile ilgili işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

---

19 Söz konusu terfilerle ilgili olarak Büyük Loca'ya gönderilen 3 Şubat 1930 tarih ve 10 numaralı yazı şöyledir: "Manisa Meş:.inde tesisine müsaade buyurulması talep edilen ve bu günkü posta ile evrakı tarafı âlilerine gönderilen ÜLKER M:. M:.i müessislerinden Salih Sıtkı, Mehmet Kâmil ve Abbas Bekir BB:. müddeti nizamiyelerini ikmal etmemiş olmakla beraber mezkûr M:. M:.in teessüs edebilmesi için Zuhal heyeti umumiyesince Üs:. derecesine terfileri münasip görülmüş ve 31/1/930 tarihinde akdedilen fevkalade celsemizde üçüncü dereceye terfileri icra kılınmıştır. Bu lüzumu mübremeye binaen terfileri icra edilen bu BB:.e ait irsaliye verekası ve imla edilen şahadetnameleri berayi tasdik kılındığını arz ve bu vesile ile de ihtiramatı fevkalademizin kabulü niyaz olunur."

Bu dönemde İsmail Mestan'ın kaleme aldığı 8 Ocak 1933 tarihli mektup birkaç önemli konuyu aydınlatmaktadır:

Öncelikle Balıkesir'de yeni bir locanın açılması için gerekli Üstat Mason sayısı açısından yeni bir gelişme söz konusudur. İsmail Mestan, Gaziantep'te Cenup Yıldızı Locası'nın Kalfa derecesinde bir üyesi olan Balıkesir Osmanlı Bankası Müdürü Kohen Sefanya'nın Üstat derecesine terfi ettirilmesi için yapılan girişimler hakkında bilgi vermektedir.[20] Ancak Kohen Sefanya'nın Üstat derecesine Nilüfer Locası'nda niyabeten terfisi ile ilgili bir kayıt arşivimizde mevcut değildir.

Bunun yanı sıra tekrisi diğer Balıkesirli adaylarla beraber yapılamayan Mühendis Mahmut Fehmi Bey'in İstanbul'da Resne yerine Selamet Locası'nda niyabeten tekris edildiği de bu mektupta dile getirilmiş ve kendisine Çırak Derecesi Ritüeli'nin gönderilmesi hatırlatılmıştır.

Ayrıca Balıkesir Sorgu Hâkimi Niyazi Bey'in, eşinin rahatsızlığı nedeni ile henüz nafaka artırım talebini gönderemediği belirtilmektedir.

Balıkesir'den gönderilen son teklifler arasında Zuhal Locası'nda rahatsızlık duyulanların bildirilmesi de istenmektedir.

Bu mektupta son olarak Balıkesir'li iki Çırak Mason'un hızla Üstat derecesine yükseltilmesinin önemi bir kez daha hatırlatılmaktadır. 8 Ocak 1933 tarihini taşıyan söz konusu mektup şöyledir:

"Muhterem Üstadım,

Mektubunuza çok geç cevap veriyorum kusura bakmayınız.

KOHEN Birader hakkındaki mektubu aldığınız anlaşılıyor. Maamâfih ikinci bir mektubu mahfilinden getirttik, meseleyi îzâh edeyim. Burada Osmanlı Bankası Müdürü Kohen Birader Gazi Ayntab Mahfiline mensûbdur. 3üncüye terfi'i takarrür etmiş niyabeten terfii için muhterem mahfilinize bir mektub göndertmiş idik. Bu mektubu diğer bir mektubuma leffen size takdîm etmiştim. İşte bu mektub kaybolmuştur. Maamâfih Bursa'daki Nilüfer Mahfiline hitâben ikinci bir mektub getirttik mesele kapandı.

Mühendis Fehmi Biraderin tekrisi yapılmış kendisi İstanbul'dan avdetinde buraya uğradı. Resne yapamamış, Selametde yapılmış âidatını

20 Bursa 1891 doğumlu olan Kohen Sefanya, Gaziantep'te Osmanlı Bankası Müdürü iken Cenup Yıldızı Locası'nda 24 Aralık 1926'da tekris edilmiş ve 16 Nisan 1927'tarihinde Kalfa derecesine terfi ettirilmiştir.

vermiş kendisine aceleye geldiği için kitap vermemişler. Tabiî harcları size gönderilecektir. Kitaplarıyla diplomasını kendisine gönderirsiniz. Bu çok kıymetli bir biraderdir.

Adresi: Kütahya'da devlet demiryolları inşaat mühendisi Fehmi'dir.

Son gönderdiğiniz talebnâme sahiplerinden bir ikisi hakkında o kadar iyi intıbâ hâsıl olmadığı mektubunuzda zikrediliyor. Bunlar hangileri ise lütfen yazınız, bizi îkâz etmiş olursunuz.

Ali Rıza ve Kemal Biraderlerin terfileri hakkındaki emirlerinizi bekliyorum. Burada mahfil açılabilmesi bunların terfi'ine bağlıdır. Niyazi Birader refikasının ağır hastalığı dolayısıyla telaştadır. Yetiştirebilirsek onun da tezyîd-i nafaka levhasını takdim ederim. Bunu şimdilik beklemeğe lüzûm yoktur.

Para ve hesab meselesi Faruk Çullu Biraderle bilmuhâbere halledilmiştir. Hatta Hüsnü Niyazi Birader de hesabını gönderdiğini zannediyorum.

Yeni Birader Fehmi için teavün sandığı muamelesinin de kendisine yazılarak intacını emir buyurmanızı rica etmektedir. Bütün kardeşlere hürmet ve selâmlar sizin de kardeşçe gözlerinizden öper ve sonsuz teşekkürlerimi takdîm ederim muhterem üstadım.

İsmail Mestan"

Fakat aynı günlerde beklenmedik bir gelişme olmuş ve yeni Çırak Masonlardan Dr. Kemalettin'in Balıkesir'den İstanbul' a tayini çıkmıştır. Dr. Kemalettin 13 Ocak 1933 tarihli bir dilekçe ile İstanbul'da Vefa Locası'na tebenni etmek istediğini bildirerek gerekli işlemlerin yapılmasını şu şekilde talep etmiştir:

"Zuhal Mahfeli Muhteremi Üstadı Muhteremine

Üstadı Muhterem ve Aziz Kardeşlerim;

Hasbelvazîfe, Balıkesir'den İstanbul'a nakl ettim. Vefa Mahfell-i muhteremine tebenni etmek ve bu suretle burada mukaddes gayemize hizmet ve nur almak arzusundayım.

Unutulmaz hâtıra ve heyecanları yaşatan ve bana nimet-i nuru veren muhterem mahfilim ve siz üstad ve aziz K..lerimden ayrıldığımdan dolayı müteessirim. Kalben ve ruhen daima sizinle beraberim. Çok sevgi ve saygılarımı sunar, müsâadenizi rica ederim Aziz Üstadı Muhterem."

Ancak Balıkesir'de yeni locanın kurulmasını etkileyecek bu tebenni talebi bir süre işlem görmeyecektir. Öte yandan Mühendis Mahmut Fehmi Bey'in Selamet Locası'nda niyabeten tekris edildiğini İsmail Mestan'ın mektubundan öğrenen Zuhal Locası, 15 Ocak 1933 tarihinde Selamet Locası'na bir yazı yazarak tekris ile ilgili evrakın İzmir'e gönderilmesini istemiştir.[21]

İsmail Mestan 19 Ocak 1933 tarihinde bir mektup daha yazarak, Zuhal Locası Üstadı Muhteremliği'ne tekrar seçilen Feyyaz Mümtaz'ı tebrik etmiş ve aynı mektupta yeni bir loca açılması için İstanbul'dan kendilerine söz verildiğinden ve o nedenle muhtemelen müracaat sonrası işlemlerin hızlanacağından bahsetmiştir. Bu mektupta ayrıca Zuhal Locası tarafından talepnamesi reddedilen harici hakkında bilgi verilmekte ve Balıkesirli üçüncü Çırak olan Balıkesir Sorgu Hâkimi Niyazi Bey'in nafaka arttırım talebi de mektup ekinde gönderilmektedir. 19 Ocak 1933 tarihli mektup şöyledir:

"Muhterem Üstadım,

Mektubunuzu aldım, teşekkür ederim. Mûsikî muallimi Halid Bedii hakkında verdiğiniz ma'lûmâta memnun oldum. Vaziyeti ona göre idâre etmek lazımdır. Bu zâtı bize tanıtan sâbık Maarif Müdürü Şahab Birader idi. Biz bu zâtı çok iyi tanımıyorduk, ne ise mesele yoktur. Şu vesile ile tenevvür ettik. Niyazi Biraderin levhasını da takdim ediyorum. Bu biraderin üç terfisi yapılır yapılmaz burada mahfil açmak için müracaatta bulunacağız. İstanbul'dan da vaadler aldık. Her halde işimizi tesrî' edecekler ve himmetinizle inşallah bu sene burada da bir mahfil açmağa muvaffak olacağız. Yeniden üstadlığa terfiniz biz kardeşlerinizi de çok memnun etmiştir. Buradaki bütün kardeşler nâmına sizi candan tebrik ederim. Kardeşçe selâm ve hürmetler eder gözlerinizden öperim Muhterem Üstadım."

Zuhal Locası'nın 24 Ocak 1933 tarihli celsesinde Niyazi Bey'in nafaka arttırım talebi okunmuştur. Aynı gün İzmir Vadisi'ndeki localara birer mektup gönderilmiş ve Büyük Üstat Mustafa Hakkı Nalçacı'nın İzmir'e gelerek katılacağı özel toplantının 28 Ocak 1933 Cumartesi günü Zuhal Locası'nda yapılacağı duyurulmuştur.

28 Ocak 1933 tarihli bu özel toplantının tersimatı incelendiğinde, Genel Yararlar bölümünde söz alanların, reddedilen teklifler ve yetersiz tahkikatlar konusundaki sıkıntıları dile getirdiği görülür. Büyük Üstat

21 Selamet Locası tarafından Zuhal Locası'na yazılan 11 Ocak 1933 tarihli levhada Mahmut Fehim'in mazereti sebebi ile önce Resne daha sonra Murat Locası'nda yapılamayan tekrisinin Selamet Locası'nda icra edildiği belirtilmektedir.

Mustafa Hakkı Nalçacı'nın bu ziyareti sırasında Balıkesir'de kurulması planlanan Ülkü Locası konusunun da ele alındığı tahmin edilebilir, ancak bu hususta elimizde bir kayıt mevcut değildir.

İkinci grup Balıkesirli adayların Tasvipnameleri 14 Şubat 1933 tarihinde Büyük Loca'dan gönderilmiştir. Beş tasvipnameden Kösezade Cemal'e ait olanın altında özel bir not yer almakta ve Nilüfer Locası tarafından gönderilen bir itiraz yazısına dikkat çekilmektedir. Bursa Nilüfer Locası tarafından yazılan 6 Şubat 1933 tarih ve 9 numaralı itiraz yazısında özetle, bu tüccarın askeriyeye tedarik ettiği erzakta yaptığı hilekârlık nedeniyle Milli Savunma Bakanlığı tarafından taahhüt işlerine girmesine izin verilmediği ifade edilmiştir. Bu nedenle ileride Zuhal Locası'nda bu harici hakkında özel bir tahkikat heyeti kurulduğu görülecektir.

10 Mart 1933 tarihine gelindiğinde Zuhal Locası tarafından Mühendis Mahmut Fehmi'ye bir yazı yazılarak, tekris tarihinden itibaren Zuhal Locası'nın bir üyesi olduğu bildirilmiş, ritüel ve "Umûmî Nizamnâme" ile birlikte bir adet Çırak Önlüğü kendisine gönderilmiştir. [22]

Balıkesir'den İsmail Mestan'ın 22 Mart 1933 tarihli mektubunda ise Dr. Kemalettin ve Dr. Ali Rıza'nın Kalfa ve Üstatlığa terfilerinin 28 Mart 1933 tarihli toplantıda yapılabileceği ifade edilmiştir. Ancak ileride görüleceği üzere, sözü edilen tarihte bu terfiler gerçekleşmeyecektir. Öte yandan aynı mektupta Mühendis Mahmut Fehmi Bey'in terfisinin de Bursa'da Nilüfer Locası'nda yapıldığı bildirilmektedir. Buna mukabil daha yeni tekris olmuş bu yeni Çırak Mason'un terfisine ilişkin bu bilgi, arşiv kayıtlarıyla uyuşmamaktadır.[23] Bunlara ilaveten aynı mektupta bir loca açmak için gerekli evrakın listesi yapılmış ve İzmir'de daha önce yaşanan loca kuruluş tecrübelerinden yararlanmak istenildiği özellikle vurgulanmıştır. 22 Mart 1933 tarihli mektup şöyledir:

"Muhterem Üstadım,

Geçenlerde bir mektup yazdım, Kemal, Ali Rıza Biraderlerin bugünlerde geleceklerini bildirmiştim. 28 Mart 933 Salı günü akşamı bu iki birader gitmeğe karar verdiler. O gece terfileri yapılabilecek ise (Gelsinler) diye bize bir telgraf vermenizi rica ediyoruz. Niyazi Biraderin gelemeyeceğini geçen evvelki mektubumda arz etmiştim. Ben de gelemeyeceğim. Çünkü

22 *Niyabeten tekrisi yapılmış olan Mahmut Fehmi de 25 Mart 1933 tarihinde, kendisine gönderilenleri aldığını belirten bir teşekkür mektubu kaleme almıştır.*

23 *Arşiv kayıtlarında Mahmut Fehmi'nin nafaka artırım talebine 1935 yılında rastlanmaktadır ve bu terfinin de tekrisinde olduğu gibi niyabeten Selamet Locası'nda yapılmasını talep etmiştir.*

bugünlerde çok meşgulüm. Bayram tatilinden şimendifer tenzilâtından istifâde ederek gelmek istiyorum. Gelebilirsem her halde sizi bulacağım. 9 Mart'ta Bursa'ya gittik. Fehmi Biraderin terfi'i yapıldı. Nilüfer Mahfili Biraderleri de bizi çok samimî karşıladılar. Şimdi bu iki biraderin terfileri olur olmaz hemen mahfilimizi açmak için resmî mürâcaâtta bulunacağız.

Kardeşim sizden başka bir istirhâmda daha bulunacağım. Evvelki açtığımız zaman mürâcaât için yapılan evrak bir dosya halinde idi. Bunu Manisa'dan istedim. Yalnız bir tanesini göndermişler, ondan da bir şey anlaşılmaz. Zühdü Üstad zamanında (Satürn) için mükemmel bir dosya vardı. Geçenlerde de İzmir'de bir mahfil açılmış yahud açılmak için teşebbüsde bulunulmuş olduğunu işittik. Bunlardan birinin dosyasından bize lüzumu olan evrakı gönderirseniz o numuneler mucibince biz de hemen müracaatta bulunuruz. Lüzumlu olan evrak zannedersem şunlardır:

1- *İlk ictimâ zabıtnâmesi*

2- *Müessislerin isim ve vazîfelerini hâvi cedvel*

3- *Müessislerin muntazam mensûb oldukları mahfillerden aldıkları tasdiknâme ve şahadetnâme levhaları*

4- *Üstadı Muhteremin tahrîrî taahhüdü*

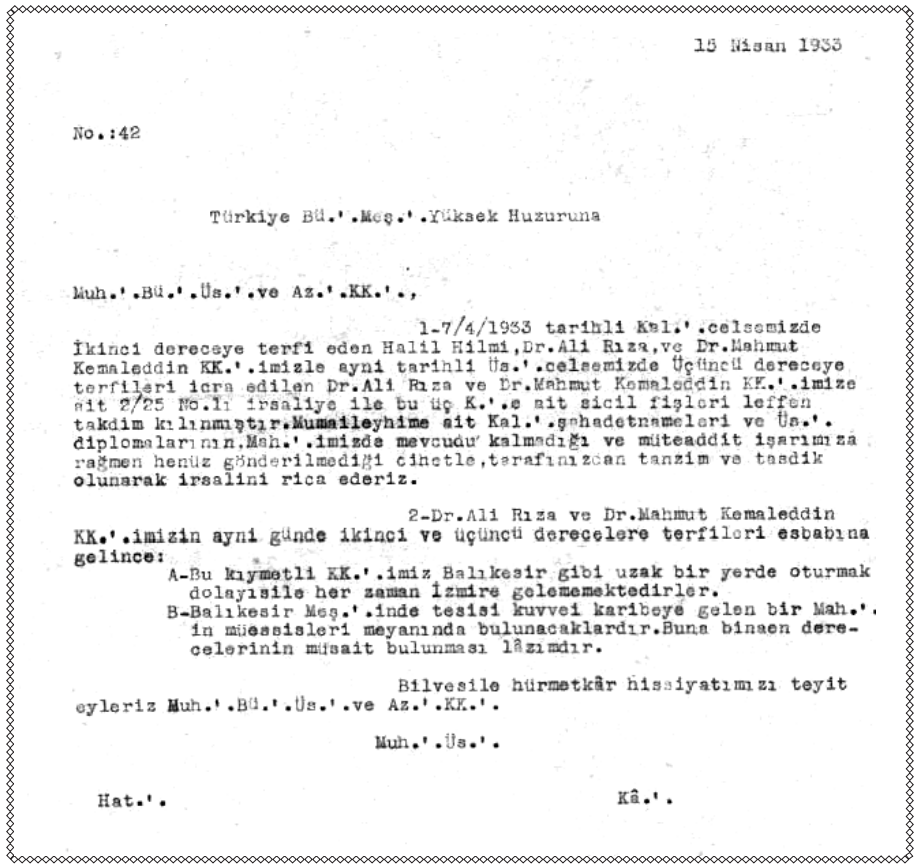
5- *Vazîfedârların tahrîrî taahüdleri*

6- *Patent ve kitap bedelleri. Son zamanda patent harcı alınmadığını da işitiyoruz. Bu babda ma'lûmâtınız varsa bizi tenvîr buyurursunuz.*

İstediğim numuneleri şimdiden emir buyurur çıkartırsanız haftaya gelecek biraderlere teslim eder gönderirsiniz. İnşallah bayrama da gelebilirsem uzun boylu görüşürüz. Gözlerinizden kardeşçe öper ve cümle biraderlere selâm ve ihtirâmlarımı takdîm ederim muhterem üstadım."

Bu mektup Zuhal Locası'nın 28 Mart 1933 tarihli celsesinde okunmuş ve bir sonraki toplantıda sözü edilen terfi törenlerin gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Locanın bir sonraki toplantısı arife gününe denk geldiği için bu toplantının bayramın üçüncü günü yapılması karara bağlanmıştır. Söz konusu karar tersimata şu şekilde geçmiştir:

"Önümüzdeki Salı günü arefeye müsadif olacağından bu ictimaın Balıkesirli KK:.lerin terfii için bayram içinde yapılması mukarrer toplantı ile tevhidi bir reyi muhalife karşı kabul edildi. Bayramda yapılacak ictimaın Bayramın üçüncü Cuma günü saat altıda yapılması iki reyi muhalife karşı kabul olundu"

15 Nisan 1933

No.:42

Türkiye Bü.'.Meş.'.Yüksek Huzuruna

Muh.'.Bü.'.Üs.'.ve Az.'.KK.'.,

1-7/4/1933 tarihli Kal.'.celsemizde İkinci dereceye terfi eden Halil Hilmi,Dr.Ali Rıza,ve Dr.Mahmut Kemaleddin KK.'.imizle ayni tarihli Üs.'.celsemizde Üçüncü dereceye terfileri icra edilen Dr.Ali Rıza ve Dr.Mahmut Kemaleddin KK.'.imize ait 2/25 No.li irsaliye ile bu üç K.'.e ait sicil fişleri leffen takdim kılınmıştır.Mumaileyhime ait Kal.'.şehadetnameleri ve Üs.'. diplomalarının,Mah.'.imizde mevcudu kalmadığı ve müteaddit işarımıza rağmen henüz gönderilmediği cihetle,tarafınızdan tanzim ve tasdik olunarak irsalini rica ederiz.

2-Dr.Ali Rıza ve Dr.Mahmut Kemaleddin KK.'.imizin ayni günde ikinci ve üçüncü derecelere terfileri esbabına gelince:

A-Bu kıymetli KK.'.imiz Balıkesir gibi uzak bir yerde oturmak dolayısile her zaman İzmire gelememektedirler.

B-Balıkesir Meş.'.inde tesisi kuvvei karibeye gelen bir Mah.'. in müessisleri meyanında bulunacaklardır.Buna binaen derecelerinin müsait bulunması lâzımdır.

Bilvesile hürmetkâr hissiyatımızı teyit eyleriz Muh.'.Bü.'.Üs.'.ve Az.'.KK.'.

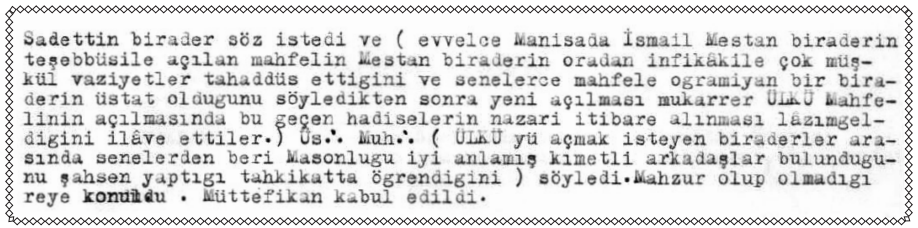
Muh.'.Üs.'.

Hat.'. Kâ.'.

Bahsi geçen tarih 7 Nisan 1933'tür. Bu tarihte önce Kalfa derecesinde bir toplantı yapılarak Balıkesir'den Dr. Kemalettin ve Dr. Ali Rıza'nın Kalfalığa terfileri icra edilmiş, ardından yapılan Üstat derecesi celsesinde ise bu iki Balıkesirli üye Üstat'lığa terfi ettirilmişlerdir. İsmail Mestan her iki derecedeki toplantıya da katılmıştır. Üstat derecesi toplantı tersimatında şu ifade yer almaktadır:

"Evvelce terfileri kabul edilen Dr. Kemalettin ve Dr Ali Rıza K:.lerin tekris merasimine başlanıldı. Bir an Mah:.i tahliye eden Kalfalar hakkında cereyan eden müzakere neticesinde Üstadlığa kabulleri ittifakla kararlaştırılarak icra edildi."

Zuhal Locası, yapılan bu terfileri 15 Nisan 1933 tarih ve 42 numaralı yazı ile Büyük Loca'ya bildirmiştir. Bu yazıda iki Balıkesirli Mason için yapılan özel işlemlerin sebebi şöyle açıklanmıştır:

Sadettin birader söz istedi ve (evvelce Manisada İsmail Mestan biraderin teşebbüsile açılan mahfelin Mestan biraderin oradan infikâkile çok müşkül vaziyetler tahaddüs ettigini ve senelerce mahfele ogramiyan bir biraderin üstat olduğunu söyledikten sonra yeni açılması mukarrer ÜLKÜ Mahfelinin açılmasında bu geçen hadiselerin nazari itibare alınması lâzımgeldigini ilâve ettiler.) Üs.·. Muh.·. (ÜLKÜ yü açmak isteyen biraderler arasında senelerden beri Masonlugu iyi anlamış kımetli arkadaşlar bulunduguunu şahsen yaptıgı tahkikatta ögrendigini) söyledi.Mahzur olup olmadıgı reye konuldu . Müttefikan kabul edildi.

"Dr. Ali Rıza ve Dr. Mahmut Kemaleddin KK:.imizin aynı günde ikinci ve üçüncü derecelere terfileri esbabına gelince:

A- Bu kıymetli KK:.imiz Balıkesir gibi uzak bir yerde oturmak dolayısile her zaman İzmir'e gelememektedirler.

B- Balıkesir Me:.inde tesisi kuvvei karibeye gelen bir Mah:.in müessisleri meyanında bulunacaklardır. Buna binaen derecelerinin müsait olması lazımdır."

Tüzüklere göre bu işlemler için önceden Büyük Loca'dan izin alınması gereklidir. Bu şart sağlanmamasına mukabil Büyük Loca'nın bu işlemleri uygun bulduğu söylenebilir. Çünkü Dr. Ali Rıza ve Dr. Mahmut Kemalettin'in Kalfa ve Üstatlık belgeleri Mayıs ayında Büyük Loca'dan tasdik edilerek gelmiş ve 20 Mayıs 1933 tarihli 53 nolu yazı ile Balıkesir'e gönderilmiştir.

Tüm bu gelişmelerin sonunda 23 Mayıs 1933 tarihine gelindiğinde Zuhal Locası'nda yapılan toplantıda Balıkesir'de Ülkü isminde bir loca açılması konusu tartışmaya açılarak kabul edilmiş ve alınan karar tersimata şu şekilde yansımıştır:

"Balıkesirde ÜLKÜ Mahfelinin tezkiye talebi hakkında müzakere başladı. Sadettin birader söz istedi ve (evvelce Manisada İsmail Mestan Biraderin teşebbüsü ile açılan mahfelin Mestan biraderin oradan infikâkile çok müşkül vaziyetler tahaddüs ettiğini ve senelerce mahfele uğramayan bir biraderin üstat olduğunu söyledikten sonra yeni açılması mukarrer ÜLKÜ mahfelinin açılmasında bu geçen hadiselerin nazarı itibare alınması lâzımgeldiğini ilave ettiler.) Üs:. Muh:. (ÜLKÜ yü açmak isteyen biraderler arasında senelerden beri Masonluğu iyi anlamış kıymetli arkadaşlar bulunduğunu şahsen yaptığı tahkikatta öğrendiğini)söyledi. Mahzur olup olmadığı reye konuldu. Müttefikan kabul edildi."

Bu tersimatta sözü edilen Manisa Ülker Locası ile ilgili yaşanan sıkıntılar şöyle özetlenebilir: Bu locanın kuruluşunda etkin rol oynayan İsmail

Mestan, Ülker Locası'nın ilk Üstadı Muhteremi olmuş ancak Balıkesir'e çıkan tayini sebebi ile görevini sürdürememiştir. Locanın üyelerinin önemli bir kısmı da İzmir'de ikamet ettiği için çalışmaların devamında çeşitli zorluklar yaşanmıştır. En sonunda Büyük Loca konuya müdahale etmiş ve 22 Aralık 1931 tarihli bir levha ile yaşanan bu durum karşısında Ülker Locası'nın kapatılarak Manisa'daki üyelerin İzmir'deki localara katılması kararlaştırılmıştır. Ancak daha sonra İzmir'den yapılan girişimler sonucu locanın sadece Manisa'da oturan üyeler tarafından idare edilmesi kaydı ile bu kapatma kararı kaldırılmıştır.

23 Mayıs 1933 tarihinde Zuhal Locası'nda alınan karar gereği Balıkesir'de açılması istenen Ülkü Locası için yazılan 27 Mayıs 1933 tarih ve 59 nolu yazı şöyledir:

İsmi: Mah:.	*Derecesi:*	*Mensup olduğu*
İsmail Mestan K:.	*14*	*EHRAM*
Hamdi Rifat K:.	*3*	*VEFA*
Sezai K:. Dr:.	*3*	*SELÂMET*
Dr. Mahmut Kemaleddin K:.	*3*	*ZUHAL*
Feyzi Vehpi K:.	*3*	*VEFA*
Kohen Sefonya K:.	*3*	*CENUP YILDIZI*
Dr. Ali Rıza K:.	*3*	*ZUHAL*
Niyazi K:.	*1*	*ZUHAL*
Sadi K:. Dr.	*1*	*NECAT*
Dr. Medeni Arif K:.	*1*	*EHRAM*
Dr. Burhan K:.	*1*	*NECAT*

İsimleri ve dereceleri yukarıda yazılı KK:. Balıkesir Meş:.inde Türkiye Bü:. Meş:.ine tabi ÜLKÜ namında bir Muh:. Mah:. tesisi için müracaat eylediklerinden bu kıymetli KK:.in gerek haricî ve gerek Ma:.nî hayatları itibarile Mah:. tesis eylemelerinde bir mahzur görülmediğinden tezkiyelerine, keza Balıkesir Meş:.inde böyle bir Mah:.in tesisinde de bir mahzur olmadığına Muh:. Mah:.imizin 23 Mayıs 1933 tarih ve 21 No.lı Çır:. celsesinde karar verilmiştir.

27 Mayis 1933

No.:59

İsmi:	Derecesi:	Mensup olduğu Mah.'.
İsmail Mestan K.'.	14	EHRAM
Hamdi Rifat K.'.	3	VEFA
Sezai K.'. Dr.	3	SELÂMET
Dr.Mahmut Kemaleddin K.'.	3	ZUHAL
Feyzi Vehpi K.'.	3	VEFA
Kohen Sefonya K.'.	3	CENUP YILDIZI
Dr.Ali Rıza K.'.	3	ZUHAL
Niyazi K.'.	1	ZUHAL
Sadi K.'.Dr.	1	NECAT
Dr.Medeni Arif K.'.	1	EHRAM
Dr.Bürhan K.'.	1	NECAT

İsimleri ve dereceleri yukarıda yazılı KK.'.,Balıkesir Meş.'.inde Türkiye Bü.'.Meş.'.ine tabi ÜLKÜ namında bir Muh.'.Mah.'.tesisi için müracaat eyledikleriden bu kıymetli KK.'.in gerek harici ve gerek Ma.'.nî hayatları itibarile Mah.'.tesis eylemelerinde bir mahzur görülmediğinden tezkiyelerine,keza Balıkesir Meş.'.ind böyle bir Mah.'.in tesisinde de bir mahzur olmadığına Muh.'. Mah.'.imizin 23 Mayis 1933 tarih ve 21 No.lı Çır.'.celsesinde karar verilmiştir.

Muh.'.Üs.'.

Kât.'. Kâ.'.

Bu yazı Daimi Heyet gündemine girmemiş, işleme alınmamıştır. Muhtemelen Balıkesir'de ikamet eden üye sayısı ve dereceleri yeni bir loca kurmak için yeterli görülmemiş olabilir. Nitekim ikinci grup Balıkesirli haricilerin tahkikat safhası da başlamıştır. Bu safha özellikle dikkat çekicidir. Çünkü söz konusu tahkikatların büyük bir kısmı henüz hiçbir loca toplantısına katılmadan hızla Üstat derecesine yükseltilmiş iki Balıkesirli üye tarafından yapılmıştır. Masonluk gelenekleri açısından bunun alışılmadık bir tutum olduğu ifade edilebilir. İkinci grup haricilerle ilgili olarak yapılan tahkikatların listesi şöyledir:

1. Balıkesir Ziraat Bankası Muhasebecisi Mehmet Rifat'ın iki tahkikat evrakı Dr. Ali Rıza tarafından 18 Nisan 1933'te ve Dr. Mahmut Kemalettin tarafından 5 Ağustos 1933 tarihinde tanzim edilmiştir. Üçüncü tahkikat yapılmamıştır.

2. Balıkesir Doğum ve Çocuk Bakımevi Başhekimi Dr. Ahmet Halit'in tek tahkikat evrakı Balıkesir'de Dr. Mahmut Kemalettin tarafından 10 Ağustos 1933'te tanzim edilmiştir. Diğer iki tahkikat ise yapılmamıştır.

3. Balıkesirli Tüccar Kösezade Cemal'in iki tahkikat evrakı Dr. Ali Rıza tarafından 20 Mayıs 1933'te ve Dr. Mahmut Kemalettin tarafından 3 Eylül 1933'te yapılmıştır. Üçüncü tahkikat yapılmamıştır.

4. Balıkesir Osmanlı Bankası Muhasip ve Veznedarı Hakkı Şevket'in iki tahkikat evrakı Mazhar Çullu tarafından 23 Nisan 1933'de ve Balıkesir'de Dr. Ali Rıza tarafından 20 Mayıs 1933'te tanzim edilmiştir. Üçüncü tahkikat yapılmamıştır.

5. Balıkesir Lise ve Muallim Mektebi Müdürü Hüseyin Esat'ın üç tahkikat evrakını Balıkesir'de Dr. Ali Rıza tarafından 20 Nisan 1933'te ve Ege Locası'ndan Refet 11 Nisan 1933 tarihinde, Kemal Şakir ise 29 Mayıs 1933'te tanzim etmiştir. Ancak tahkikatlar işleme konmamıştır.

Diğer taraftan 1933 yılı yaz aylarında önemli gelişmeler yaşandığı gözlenir. Türkiye'deki Masonluk karşıtı kampanya tehlikeli bir noktaya taşınmış ve 1 Ağustos 1933 gecesi İzmir Karşıyaka'daki Zuhal Locası'nın toplantı binası kurşunlanmıştır. Kurşunlayan kişilerin bulunduğu araç daha sonra durdurulduğunda, aracın içinden kamuoyunun çok iyi tanıdığı üç kişi çıkmıştır: eski Adalet Bakanı Mahmut Esat, İzmir Suikastı Davası muhbiri olarak bilinen Giritli Şevki ve Torbalılı Emin isminde bir kabadayı.[24]

Bu tablo içinde Zuhal Locası'ndan Büyük Loca'ya gönderilen 5 Ağustos 1933 tarihli "*Mahrem*" yazı oldukça dikkat çekicidir. Bu yazıda Üstadı Muhterem, loca üyeleri olan emniyet müdürü ve cumhuriyet savcı vekilinden aldığı bilgileri aktarıp, Giritli Şevki'nin şöhretine değinerek, şikâyetçi olunmadığı takdirde kısa bir süre sonra tahliye olabileceğini, şikâyetçi olunduğu takdirde ise başka sıkıntılarla karşılaşılabileceğini endişe ile dile getirmiş ve ne yapması gerektiğini sormuştur. Büyük Sekreterlik'ten gelen 9 Ağustos tarihli yazıda *"icra edilmekte olan takibat-ı adliye ile iktifa edinilmesi"* istenmiş, bu gibi hadiselerin tekrar etmemesi için, gerekli girişimlerin Büyük Loca tarafından yapılacağı belirtilmiştir.[25]

---

24 Zuhal Locası 3 Ağustos 1933 tarihli bir yazı ile Daimi Heyet'e bu konuda detaylı bilgi vermiştir.

25 9 Ağustos 1933 tarih ve 20 numaralı Büyük Sekreterlik yazısı.

Kurşunlanma olayının üstünün birkaç günde örtüldüğü görülecektir.[26]

Bu dönemde Galip Taş Daimi Heyet'i[27] temsilen İzmir'e gönderilmiş, İzmir'de yapılan bir toplantıda İzmirli Masonları dinleyerek onları teskin etmeye çalışmıştır. Ancak İstanbul' a dönüşünde Daimi Heyet'e *"yapılması istenilen resmî teşebbüslerin faidesizliğini izah ettiği"* de kayıtlara geçmiştir.[28]

Bu tedirgin atmosfer içinde yeni loca kurma çalışmalarının askıya alındığını tahmin etmek güç değildir. Tüm bu gelişmelere ilaveten 1933 yılı Ekim ayında Balıkesir'den Dr. Kemalettin'in İstanbul Vefa Locası'na tebennisi Zuhal Locası'nda ele alınmış ve 1934 yılı başında da tebenni işlemi tamamlanmıştır.

Diğer taraftan Balıkesir'li Sorgu Hâkimi Mustafa Niyazi'nin terfisinin 1934 yılına gelindiğinde hâlâ yapılmamış olduğu anlaşılmaktadır. O dönemde eşinin rahatsızlığı sırasında yaşadığı maddi sorunlar nedeni ile Hazine ile ilişkisini muntazam tutamamış olduğu ifade edilmiştir.[29]

Öte yandan ikinci grup haricilerle ilgili olarak tahkikat aşamasında duran işlemlerin 1934 yılı Mayıs ayında tekrar canlandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu amaçla İsmail Mestan tarafından beş yeni harici için yeniden birer tahkikat evrakı tanzim edilmiştir. Tanzim tarihi hepsinde 5 Mayıs 1934'tür. Tüm bu gayrete rağmen bir tahkikat evrakı eksik kalan Ahmet Halit adlı harici için yine Nahit Hilmi'nin devreye girdiği görülmektedir.

Öte yandan Balıkesirli Tüccar Kösezade Cemal için zamanında Nilüfer Locası'ndan gelen itiraz levhası da dikkate alınarak Zuhal Locası tarafından bu dönemde üç ayrı özel tahkikat levhasının daha hazırlandığı görülmektedir. Bu özel tahkikat evrakı 1934 yılının Aralık ayında tanzim edilmiş olup içeriğinde özetle; adı geçen harici için vaktiyle yapılan ihbarların dönemin askeri yöneticilerinden kaynaklandığı, konunun zaten

---

26 Kurşunlama olayını üstlenen Giritli Şevki dört gün tutuklu kaldıktan sonra cezası tecil edilerek serbest bırakılmıştır. Bu konuda Zuhal Locası 7 Ağustos 1933 tarihli bir yazı ile Daimi Heyet'i bilgilendirmiştir.

27 Büyük Görevliler Kurulu

28 4 Eylül 1933 tarihli Daimi Heyet tersimatı.

29 Mustafa Niyazi, Zuhal Locası tarafından kendisine gönderilen ikinci ihtarnameye karşılık 24 Mart 1934 tarihinde yazdığı mektupta eşinin rahatsızlığı nedeniyle yaşadığı maddi sorunları belirterek, zaten taşrada bulunması yüzünden locaya devam edemediğini hatırlatarak borcunun affedilmesini veya tecil edilmesini talep etmiştir.

mahkemeye taşındığı ve haricinin iddia edilen suçlardan aklandığı dile getirilmektedir. Söz konusu özel tahkikatı yapanlardan biri yine Nahit Hilmi'dir ve yaptığı tahkikatı şu ifade ile bitirmiştir:

"Binaenaleyh incir çekirdeği doldurmıyan ihbarın mahiyeti de anlaşılınca içimize girmesine hiçbir mani bulunmadığı, bilakis Balıkesir gibi müteassıp bir muhitte açılmak üzere olan Mas:. locasının böyle temiz zevat ile takviyesi bir vazifedir kanaatindeyim."

Ancak bu ikinci grup Balıkesirli hariciler için işlemler tekris aşamasına hiç gelememiştir. Anlaşıldığı kadarı ile 1934 yılı sonunda canlandırılmaya çalışılan bu son girişim de sonuç vermemiş ve Balıkesir Ülkü Locası girişimi sonuçsuz kalmıştır.

Neticede Balıkesir'de bir loca kurma girişiminin başarısız olmasının çok çeşitli yönleri üzerinde durmak mümkündür.

Loca kurma girişimi sırasında tüzükçe yeterli Mason sayısına ulaşmak için oluşturulan süreçte en dikkat çekici hususun, aradaki mesafe ve o tarihteki ulaşım güçlüğü nedeni ile İzmir'e gelip loca çalışması yapamayacak üyelerin İzmir'de tekris edilmesi olduğu düşünülebilir. Bu yeni Çırakların Masonlukla ilgili bilgi sahibi olmadan hızla terfi ettirilmesi ve hatta yeni adayların tahkikatının yaptırılması üzerinde de ayrıca durmak gerekir. Bu husus bir locanın kurulması için asgari şartların bile oluşturulamadığının bir göstergesi olarak tespit edilebilir.

Zuhal Locası her ne kadar Ülker ve Satürn Localarının kuruluşunda önemli rol oynamış olsa da bu iki yeni locada önemli sorunlar yaşanmıştır. Ülker Locası, üyelerinin çoğunluğunun Manisa'da ikamet etmemesi sebebi ile önce Büyük Loca kararı ile kapatılmış, daha sonra bu şartların sağlanması koşulu ile çalışmasına izin verilmiştir. Buna ilaveten farklı bir sorun Satürn Locası için söz konusu olmuştur. İzmir'de uzun yıllardır Fransız Grand Orient'ine bağlı olarak Fransızca çalışan Homer Locası'nın 21 Ocak 1933 tarihinde Türkiye Büyük Locası bünyesine katılması, Fransızca çalışan Satürn Locası'nı olumsuz yönde etkilemiş ve sonuçta üyelerinin önemli bir kısmını kaybetmiştir. 1933 yılında Satürn Locası'nda yaşanan çok sayıda istifa bunun sonuçlarından birisi olarak kabul edilebilir. Netice olarak her iki yeni locada yaşanan bu sorunların, yeni bir locanın daha kurulması sırasında bazı tepkilere sebep olduğu ileri sürülebilir.

Öte yandan genel tabloyu daha iyi anlamak açısından, 1934 yılında Daimi Heyet ile Zuhal Locası'nın da dahil olduğu İzmir locaları arasında yaşanan

önemli bir anlaşmazlık üzerinde durmak şarttır. 1934 yılı başında Daimi Heyet, bir tamim ile localara "Fahrî Âzâ" dışında tüzüklerde "Fahrî Üstat" veya "Fahri Üstadı Muhterem" gibi bir unvan bulunmadığını belirterek hatalı uygulamaların düzeltilmesini hatırlatmış, böyle pâyelerin kimseye verilmemesini istemiştir.[30] Bu karar İzmir'de beklenmedik ölçüde tepkiye sebep olmuştur. Hatta bu levhanın İzmir'deki localarda okunmadığı dile getirilmiştir. [31] İzmir'den gelen Müfettiş raporlarına göre, Daimi Heyet'in böyle bir karar almaya yetkili olmadığı, bu kararın localaların yetki sahasına ve hürriyetlerine müdahale etmek anlamına geldiği, tüzüklerde yasaklanmayan bir pâyenin localar tarafından verilmesinde localaların serbest olduğu ve netice olarak bu tamimin geri alınması gerektiği çerçevesinde bir "*cereyan*" oluştuğu dile getirilmektedir. İzmir'de Fahrî Üstadı Muhterem'lik payesi verildiği belirtilenler arasında Feyyaz Mümtaz da vardır. Üstelik bazı İzmirli müfettişlerin de bu yönde görüş belirterek görevlerinden istifa etmeleri tepkileri keskinleştirmiştir. Balıkesir'de bir loca kurma girişiminde önemli rol oynayan Zuhal Locasının Müfettişi Nahit Hilmi ve o tarihte Ege Locasının Müfettişi olan Feyyaz Mümtaz da istifa edenler arasındadır. Üstelik konu bu noktada kalmayacak; İzmir'deki Ege, Zuhal, Merih, Satürn ve Homer localarından konu ile ilgili yorumlar içeren mektuplar Daimi Heyet'e intikal etmeye devam edecektir. Yaşanan bu gerilimli süreç, Masonluğa hizmeti geçenler için kurulan "Mükâfat Komisyonu" tasarısı yoluyla bir çözüme ulaştırılmış olsa da iz bıraktığı muhakkaktır.[32] Bu olaylar da Zuhal Locası'nın Balıkesir'deki Ülkü Locası girişiminin arka planında yer almaktadır.

Daimi Heyet'e tepki göstererek istifa eden müfettişler arasında yer alan Nahit Hilmi, Balıkesir'de loca kurma girişiminde önemli rol üstlenenler arasındadır. 1933 yılı başında Zuhal Locası'na Müfettiş olarak tayin edilen Nahit Hilmi ile 1934 yılı başında Zuhal Locası'nda bir başka gerilimin yaşandığı görülmektedir. Zuhal Locası üyelerinden Hamza Rüstem, locada okunmak üzere 10 Mart 1934 tarihli bir yazı yazarak, Nahit Hilmi'nin pek çok loca üyesini rencide edici tavırları olduğunu ileri sürmüş ve kendisi ile Nahit Hilmi'nin Haysiyet Divanı'na verilmesini talep etmiştir.[33] Bu olayların Balıkesir'de yeni loca girişiminin tekrar canlandırılmaya çalışıldığı dönemde yaşandığı unutulmamalıdır. Öte

---

30 29 Ocak 1934 tarih ve 194 sayılı Daimi Heyet levhası.

31 2 Şubat 1934 tarihli Daimi Heyet toplantı tersimatı.

32 22 Mart 1934 tarihli Daimi Heyet toplantı tersimatı.

33 1883 senesi Girit Kandiye doğumlu olan Hamza Rüstem, İzmir'de Zuhal Locası'nda 31 Mayıs 1932'de tekris olmuş, 29 Kasım 1932'de Kalfa'lığa ve 5 Aralık 1933'de ise Üstat'lığa terfi etmiştir.

yandan 1934 yılı Zuhal Locası'nda sadece iki üyenin tekris edildiği bir dönemdir. Bu süreçte Ege Locası'na tebenni eden Hamza Rüstem'in 9 Mart 1935'te Zuhal Locası'na Müfettiş tayin edilmesi çok dikkat çekicidir.

1933 yılında Balıkesir'de yeni loca kurma girişimini sahiplenen Zuhal Locası'nın aynı dönemde önemli bir maddi sıkıntı içinde olduğu gözden kaçmaz. Bu dönemde yaşanan parasal sorunların loca tesis bedelleri konusunda bir engel teşkil edeceği düşünülebilir. Diğer İzmir localarından farklı olarak ayrı bir binada çalışmanın getirdiği kira, elektrik, müstahdem maaşı gibi masraflar Zuhal Locası'nda yaşanan maddi sıkıntının sebepleri arasındadır. Buna ilaveten üye aidatlarının da yıllardır toplanamadığı loca raporlarında dile getirilmiştir.[34] Bu sıkıntı giderek büyümüş, Büyük Loca Hazine'sine olan borcu nedeniyle Zuhal Locası'na 1935 yılında Altı Aylık Kelime'nin[35] verilemeyeceği bildirilmiştir.[36]

Gelişmeler 1935 yılında Uyku Dönemi'ne doğru büyük bir hızla giderken Büyük Loca'dan Zuhal Locası'na gönderilen 22 Mayıs 1935 tarih ve 723 sayılı yazı son derece çarpıcıdır. Bu yazıda Sivas'ta kurulması planlanan bir loca için müracaatta bulunan Zuhal Locası'na mensup üç üyenin muntazam olup olmadığı sorulmaktadır. Muntazamlığı sorulan üç Mason'dan birisi, Balıkesir'deki loca girişimi sırasında Zuhal Locası'na teklif edilen ve daha sonra Selamet Locası'nda niyabeten tekris edilen Mühendis Mahmut Fehmi'dir.[37] O tarihte Mahmut Fehmi Sivas-Erzurum Hattı İkinci Şube Mühendisi olarak görev yapmaktadır.[38] Sivas'ta kurulması planlanan loca ise hayata geçirilememiştir.

Arka planı ile birlikte incelediğimiz Balıkesir'deki loca kurma girişimi sonuçsuz kalırken, Zuhal Locası da tüm localar gibi 1935'te Uyku Dönemi'ne girmiş ve ismi yıllar sonra 2002 yılında İzmir Karşıyaka'da kurulan bir locaya verilmiştir.

---

34 Zuhal Locası'nın Büyük Loca'ya yazdığı 16 Nisan 1935 tarih ve 13 sayılı yazıda bu maddi sıkıntıların sebepleri üzerinde durulmuştur.

35 O dönemde "Senelik Kelime" yerine "Altı Aylık Kelime" kullanılıyordu.

36 30 Mart 1965 tarih ve 663 sayılı Büyük Loca yazısı.

37 Zuhal Locası bu yazıya 15 Haziran 1935 tarih ve 20 numaralı bir yazı ile cevap vererek, Sivas'ta loca açmak için müracaatta bulunan "Sacid (Maarif Müdürü), M.Fehmi (Mühendis), Dr. İ. Şevki"nin muntazam olduğunu bildirmiştir.

38 Mühendis Mahmut Fehmi, 1935 yılında Zuhal Locası'na gönderdiği tebenni artırım talebini "Sivas-Erzurum Hattı Şube 2 Mühendisi" olarak imzalamıştır.

MASONLUK NE DEĞİLDİR ?

Sezgin KÖKSAL

In this article the author defines Freemasonry not directly but through a reductio ad absurdum argument. He explains that it is unnecessary to re-define Freemasonry because there are numerous definitions of it. But instead he starts to explain what Freemasonry is not. He says that Freemasonry is not a company, a sport club or a trade union. He first defines a company, a sport club, and a school. He then points out that Freemasonry is not identical with these institutions. Author concludes with the aims and principles of the Craft.

Bu yazıda söylenmemişleri söyleyecek, bazı bilinmeyenleri açıklayacak "*bilimsel*" bir makale verecek değilim. Haddim değil...ve bunun farkındayım.

Olsa olsa daha önce yazılan çizilenlerden, okuduklarımdan, dinlediklerimden aklımda kalanların bir kısmını sizlere aktaracağım.

Bunların, bazı filmlerde ekranlara yansıyan titrek yazıda olduğu gibi filancayla falancayla, şu veya bu olayla ilişkisi bulunmayacak. Farazi ihtimaller içinde bir nevi fikir ve düşünce gezintisinden ibaret kalacak.

Masonluğu tarif etmenin; daha sonra tarihsel gelişimini, başlangıç noktasından alarak safha safha bugüne kadar getirmenin; temel ilkelerini numaralandırarak adeta bir bildiri kıvamında sayıp sıralamanın; malumu ilan, fuzuli tekrar olacağını göz önünde tutarak; pek de pratik olmadığı bilinen bir yöntemle buradan, içeriden değil, dışarıdan, harici alemden birkaç örneği ele alarak onlardan bahsederken, içeriye de göndermeler yapmak suretiyle *Masonluk ne değildir*? sualine bazı cevaplar bulmaya çalışacağım.

Okurlar da o cevaplardan beğenmediklerini çıkartıp yerlerine kendi cevaplarını ekleyebilirler. Öyleyse vakit kaybetmeden harici alemdeki gezintimize başlayalım.

Dernek binamızın hemen üç adım ötesinde en canlı, en renkli, en kalabalık örneği kilometrelerce uzanıyor ve yayılıyor. Sağlı sollu, altlı üstlü kapılarında asılı binlerce, on binlerce tabelasıyla bizleri bekliyor.

Her biri, dışa dönük hizmet veren kulüpler, şirketler, meslek odaları sendikalar, sair kamu kurum ve kuruluşlarını tanıtıyorlar. Doğaldır. Çünkü onlar toplumun vitrininde yer alıyorlar. Faaliyet alanları orada tabiatıyla, her birinin kuruluş amacına uygun kuralları, çalışma yöntemleri var..ve aramızda, oralara kayıtlı, üye, ortak, yönetici gibi farklı statülerde mensubiyeti olan, önemli görevler üstlenmiş, deneyim kazanmış beğeni toplamış kardeşlerimiz olabilir.

Vardır.. ve bu dahi doğaldır.

Öyleyse - tamamen iyi niyetli olarak - oralardaki kuralların, çalışma usullerinin bir kısmının bizim cemiyetimizde de uygulanmaya teşebbüs edilmesi muhtemeldir. Teşebbüs muhtemeldir. Ancak uygulanması mümkün değildir. Zira Masonluk, o kuruluşlardan hiçbiri gibi değildir.

Bizim cemiyetimiz, günün değişen eğilimlerine ve farklı yaklaşımlara göre amaç veya çalışma yöntemlerinde istediği gibi değişiklik yapabilen bir kuruluş olmadığı cihetle, oralardan edinilen bilgi ve deneyimlere dayanılarak bu müesseseyi kısmen de olsa değiştirmeye veya onlara benzeştirmeye kalkışmak doğru olmaz.

'*Esasen herkesin isteklerine göre değiştirilseydi, Masonluk olmaktan çıkar, başka bir şey olurdu.*'[1]

..ve bizler biliyoruz ki Masonluk onların hemen hepsinden önce de vardı.

En azından kapıdaki mütevazı '*resmi*' tabelamız Üçyüz yaşında.

Bir takım efsanelere dayandırılan menşeinin ise, daha da derinlere indiğini biliyoruz.[2]

Yine bugün, mevcudiyetimizin temellerinde, yüzyıllar boyu değiştirmeden muhafaza ettiğimiz 'geleneklerine sıkı sıkıya bağlı olma' keyfiyetinin yattığını da zaten hiçbir zaman unutmadığımıza göre:

Bu müessesenin kuvvet kaynakları olan eskiliğinden ve değişmezliğinden şikâyetçi olanlar çıkar; kural ve disiplinlerimizde kısmen de olsa değişiklik yapmaya teşebbüs ederlerse, onlara önce kendilerini değiştirmekle işe başlamalarını tavsiye ederek[3] gezintimize devam edebiliriz.

Mutlaka fark ediyorsunuz. O kapıların büyük bir bölümünü şöyle rastgele aralayıp içeriye göz attığımızda, bir takım çekişmeleri, gerginlikleri, dedikodu ve tezviratı, hele seçime denk gelmişsek '*delege'* hesabıyla özel oy toplama yöntemlerini, hizipleri, bölünmeleri ibretle izlememiz mümkün.

Masonluk öylesi kuruluşlardan değildir.

Oralarda olduğu gibi, hiçbir sorumluluğu gereğince üstlenmeksizin, her ne pahasına olursa olsun, sadece yetki, paye elde etme tutkusuyla, liderine yakın durmaya, çevresinde yer tutmaya, birbirinin omzuna basıp, yalan, riya ve entrikayla hiç de layık olmadıkları pozisyonları elde etmeye çalışan hırslarına mağlup olmuş insanların, mensubu olmaktan mutluluk duyabilecekleri bir cemiyet değildir.

Öyle ya, hedefinde '*Hür, ahlaklı, dürüst insan*' olan bir cemiyetin böylelerini mutlu etmesi düşünülebilir mi?

Siz hiç, Kardeşinin, kendi yolunda ilerlemesinden haset ve kıskançlık duyguları içinde rahatsız olan bir Mason gördünüz mü? '*Evet* gördüm!' diyen varsa, bunda bir yanlışlık olmalı. Yüksek ahlak yollarını gösteren bu mesleğin mensupları arasında öyleleri bulunmamalı. O gördüğü kişi, asla Mason olmamalı.

Tabelaların hatırı sayılır bir kısmı okul kapılarında asılı.

Özel, resmi, vakıf, orta, yüksek.

Masonluk da bir okul olarak kabul edilir… ki bu doğrudur.

Ancak, bizim okulumuz o dışarıdaki okullar gibi değildir.

Bir defa, burada herkes öğrenci… **Öğretmen** ise yok.

Bu okul bize, bir şeyi doğrudan doğruya **öğretme** iddiasında değildir ki öğretmeni olsun.

Masonluk bize sadece, hedefimize yaklaşabilmemiz için ilerleyeceğimiz yolu yönü ve çalışma metotlarını, özlü bilgilerle sembolleri gösterir, işaret eder.' [4]

Bunun nedeni, verilen özlü bilgilerin ve gösterilen sembollerin daha geniş ve derin manalarını araştırarak, düşünerek bulmaya alıştırmaktır.

Çünkü her bir Masonik sembol, bilgimizi arttırmamızı ve temel değerleri idrakimizi berraklaştıracak olan kavramlara yönelmemizi sağlar.

İşte bu hususu öncelikle göz önünde bulundurmaz ve kavrayamazsak ritüellerimizdeki bilgilerden de yeterince yararlanamayız.

Bu ise bizi tatminsizliğe ve bıkkınlığa götürür.

Buna mukabil, felsefe yüklü ritüellerimizi tekrar tekrar okuyup incelemeye ve her bir sembole dikkatle bakıp görmeye, görüp de derin manasını düşünmeye koyulabilirsek, semboller dilinin ifade zenginliğinden pay alır, Masonik eğitimin mükemmelliğini idrak eder; daha çok bilgi edinme hevesi ile gayrete geliriz.

Görülüyor ki Masonik disiplinleri almak, örf ve adetleri uygulamak, sembolleri yorumlayabilmek, herkesin kendi arzu ve gayretine bırakılmıştır.

'Her Mason, ruh yapısı ve kabiliyeti ölçüsünde kendi sütunundan nafakasını Masonluktan nasibini alır'[5] ve öylece idrak düzeyini yükseltebilir.

İdrak düzeyini yükseltebildiği oranda da bir bütünün oluşmasına doğru adım atmış, diğer bir ifade ile hakikate yönelmiş olur.

Demek ki burada öğrencilerin çalışmaya zorlanması da söz konusu değil.

Bir başka fark: İmtihan yok.

Bu okulda kimse kimseyi imtihan etmez. Etmemelidir.

Zira hepimiz, bu tür imtihanların yapıldığı okullardan gelip geçeli ve o dönemini kapatalı yıllar olmuş.

Velhasıl bu okul o bildiğimiz okullardan değildir.

Şimdi... Öğretmeni olmayan, devam mecburiyeti bulunmayan, imtihan da yapılmayan '*Böyle rahat bir okulda öğrencilik de, mezuniyet de kolay olmalı'* diye düşünülebilir. Acaba doğru mu?

O taraftan bakınca:

Bu mesleği sadece, ritüelik çalışmalarımızda sık sık tekrarladığımız sözlerden ibaret sananlar için doğrudur.

Bunların ezberlenmesiyle, yürüyüş ve selamların da usulüne uygun yapılmasıyla iyi bir Mason olmanın yeterli koşulları sağlanmış olur.

Hele bir de 'koyu renk' elbise ütülenip, yakasına 'rozet' takıldıysa..

..ve yine eskilerin *'abus-ul veçh'* dedikleri, asık bir yüz ifadesi ile ve ısrarla belli bir sütunun belli bir noktasında oturmayı, - ama sadece oturmayı – sürdürmek, mesleğin gerektirdiği vakar ve ciddiyetin kanıtıdır.

Bir de bu taraftan bakalım.. ve hemen şuradan başlayalım..

- Bir defa *'İnsan asık suratlı olmakla saygıdeğer ve hiçbir zaman gülümsememekle ciddi sayılamaz.' Umberto Eco*

Bir makale konusunu, ne güzel bir dizaynla tek cümleye bağlamış ve kalıba dökmüş. Üstelik tam da buraya denk geliyor.

- Asık suratlılık, sığ insanların barındığı bir limandır.

İznizle benim de şu elbiseye bir çift sözüm var:

- Ortalıkta dolaşan yakası 'rozet'li her 'koyu renk' elbise, içinde mutlaka bir Mason gezdirmeyebilir.

Tedbiri elden bırakmamak '*uyanık ve dikkatli*' olmak lazım..

- Ciddiyet ise, edinilen bir yetkinin, takınılan bir sıfatın gereği gibi kullanılması, üstlenilen bir görevin hakkını vererek ifa edilmesi ile ölçülür.

- Ritüelik çalışmalarımızda, asık suratlı ve belirli bir noktada sürekli suskun oturan bir Kardeş yerine, aydınlık tebessümü ile çalışmaya aktif olarak katılan ve katkıda bulunan mütevazı Kardeşler her zaman tercihe şayandır.

Öyleyse,

- Ritüelleri lafzen hatmetmek yetmez.

- Onları ruhen de hazmetmek gerekir.

- Sembolleri yorumlayabilmek, mesajları algılayabilmek…

- Masonluğu bir yaşam biçimi olarak benimseyebilmek esas alınmalı

'Herkesin tek tek kendi mabedini, tanrının içine girebileceği safiyette tertemiz inşa edebilmesi tek hedef olmalıdır.' M.G.

İşte bu hedef yakalanabilirse eğer, gerçek yaşamdaki imtihan verilmiş, bu 'Okul' dan mezun olunmuş sayılır.

O zaman burada çalışmaya da gerek kalmaz.

Mezun olana *'İnsan-ı Kâmil'* sıfatını veriyor eskiler.

Mükemmel insan!

Adı üzerinde:

Her şeyi tamam olan. Eksiksiz. Hatasız.

Aradığımız, ama bir türlü bulamadığımız.

Belki her geçen gün, kendimizi olumlu yönde geliştirebildiğimiz ölçüde adım adım yaklaştığımızı hissettiğimiz ve fakat bir türlü ulaşamadığımız.

'Ben ulaştım. Buldum ve mezun oldum.' diyen varsa, biraz önce verdiğim örnekte olduğu gibi, bunda da bir yanlışlık olmalı.

Yaklaşın. Etiketlerini kaldırın. O'na yakından bakın.

Olmuş mu? Olmamış mı?

Buna 'O' değil, sizler karar verin.

Ben kendi payıma, o hedefe ulaşamadığımın, aradığımı bulamadığımın farkındayım.

Ne aradığımı bildiğim için bundan da bir şikâyetim yok.

Buradaki çalışmalarda, eksiklerimi görüp tamamlamaya, yanlışlarımın muhasebesini yaparak düzeltmeye çaba harcıyor; Masonluğun temel ilkelerini bir yaşam biçimi olarak özümsemeye gayret ediyorum.

Ömür boyu elimden bırakmamak kaydıyla bana teslim edilmiş olan avadanlıklarım var.

Tıpkı benden öncekilere ve sonrakilere de teslim edildiği gibi..

Her birimiz bu avadanlıkları – operatiflerin aksine – dışa dönük değil, içe dönük olarak kullanmaya ve böylece ülkü mabedi inşasına gayret ediyoruz.

Hemen aklıma, bir yerlerde okuduğum ve sık sık duyduğum o cümle geliyor:

'Buradaki gayretimiz, tıpkı kendi iç dünyasını ve vicdanını tek başına denetleyen bir münzevinin yaptığı gibi, sessiz, gösterişsiz ve süreklidir.'

Evet!

Dışa karşı sessiz olan bu faaliyet sırasında iç dünyamızda yükselen tek ses ise, vicdanımızın sesidir ve bu ses, inşasına gayret ettiğimiz *ülkü mabedimizin,* hem temel taşı, hem de yüce kubbesinin kilit taşıdır.

Harici alemde üniformalı veya üniformasız kurum ve kuruluşlarda hiyerarşik zincir içerisinde bir disiplin mevcuttur.

Ast, üst, amir, memur. Yönetenler, yönetilenler...

Tabir caizse 'üsttekiler, alttakiler' diyelim.

İşte o birinci gruptakiler etiketlerini, sıfatlarını, göğüste, omuzda, masada plakada, kartvizitte her neredeyse, ama mutlaka dışarıdan, üçüncü şahıslar tarafından da fark edilebilecek şekilde taşırlar.

Pozisyonlarının ve görevlerinin gereği bu.

Masonlukta böyle değildir.

Bu mesleğin alfabesinde, tesviyede buluşma diye bir kavram ortada durup duruyor.

Buraya gelirken, her birimizde bazen birden fazla da bulunabilen o etiketleri vestiyere bırakıp giriyor; ayrılırken de, geleneksel çalışma disiplinimiz içerisinde kullandığımız ve sadece sembolik nitelik taşıyan sıfatlarımızı, derecelerimizi ise burada bırakıp çıkıyoruz.

Daha doğrusu, böyle yapmamız gerekiyor.

Vestiyere bırakılması gereken etiketlerin içeri taşınması, buradaki sembolik sıfat ve derecelerin, yanlışlıkla - veya unutkanlık eseri diyelim - dışarıya taşınması ve harici alemde kullanılması, velev ki kardeşler arasında da olsa, buna tevessül edenleri müşkül durumda bırakabilir.

Gülüşmelere bile sebep olabilir.

Ritüelik çalışmalarımızda görevlilerin ağzından rutin olarak aynı sözlerin tekrarlanması, bana hep bir taşçı ustasının biteviye tekrarlanan çekiç darbelerini hatırlatır.

Uzaktan duydukça – *dinledikçe değil* - monoton. Sıkıcı…

Ancak, yaklaşıp da görmeye başladığınızda ise, duyulan her *'tık'* sesinin bir öncekinden farklı bir işin habercisi olduğu, her darbenin, taşın şekillenmesinde ayrı bir işlevi yerine getirdiği anlaşılabilir.

Çalışmalarımızın açılışını, kapanışını, tekrisleri ve diğer törenleri bu açıdan değerlendirmeye başlayan bir Mason, derinliğin ve zenginliğin farkına varacak, kendisinin de o törenlerin bir parçası olduğunun idrakı ile hedefine doğru adım adım yaklaşacaktır.

Masonluk, daha neler neler değildir.

Seçtiğimiz yöntemle bunları sonsuza kadar çoğaltmak mümkün.

Ben sayfalarımızın elverdiği ölçüde birkaç pencereden görebildiklerimi

kendimce, düz, basit, kolay anlaşılabilir sözlerle söylemeye gayret ettim.

Tabii iş, Söylem' le bitmiyor.

Bir de bunun Eylem' i var.

O ise bu kadar düz, basit ve kolay uygulanabilir gibi görünmüyor.

Evrenin Ulu Mimarı'ndan, Söylemi ile Eylemi birbiriyle uyumlu insanlara sabır ve kuvvet vermesini; uyumsuzları ise ıslah etmesini diliyorum.

KAYNAKLAR

1. Masonluğa Doğru	:	A.B.C. of Freemasonary'den çeviren: Erdal BARGUT Kardeş
2. Masonluk Üzerine	:	Hayrullah ÖRS, Macit ERBUDAK Mukbil GÖKDOĞAN, Sahir ERMAN Ziya UMUR Kardeşler tarafından yazılan ve Büyük Loca'nın Kardeşlere duyurulmasına karar verdiği metin
3. Geleneksel Masonluk Üzerine	:	Mukbil GÖKDOĞAN Kardeş
4. Masonluğu Anlamak	:	Raşit TEMEL Kardeş
5. Çağımızda Geleneksel Masonluk	:	Sahir ERMAN Kardeş
6. Çağımızda Masonluk ve Gelenekler	:	Ziya UMUR Kardeş
7. Açılalım mı, Açılmayalım mı?	:	Cevat Memduh ALTAR Kardeş
8. Tüzüklerimiz		

TAHSİS TÖRENİNİN ÖĞELERİ: Buğday, Şarap ve Zeytinyağı

Shawn EYER*
Çeviren: Ahmet ŞENKUT

Corn, Wine and Oil are well known to Freemasons everywhere as symbolic wages. Why are they so important in our Craft ? In ceremonies they are called "the Corn of nourishment, the Wine of refreshment and the Oil of of joy." Throughout the Great Light of Freemasonry "corn, wine and oil" is used both literally and figuratively; in the latter case it represents "the essentially concrete form in which 'blessing' was conceptualized in religous thought. It signifies "divine pleasure" and, in some cases, might be understood "as actual manifestationsof divine activity".

Buğday, Şarap ve Zeytinyağı bütün Masonlar tarafından birer sembolik nafaka olarak bilinir. Bazı Mason mabetlerinde bunlar bir köşede küçük şişeler içinde dururlar. Bazı obediyanslarda ise Geçiş Töreninden sonra yeni kalfalara minyatür şişelerde armağan olarak verilirler. Acaba buğday, şarap ve zeytinyağı Masonlukta neden bu kadar önemlidir?

Bir çoğumuz bu maddelerin ilk çağlarda ürünlerin takasla el değiştirmesi sırasında ilkel "para" gibi kullanıldıklarını düşünürüz. Süleyman Mabedinin inşaatında çalışan işçilere de ücretleri bunlarla ödenmiştir. Ama unutmayalım ki Spekülatif Masonlukta her şey semboliktir. Gerçekte binaların temel atma törenlerinde "buğday bolluk ve bereketin, şarap mutluluğun ve dostluğun, zeytinyağı barış ve beraberliğin" sembolü olarak anılırlar. Bu da sözü edilen nafakaların sembolik karakterini ortaya koymaktadır. Ancak bazıları bunları hâlâ maddi nafakalar olarak nitelemekte ve kardeşlerin mali ve duygusal refah vasıtaları olarak yorumlamaktadırlar.

Elbette bunların maddi ödeme vasıtası olarak kullanıldığına dair geleneksel bir anlayış mevcuttur. Çünkü Eski Ahit'te anlatıldığı üzere Kral Süleyman, Sur Kralı Hiram'a hem Mimar Hiram Abif'i hem de mabet

* *Shawn Eyer, Oakland, Kaliforniya'daki 847 no. lu Academia Locası'nın Önceki Üstadı Muhteremi ve aynı zamanda "Philalethes" dergisinin editörüdür.*

inşaatında kullanılmak üzere Lübnan'dan sedir kerestesi göndermesi karşılığında buğday, şarap ve zeytinyağı teklif etmiştir. Ancak her sembolün yarısı fiziki ise yarısı da fikridir.

Masonluğun ritüel ve öğretilerinde "buğday, şarap ve zeytinyağı" terimine o kadar çok yerde rastlarız ki Masonik araştırmacılar ve yazarlar bunu bir "formülasyon" olarak görürler. Bu formülasyon hem fiziki hem fikri anlam ifade eder. Yani mecazî anlamda "Tanrı'nın inayetinin kavramlaştırıldığı" ve hatta bazı durumlarda "Tanrı'nın ulvi varlığının gerçek bir tezahürü" olarak anlaşılır. "Buğday, şarap ve zeytinyağı" da Şakul, Tesviye, Herşeyi Gören Göz, ve Temel Taşı gibi Eski Ahit geleneğinden alınmış sembollerden biridir. Tanrı'nın inayetinin bu kadim tanımı bizim Masonik sembolizmamızda ne kadar vardır? "Buğday, şarap ve zeytinyağı"nın tahsis töreninin öğeleri olduğunu hatıra getirirsek bu sorunun cevabını vermek kolay olacaktır.

Tahsis Töreni Ritüeli, Hür Masonlukta yeni bir loca kurulduğunda uygulanır. Tahsis törenlerinin hangi tarihte başladığı bilinmemektedir. Operatif Masonların bu töreni uyguladıklarına dair elimizde hiçbir delil veya belge yoktur. Ama Spekülatif Masonların 1736 yılındaki bir yeni loca kuruluşunda tahsis ritüeli uyguladıklarını biliyoruz. Aynı tören içinde birbirlerine çok benzemelerine rağmen "tahsis","kuruluş" ve "ithaf" birbirlerinden farklı uygulamalardır. Terence O. Haunch bir makalesinde şu tanımı yapmıştır: "*Tahsis formu itibarıyla dinî bir masonik uygulamadır, bununla beraber düzenli bir yeni loca kuruluşu ile ithaf edildiği kutsal amaç için (yani Hür Masonluk için) Tanrı'nın inayetine mazhar olur*."

En eski loca tahsis törenlerinin nasıl yapıldığı hiç net değildir. 1736 yılında Edinburg'daki Canongate Kilwinning No. 2 locasının tahsis töreninin "çok düzenli ve ağırbaşlı" bir şekilde yapıldığı yazılmıştır. Diğer bir İskoçya locası olan "Canongate and Leith" ise 1755 yılında tahsis edilmiştir. 1756 dan itibaren Eskiler Büyük Locasının anayasası olan Ahiman Rezon'da yeni bir locanın tahsisinde "yazılamayacak seremoni ve ibarelerin" yer aldığı belirtilmiştir. 1772 yılında William Preston "Masonluğun Tasvirleri" kitabının ilk baskısını yayınladığında bunun içine tahsis töreninin bir özetini de koymuştur. Preston bu ritüelin uygulamasının maalesef sıklıkla unutulduğunu da ilave etmiştir. Onun töreni tarifi sadece özet şeklindedir, dua ve dileklerle birlikte tahsisin kendisini kitaba koymamıştır. Preston, kitabının 1781 ve sonraki baskılarında daha fazla ayrıntı vermiş ve nihayet 3. dereceye ait bölümünde törenin ezoterik detaylarını tanımlamıştır. Tahsis töreninin yine erken bir versiyonu Thomas Smith Webb'in

Preston'un çalışmalarını adapte ettiği Amerikan ritüelinde mevcuttur. Bugün İngiltere ve A.B.D.'de uygulanmakta olan tahsis törenleri Preston/ Webb çalışmalarının revize edilmiş versiyonlarıdır. Bu törenin tek ve kusursuz bir şekli yoktur. Bütün versiyonları etkileyici ve güzeldirler. Bu yazımızda 1808 ve öncesi kaynaklardan derlemelerle törenin en gerekli yerlerini anlatan bir özetini vereceğiz.

Tören geleneksel bir geçit resmi ile başlar ve bazı anahtar öğeler şahitlerin önünden geçirilirdi. Bunlar Kutsal Kitap; içinde şarap ve zeytinyağı bulunan iki gümüş sürahi ve içinde buğday bulunan (boynuz şeklinde) altın bir mahfaza; beyaz saten örtü altında saklanan ve adına "Loca" denilen özel bir obje. Fakat bu "Loca" nasıl taşınırdı? Bu "Loca" denilen obje ne toplantıların yapıldığı mekân (salon) ne de loca denilen Masonik birimi meydana getiren kardeşlerdi. "Loca" adı verilen obje, birazdan törenle kurulacak olan locayı sembolik olan temsil eden taşınabilir bir eşya idi. Bu genellikle Çalışma Tablosu'nun bir versiyonu olurdu. Colin Dyer bunun "İngiltere'de Birinci Derece Çalışma Tablosu" olduğunu söylemektedir. Birçok Amerikan obediyansında bu, locanın "dahili mefruşat" ını (siyah beyaz karolu yer döşemesi, Çentikli Bordür, ve 5 Köşeli Yıldız [1]) gösteren basit bir tablo olurdu. Bazı diğer obediyanslarda ise (locanın küçük bir modeli olarak anlaşılan) özel bir ahşap kutu veya sandık kullanılmaktaydı.[2] H.W. Coil ünlü Masonik ansiklopedisinde bunun "kendisine ihtiram edilen kutsal bir mahfaza veya kutsal bir eşya" olduğunu belirtmektedir. Haunch ise bunu "cista mystica"(mistik eşya) olarak niteleyerek bunun 1813 yılında iki büyük locanın birleşmesinden sonra ortaya çıktığını yazmaktadır.

Geçit resmi nihayet törenin yapılacağı mekâna (kilise veya bir ev) girince ancak bu noktadan sonra Masonlar içeri alınırdı. Çünkü törenin devamında bu mekan Masonik yönden (her üç derecede) korunmaya alınırdı. Temsili "Loca" salonun ortasına ve beyaz bir saten örtü ile örtülmüş vaziyette genellikle bir yastığın üzerine konurdu. İçlerinde buğday, şarap ve zeytinyağı bulunan kaplar da onun etrafına dizilirdi.

Giriş konuşmalarından ve Masonluğun amacını anlatan bir söylevden sonra asıl tahsis töreni başlardı. Büyük Üstat, Büyük Görevliler ve Büyük Duahan[3] temsili "Loca" nın etrafında yerlerini alırlardı. Herkes saygıyla

---

1 Mimar Sinan Dergisi, Sayı 162, Sayfa 69 "Siyah Beyaz Karolu Yer Döşemesinin Gizemi", Ahmet Şenkut.

2 H.K.E.M.B.L.'sında loca modeli olarak sembolik bir küptaş kullanılmaktadır.

3 Anglosakson Masonluğunda 'Grand Chaplain' unvanı verilen görevli.

diz çökerken Büyük Duahan tahsise başlardı. Bu sırada gayet ağır dini bir müzik çalınır, saten örtü kaldırılır ve temsili "Loca" ortaya çıkardı. Tanrı'nın telaffuz edilemeyen adının[4] parlayan harflerle yazılı olduğu bir levhayı eline alan Büyük Duahan tahsis töreninin ilk duasına başlardı:

"*Ulu Tanrım, sen değil bizim inşa edeceğimiz mabede,* göklere *bile sığmazsın. Buraya senin kutsal adını* (harflerin yazılı olduğu levhayı "Loca"nın üzerine yerleştirirken) *koyuyor ve senin, adının olduğu yerde var olacağına ve bizi duyacağına inanıyoruz. Dileriz ki buradaki harfler bize ilham versin ve sana duyduğumuz sevgi ve saygıyı arttırsın; bizleri tekâmül ettirip yücelterek hakikatin, şanın ve iyiliğinin yoluna yöneltsin*"

Salondaki tüm Masonlar bu dileğe "Şeref Yücelerin Yücesine" diye mukabele ederlerdi. Bu sırada tütmekte olan bir tütsü kabı temsili "Loca"nın üzerinde dolaştırılır ve tüm Masonlar dizleri üzerindeyken Şükran İşaretini verirdi. Preston'un kitabında Buğday, Şarap ve Zeytinyağının temsili "Loca"nın üzerine ne zaman döküldüğü açık değildir. Webb riteülinde ise Büyük Duahan "Şeref Yücelerin Yücesine" dedikten sonra kardeşler "*Başlangıçta böyle idi, şimdi böyledir, ve hep böyle kalacaktır*" diye mukabele ederler ve bu sırada Buğday, Şarap ve Zeytinyağı "loca"nın üzerine dökülürdü. Bundan sonra yeni bir dua ile tahsisin ikinci bölümü başlardı.

"Şanı yüce Tanrım, burada senin adına toplandık ve planlarımızı kutsamanı senden tevazu ile niyaz ediyoruz. Aklımızı hakikat sevgisi, akıl ve hikmet ile aydınlatmanı, bundan sonraki çalışmalarımızda senin şeref ve şanını daha da yüceltmemiz için bize güç vermeni diliyoruz."

Preston versiyonuna göre törene tüm katılanlar koro halinde *"Şeref sonsuz, ölümsüz, görünmeyen yüce Tanrı'ya; ondan hiçbir sır saklanamaz; akıl ve hikmet, güç, kuvvet ve hakimiyet ondadır. Amin"* derlerdi. Webb ritüelinde ise koro şu duayı tekrarlardı: *"Başlangıçta böyle idi, şimdi böyledir, ve hep böyle kalacaktır*." Bu sırada Şükran İşareti verilirken "Loca" nın üzeri örtülür, bir dini ilahi çalarken tören sona ererdi.

Daha önce belirtildiği gibi bugünkü tören versiyonlarının hepsi Preston'dan alınmış olmasına rağmen birbirinden farklıdırlar. Preston ritüelinin en ilginç yönü Tanrı'nın (telaffuz edilemeyen) isminin yazılı olduğu levhanın temsili "Loca"nın üzerine konmasıdır. Bu, Masonlara ait korunmakta olan bir mekâna Tanrı'nın varlığını davet etmeyi sembolize etmektir. Burada

---

4 Tetragrammaton da denilen asıl telaffuzunu kimsenin bilmediği YHVH harfleri.

dua, kalıcı bir etki yapması için edilmektedir. Bu anlamda Preston'un "Masonluğun Tasvirleri - Çırak Derecesi "[5] ne baktığımızda üzerine bastığımız döşemenin kutsal sayıldığını görmekteyiz.

Soru: Onu ne kutsal yapmıştır ?

Cevap: Üzerindeki Tanrı'nın ismi ki "O" benim adımın olduğu yerde ben varım" demiştir.

Onun için burası kutsaldır. "Masonluğun Tasvirleri" ni okumaya devam ettiğimizde Mason mabetlerinin iki sebepten ötürü kutsal sayılan yerlerde inşa edilmesi gerektiğini okumaktayız. Birincisi, "çünkü üzerlerinde Tanrı'nın adı olacaktır." İkincisi, loca olarak kabul edilen Süleyman Mabedi kutsal sayılan bir tepe üzerinde inşa edilmiştir. Bu tepenin Tanrı'ya yapılmış üç yakarıştan (samimi bir fedakârlıkla yapılan adamadan) dolayı kutsal sayıldığını öğrenmekteyiz. Bunlar Hz. İbrahim, Hz. Davud ve Hz. Süleyman'ın bu tepede yaptıkları yakarışlardır. Hz. İbrahim oğlu İshak'ı Tanrı'ya kurban etmek için bu tepeye getirmiştir; Hz. Davud bu tepedeki harman yerinde Tanrı'ya secde ederek yanlışlarını ıztırap içinde itiraf etmiş ve nedamet getirmiştir; Hz. Süleyman ise bu tepede inşa ettireceği mabet için akıl ve hikmet vermesi için Tanrı'ya niyaz etmiştir. İşte bu yüzden Mason mabetlerinin kutsallığı Moriah Tepesinde inşa edilen bu ilk mabedin yerinden gelmektedir.

Buğday, Şarap ve Zeytinyağı ile Mason Mabetlerini ve localarını kutsal bir amaca tahsis etmek istememiz, açık bir şekilde Süleyman Mabedinin tahsisinde bahsi geçen bu üç yakarıştan gelmektedir. Locanın üzerine Buğday, Şarap ve Zeytinyağı dökülmesinin kökeni Süleyman Mabedinin tahsisine kadar gitmektedir. Buğday bereketin sembolü olan hububat olarak sunulmakta, şarap mutluluğun ve neşenin remzi olmaktadır. Zeytinyağı ise yemeklerin hazırlanıp sunulmasında kullanılmıştır ve altın şamdanın yakıtıdır. Ayrıca Kutsalların Kutsalı'ndaki sunağın üzerinde çok özel bir tütsü yakılırdı. Haunch, bu kadim unsurların eski Masonlar için çok önemli sayıldığını vurgulamaktadır.

Bu törende Buğday, Şarap ve Zeytinyağının sunulması (ki Temel Taşı Konulması Ritüeli'nden alınmadır) yanında tütsünün (Eski Ahit öğretilerinde de görüldüğü üzere) sembolik temizleme ve takdis gücü loca üyelerinin dini ve masonik şevkini göstermektedir. Tütsüyü sadece tahsis törenlerinde değil bazı diğer Masonik seremonilerde de görmekteyiz.

---

5 Masonluğun Tasvirleri- Çırak Derecesi, sayfa 64, William Preston

Bu kadim ve yerleşmiş Masonik sembollerin geniş önemine yabancı kalınmış olunmasının kolay anlaşılır bir sebebi vardır. Son yıllarda Anglosakson Masonluğunda yeni loca kuruluşlarının dramatik şekilde azalması birçok Masonun bu töreni görmesini imkânsız kılmaktadır. Bu da tahsis töreninin işaret ettiği felsefi ve mistik referansların fark edilememesine ve aynı şekilde Buğday, Şarap ve Zeytinyağı ile ilişkisinin de görülememesine sebep olmaktadır.

Ancak tahsis töreni üzerinde durarak ve sembolizmasını çalışarak bu bağlantıyı sağlayabiliriz. Tahsis töreni sembollerinin ritüellerimizde çok sık tekrar eden semboller olduğu unutulmamalıdır. Törende bu öğeler temsili "Loca"nın üzerine döküldükten sonra her Kalfa Masona sembolik nafaka olarak verilirler. Bunu tüm Masonların locanın tahsisinde katkısı olduğu şeklinde yorumlayabiliriz. Bu tören nesiller önce yapılmış olsa dahi, yeni adaylar olduğu sürece Buğday, Şarap ve Zeytinyağı bizler için dökülmeye devam etmektedir. "***Başlangıçta olduğu gibi, şimdi de öyledir ve hep öyle kalacaktır.***"

AHLAK, ETİK VE HOŞGÖRÜ

Sümer SALDIRAY

"The scope of Morality" and, "the difference between Morals and Ethics?" are the main subjects of this article. Moral values are learned very early at home, in the neigbourhood or from teachers and they can differ from one person to another. However ethic codes are general, like conduct codes in a society or profession and they can change in time or from one society to another. In societies not every person lives strictly according to ethic and moral codes. In order to maintain the life of the society judicial and penal systems were established and for other small misconducts outside the purview of law there is the concept of perception called the leniency. It is not to be mixed with tolerance. A mason should always maintain a high moral standard, should always respect the Masonic etiquette and should always try to find the balance between leniency and tolerance towards his brethren.

Konuya girerken; "Ahlakın kapsam alanı nedir"e en sade şekilde değinerek, zaman zaman "Ahlak" ile aynı anlamda algılanan "Etik" arasındaki farkı da ortaya koymaya çalışacağım.

"Ahlak", doğru ve iyinin geniş alanındaki; yükümlülük sorunları, görev, adil olma, erdem, karakter ve bunlara bağlı olarak da huzurlu yaşamın niteliğiyle ilgilidir. Bütün bu kavramların ardındaki insanın doğasının ve aklımızın ürettiği pratik yargılarımızın temelleri hakkındaki varsayımları da içerir.

Ahlaki kurallar genel olarak bize çocuklukta aşılanır. Bazı şeyleri yaptığımızda azarlanır, bazılarında ise övgü alırız. Bu şekilde, şu ya da bu oranda genel geçer davranış normlarına uyum sağlamış oluruz. Ahlakın her biçimi görecedir. Kuralları sürekli değişime uğramaktadır. Toplumla birlikte değişirler. Bu değişim aralıksız olmadığı gibi, toplum ihtiyacı ile aynı çizgi ve ölçüde de olmaz.

Günümüz yaşamında teknolojik olanaklar sayesinde, daha çok sayıda insanla ilişki kuruyor olabilmemize rağmen, daha az kişiyle anlamı olan

bir yakınlık geliştiriyoruz. Çok azında da güven, doğrudan bağlılık ve yükümlülük duyuyoruz. Karşılıklı olarak birbirine güvenme gerekliliği ise, insan yaşamının bir niteliğidir. Birey yönünden güven, kendisini belirli bir samimiyet zemininde başkasına öyle veya böyle, bir ölçüde emanet etmesi demektir.

İki insan gerek duyduklarında kendilerini birbirlerine açtıkları takdirde samimi olabilir ve birbirlerine ahlaken güvenleri gelişir. Birbirlerine dürüst olmadıkları takdirde ise, zaten bunu yapamazlar. Ahlak, bireyin kişisel ilişkilerindeki konumu ve davranışları halinde aslında nezaketle başlar, doğası değişerek sadakatle devam eder. "Etik" ise, toplumsal yaşamın önde gelen koşullarını irdeleyen ve ahlakı konu edinen felsefenin bir dalıdır.

Ahlak felsefesi ahlaki davranışlarımızı analiz ederek, ahlaki tutumlarımızın ardındaki yargılarımızı irdelerse de, bireysel ahlak değerlerinin tamamına yeterince ulaşabildiği söylenemez. Bireysel ahlak değerlerine yeterince ulaşamaz, çünkü bireyin ahlakı kişisel bir vicdan meselesidir de.

Toplumun, özel olarak da kendi yaşam koşulumuzun bugünkü durumu dışında, gelecekte ne olacaklarını madem ki bilmiyoruz, karşılaşacağımız ahlaki-toplumsal sorunları birey olarak çözümleyebilmeyi de umamayız. O halde yapabileceğimiz en iyi şey, bu meseleler hakkında doğru olanı tam zamanında ve layıkıyla yapmada nasıl davranıp, düşünebileceğimize kafa yormaktır. Konuşmamın amacı özet olarak bu hususlara dayanmaktadır diyebilirim.

"Etik"in temeli; kişinin bireysel davranışları ile, insan hakları, toplumsal adalet, barışçıl işbirliği, kolektif huzur ve refahın uyumlaştırılmasındaki sorunlara dayanır. Bu nedenle toplum içindeki konumumuz ahlaki değil "etiktir". Toplum yasalarına bağımlıdır. Bireyin ilişkilerindeki ahlaki tutumuna oranla doğrudan tolerans, müsamaha veya hoşgörü gibi hususlara kapalıdır. Etik, bireyin kendi iradesine göre seçebileceği bir şey olmayıp, bireyden daha güçlü, onun üstündeki, aile, okul, çevre, mesleki ortam gibi belirli kurumlarca yasalardan farklı olarak fakat toplumun niteliğince belirlenir ve evrensel insani değerlere bağımlı bir nitelik de taşır.

Etik'in kuralları, birbirimizin karşısında kendimizi güvenlikte hissedebilmemiz, birbirimize yardım edebilmemiz, huzur içinde işbirliği yapabilir olmamız için gereklidir. Hiçbir etik kavram mutlak değildir, fakat

belirli dönemler, toplumlar ve sınıflar açısından analitik (çözümsel) olarak "etik" mutlak gerekli olmuştur. İnsanı şekillendiren, içinde bulunduğu ortam olduğu için, "acaba bu ortam nasıl insanileştirilebilir" "rasyonal düzen nasıl korunabilir" gibi sorular, felsefi ve toplumsal niteliğiyle "etik" in kaynağı, toplum güvenine ait meselelerdir. Gerçi dinin bu yönde hâlâ etkin bir gücü vardır, ama dinsel inançlar ne dünyayı anlamamızın metafizik çerçevesini, ne de dünyada nasıl yaşayacağımızın bilgisini sunar. Tamamen kişisel inançlardır. Tanrı, özünde o dinin kabullendiği ve aslında kişinin özümsemesine bağlı olarak da özünde kişisel bir Tanrıdır. O halde ahlaki değerler dini bir alt yapıya dayanıyor olmaksızın kendi başlarına ayakta duran insani değerlerdir. İnsanları ancak, insan ve birey olarak görme temelinde kavramakla ahlakı savunabiliriz.

Medyada her gün rastladığımız "Rasyonel düzene" uyumlanamayan silahlı soyguncular, teröristler, magandalar, cinsel tacizciler, futbol holiganları, açlık ya da savaş kurbanları ile şiddet suçlularının var olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Hukuk ve yasalar; kurallara itaate davet ederek, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi[1] uyarınca bireyin kişisel haklarına veya çıkarlarına uygun olanı aramasına yardım eder, teşvikçi olur. Bu da "Rasyonel düzen" anlamına gelir. Oysa aynı "Rasyonel düzen" açısından ahlaki davranışlarımız garanti edilemezdir. Gerçi, bireyler olarak hastanede yatan hastalarımıza olan şefkatimiz, yoksullara yardım dürtülerimizin olduğunu yadsıyamayız. Ne var ki, toplama kampları, azınlıkların kitlesel imhası ve nükleer silahların icat ve kullanımını yaşamış dünyamızda; bireyin iyi ya da akılcı bir topluma ait olduğuna inanması da güçtür. Buna rağmen beraber olmaya ve bu nedenle de ilişkilerimize özen göstermeye zorunluyuz. Bunun için gerekli olan anlayış ve şefkatimiz ise, kendimizi daha insancıl hissetmemizi sağlar.

Ahlaklı insanlar ancak diğerini ötekileştirmeksizin, yakın ve insancıl ilişkiler kurma ve sürdürme yetisine sahiptir diye düşünmekteyim. Birbirimize kardeşlerin davrandıkları gibi davranmak, toplum içinde iyi bir insan olmak, gerektiğinde birbirimize yardım etmek durumundayız ve bence buna ahlaken itina göstermeliyiz. Bu önermem belki bir fedakârlık gerektirebilir ya da o anlama gelebilir. Aslında ahlaklılık, bir yönüyle de fedakârlık yapabilmek demektir. Fedakârlık yapabilenlerin zihinsel yetenekleri artar, farkındalıkları ve ruhsal duyarlıkları yükselir, bilinç düzeyleri yeni bir boyuta ulaşır. Yaşamın içine karışmış küçük detayları ve bu detaylarda saklı mutluluğu yakalar. Kendi objektif ahlaki değerlerinin ve ahlaki erdemlerinin gelişmesi kolaylaşır.

---

1 "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi", Bakanlar Kurulu Kararı 3/9119-6.4.1949, Resmi Gazete 27 Mayıs 1949 Cuma, sayı 7217, sahife 16199-16201.

Böylece insan, yaşadıklarından, gördüklerinden, duyduklarından, öğrendiklerinden, deneyimlediklerinden, olması ya da olmaması, yapılması ve yapılmaması gerekenlerin ayırdına varır. Ahlak ve kişisel ilişkiler arasındaki etkileşimin niteliğini anlamak; ahlakın sürekli yapılan ve beklenen bir dizi seçim olmaktan çok, alışkanlıklarımızdan oluşan bir davranış niteliği taşıdığını kavramakla mümkündür. Eğer ahlaklıysak, başkalarına davranışımızın nasıl ve ne olmasını düşünmek zorunda kalmak yerine o hususları zaten düşünüyor olurduk. İnsan, ilişki kurulmayan ya da kurulamayan bir ortam içinde adaletli de, ahlaklı da olamaz. Kişinin ahlaklı olmak için gerekli bilgi, duyumsayış ve motivasyonu kazanmasının, bir ölçüde kişisel ilişkilere açık olabilmesiyle mümkün olacağını düşünüyorum.

Bilinçli olarak her durumda ***"Ahlaklı olmaya anlık karar veriyor olsaydık, olduğumuzdan daha az ahlaklı olurduk. Çünkü aslında derinlere kök salmış ahlaki alışkanlıklarımız yoksa, ahlaklı davranabilmemiz zorlaşır"***. Ahlaki sorumluluğumuz da gelişmez. Yapılmakta olan köprünün inşaatında görevli mühendisin saptadığı hatanın nedeni kendisi olmadığı halde, taşıyıcı halatın kopmasını önleyememiş olmasından yaşadığı derin yeisin onu intihara sürüklemesindeki ahlaki sorumluluk gibi.

"Etik" yönden ahlak, yaptıklarımızın, öngördüklerimizin sonuçlarını değerlendirme ile ilgilenir. Mahremiyet de bu alana girer. Örneğin bir psikiyatrın terapiye aldığı hastasına ait bilgi ve tespitlerini saklı tutması, hem tıp etiği açısından gerekli, hem de psikiyatrın ahlaki sorumluluğu açısından zorunludur. Ahlak hakikat kadar somut değildir. Kendiliğinden bütünsel bir sebebi de yoktur, ama ahlaki sorumluluğumuzun önemi vardır. Erdemdir ve başlı başına bir değerdir. İster bilgiyle, ister değerlendirmemizle, ister kendiliğinden doğar olsun, öteki ile olan ilişkilerimizde ahlaki sorumluluk çok önem taşır. Kişinin kendini kurma, ayarlama eylemidir ahlaki sorumluluk. İnsanlarla ilişkilerimizi yönlendirir ve kendimizle olan çelişkilerimizi dengeler.

"Ahlak", insanın düşünce, duygu ve eylemlerinin doğru ve yanlış, iyi ve kötü, erdem ve kusur arasındaki ayrımı ile "yararlılık", "gerçeklik", "güzellik", "uyum" gibi sıralayabileceğim insan davranışlarında temellenir. Yalnız burada "yararlının" mutlaka her kişi için iyi olmayabileceği, "güzel"in ise yine her birey için "ahlaki" de "hakiki" de olmak zorunda olmadığı hatırlanmalıdır. Kendimiz için neyin doğru neyin yanlış olduğuna karar vermek kendimize ait olsa da, bu aitlik ötekine olan sorumluluğumuz

açısından sorgulanmaya muhtaçtır. Çünkü olumsuz bir şeyi kendimizde değil, başkalarında görmemiz kolaydır. Halbuki çoğu zaman başkalarında gördüğümüz, bizi rahatsız eden özellikler, aslında kendi sahip olduğumuz özellikler olabilir. Onları başkalarında görmek bizi sinirlendirebilir de, ama kendimizde görmeyi kolay kabullenemeyiz.

Bütün bunlar kısmen ahlaki bir çerçeve çiziyor ancak ahlak normlarının bütünü anlamına da gelmezler. Bireyler arası ilişki simetrik olmayan bir ilişkidir çünkü. İnsanın, insanca insanlığı, ötekine karşı bir sorumluluk demektir, fakat öteki ya da ötekilerle paralellik sorunsalı taşır. Bu bakımdan iyi geçinmek; hiç kusursuz olmak ile değil, görece kusurların hoş görülebilmesi ile sağlanır. ("görece kusurlar" ifadesini özellikle kullandım, çünkü bütün kusurlar hoş görülmez). İlişkilerimizde zaman zaman hoşgörüye sığınma ihtiyacımız olacaktır. Burada "hoşgörü"yü tolerans anlamında kullanmıyorum. Bir ölçüde görmezden gelmeyi kast etmekteyim. Tolerans daha çok "tahammül" anlamı taşır. Tahammül etmek ise, özünde nezaket, nizamın korunması ve benzeri gibi hususlara riayet yükümlülüğü de taşır. Görmezden gelmekte bir riayet yükümlülüğü yoktur. Bütünüyle bireyin bağımsız refleksidir. Değerlendirmelerimizin her zaman doğru olmayabileceğini hatırlamayarak kişisel duygularımız nedeniyle ahlaken yanlışı bazen hiç göremeyiz. Kendimize dürüst bir gözle bakabilmek hepimiz için kolay bir iş de değildir. Bu nedenle yargımızı gerektiren bir düşüncenin özünü anlayabilmek onu iki zıt ucuyla düşünebilmeye ve bütün zıtlıklarını hesaplayabilmeye bağlıdır. Düşüncenin dayanağı olan fikrin bir ucunda durmak dengeyi bozar, fikri zedeler. Öyleyse ortada durabilmeyi öğrenmek gerekir ve bu mümkündür. Hatta kaçınılmaksızın hatalar yapılarak öğrenilebilecek bir konudur. En yanlışı anlamadan en doğruya ulaşılamaz. O halde hata yapmaktan korkmak yerine önemli olan, hatamızın doğurabileceği zararlardan ahlaki erdemlerimizle korunabilmektir. Benim şahsen ilişkilerimden birçok şey öğrendiğim durumlar, ilişkimde yaptığım hatalardan dönebildiğim durumlardır. Kendimizi birini sevmeye mecbur edemeyiz fakat aklımız ilişkilerimizdeki ödevimizi, ahlaki sorumlulukla kavrama kapasitesine sahiptir. Sevmiyorsak, hiç olmazsa nefret etmeyelim ki, bu ödevdeki sorumluluk ahlakı mümkün kılsın. Ötekine ya da komşuma sorumlu olan benim. O ise *"Benim ona beni sorumlu kılma hakkını verdiğimdir"*. İşte ahlaki sorumluluk bu dualitenin karşılıklılık zemininde oluşmaktadır. Bireysel aklın bu potansiyeline karşın kolektif ya da toplumsal aklın, birey ahlakının ötesinde bazı "etik" açmazları vardır. Mesela "***Kılı kıpırdamadan bir düzine insanı kurşunlayan biri, normalde toplu katliam sanığı olarak hukuken mahkum edilir; aynı kişi savaşta ise***

kahraman olur". Bu ne hoşgörü, ne de müsamahaya bağlanabilir bir husus olarak; doğrudan toplumsal aklın bir seçimi ya da kabulüdür. Bir amaca ulaşmada iki türlü yanlıştan söz edilebilir. O amaç ***"Ya kendi başına zaten yanlıştır ya da istenmeyen hatta beklenmeyen yan etkileri barındırması yüzünden yanlıştır".*** Yanlışla doğruyu ayıramayacak bilinç düzeyinde birinin yaptığıyla, o ayırımı yapabilen, anlayan, umursayan birinin yapacağı yanlış arasında ise, dağlar kadar fark vardır! Katolik Kilisesi *"Suçsuz ya da masum birinin ateşe atılsa da yanmayacağı kanaatine varmış, buradan da ateşe atılınca yananın suçlu olduğu sonucunu çıkarmıştır".* Günümüzde bu uygulamanın zaten kendi başına yanlış bir uygulama olduğunu kavramakta zorlanmayız. Ne var ki akıllı birinin iyi davranabileceğine güvenebiliriz ama bütün insanların akıllı olduklarına güvenemeyiz. Bu nedenle sonucu iyi olmayacak durumlardan, barındırdıkları yan etkilerinden kaçınılması zordur. Nitekim hızlı sanayileşme ile köyler kasaba, kasabalar şehir, şehirler de yayılıp serpilen metropoller haline gelmektedir. Küçük firmalar büyük firmalara, büyük firmalar çok uluslu şirketlere dönüşerek bizlere güvenlik duygusu yerine, kaybedebileceğimiz ve kaybettiğimiz birçok şeyin huzursuzluğunu vermektedir. Bu hal, "etiğin" ya da "etik" kuralların üstesinden gelebilmesi zor, hatta imkânsız olan bir haldir. Toplum etiği açısından adalet ya da adil olmak her zaman tartışmaya açıktır. Halbuki güç tartışılmaz biçimde ve ilk bakışta anlaşılır. Örneğin ***"Güç, adalete karşı çıkıp kendisinin adil olduğunu söyler. Haklı olan güçlü kılınamadığı için de güçlü olan haklı kılınır".*** Toplum içinde bu nedenle her zaman birey olarak ahlaken değil fakat "etik" ve yasaya bağlılık yönünden sorumlu durumda kalırız. Ahlak da bireysel aidiyetiyle yalnızlaşır. Buna karşın bireyin ahlaki sorumluluğu artar. Çünkü kişinin ahlakı doğrudan vicdanına bağlıdır. Toplumun, adil olanın peşinden gitmesi doğrudur, fakat bir güdümlenmeyle en güçlünün peşinden gidilmesi doğru değilse de kaçınılmazdır. ***"Gücü olmayan adalet aciz; adaleti olmayan güç ise zalimdir. Adalet ile gücü bir araya getirmek için adil olanın güçlü, güçlü olanın ise adil olması gerekir".***

Hiçbir özgürlük sınırsız değildir. Sevgi, coşku, sevinç, paylaşma, tutku, fedakârlık, sabır, doğruluk, dürüstlük ne kadar insani bulunan olumlu değerler ise, yalan, ihanet, acı, keder, öfke, kin ve benzeri gibi olumsuzluklardan da insan soyutlanamaz. Buraya kadar çizdiğim çerçeve alanı içinde "Hoşgörü"nün yeri ve işlevi nedir acaba?

"Her şey hayal edebileceğimizden daha sade ve aynı zamanda içinden çıkılmazdır" diyor Goethe.

Buna rağmen "Hoşgörü" sözcüğünün doğru bir kavram ifade edip etmediğini cesaretle ve önce kendimize sorabiliriz. Acaba bizi rahatsız edici yukarıdan bakma, bir küçümseme hali içermekte midir hoşgörü? Alçak gönüllülüğe yakındır ya da ondan kaynaklanır diyebilir miyiz acaba? *"Daha aydınlık bilinçli, daha cömert, daha adil, kişiler olsaydık, saygı, sempati, ya da sevgi diyebileceğimiz şeye acaba sevgi ve sempati eksik olduğunda mı uygun gördüğümüz bir sözcüktür* ***Hoşgörü****?" "Haklı görülen hıncın, kinin, kızgınlığın, intikam ya da cezalandırma arzusunun önüne geçen"* bireysel bir erdem midir hoşgörü? Bu kabil sorular bizi göreceli bir erdem olan iyi niyetten ayrı ve farklı olarak hoşgörünün belli bir **sınırlılık** içinde geçerli olabileceği gerçeğine götürür. Bir görüşe göre: ***"Hoşgörü, müsamaha, tahammül, tesamuh, katlanma, görmezden gelme veya göz yumma, başkalarını eylem ve yargılarında serbest bırakma, kendi görüşümüze ve çoğunluğun görüş biçimine aykırı düşen görüşlere sabırla, hem de yan tutmadan katlanma demektir. İzin verme, aldırmama, iyi karşılama anlamlarına da gelir"*** denmektedir.

Şahsen bir kelimenin bu denli geniş anlamlar taşıyabileceğini tereddütle karşılarım, çünkü kavramsal işlevinin doğrudanlığı kaybolur sanırım. Ayrıca, yukarıda belirttiğim gibi "Hoşgörü" nün bir sınırı olduğu kanaatimi korumayı doğru bulurum. Ne saygı duymak, ne de sevmek istemediğimiz şeye de hoşgörülü olabilmeyi hesaba katmak gerekirken, aslında mücadele edilmesi gereken hoş görülmezlikler olduğunu da göz ardı edemeyiz. Örneğin tecavüze, işkenceye, cinayete hoşgörülü olamayız. Aynı şekilde, "***Hesaplarında hata yapan bir muhasebecinin, hatalarını düzeltmeyi reddetmesine hoşgörülü olunmaz. Bu kabil bir hatada ısrar, hata olmaktan çıkar bir suç teşkil eder".*** Diğer bir örnek; bir tıp uzmanının, kendi uzmanlık alanı dışındaki bir konuda ilaç yazmayı doğru bulmaması da, o uzmanın ahlaki tutumudur. Gerçek bir bilim insanı uzmanlık alanındaki yetersizlikleri ortaya çıktığında; onların hoşgörülmesini aklına bile getirmez. Buna bilim etiğinde yer olmadığı gibi, o bilim insanının ahlaki sorumluluğu da izin vermez.

"Hoşgörü"yü Masonik yönden ele alırsak öncelikle, konuşmacının localarda yapacağı konuşmalarında mesleğimiz yönünden bir ahlaki sorumluluk melekesine sahip olduğu fark edilebilmelidir. Localarımızda yapılan benzeri konulardaki çalışmalarda da, kardeşlerin aynı titizliği göstermeleri ve konularını ciddiye almaları şarttır. Bu çalışmaların değerlendirilmelerinde ise, yukarıda belirttiğim şekilde hoşgörünün sınırlılık ilkesi gözetilmelidir. Konuşmacının tartışma konusu

olabilecek soruları yanıtlama yükümlülüğü vardır. Bunun bilinciyle, kendisini gizlemeksizin soru ve cevapları, farklılıklarını koruyarak açıklayabilmelidir. Kendini göstermek, öne çıkmak dürtüsünü kontrol ederek dürüst olmalıdır. Yöneltilecek soruların da bir sorgulamadan ve sınamadan çok, konuya katkı sunar özellik taşıması gözetilmelidir.

"Masonik Etik" içinde, "Masonun" kendi ahlaki sorumluluğu mesleğimizin yüceliği açısından çok önem taşır. Bu nedenle keyfi yoruma dayanmayan, ilkeli, kontrollü ve aynı zamanda sınırlı bir hoşgörü olmalıdır, hoşgörüden anlamamız gereken. Keyfi yorumlar ve dayanaksız uygulamalardan sakınılamazsa, bunlar tekrarlanarak alışkanlık halini alır ve doğalmış gibi görünerek yeni Masonlar için arzulanmayacak yanlış örnek teşkil ederler. Hoşgörü göstermek bir bakıma sorumluluğu üstlenmektir. Sorumluluğu başkasına atan bir hoşgörüden söz edilemez. Bu konularda hoşgörüsüzlüğü ne kadar uygun bulmuyorsak, mutlak ve alışkanlık kazanmış bir hoşgörü de erdemlilik sayılmaz. Locamızın bizi birbirimize güven ve kardeşlikteki bağlayıcı niteliklerini korumak hepimizin yükümlülüğüdür. Eğer toplumda hoşgörüsüzlere karşı mutlak bir hoşgörü varsa ve hoşgörülüler, hoşgörüsüzlerin saldırısına karşı savunmasızsa, hoşgörülülerin yaşama şansı olmayacaktır. İşte özetle bütün bunların söze getirilmesine izin veren ve vazgeçilmemesi gereken yine "Hoşgörüdür". Önemli olan "Hoşgörünün" sevgi bağlı ve sınırlılık bilinci niteliğini korur olmasıdır.

Bitirirken, konuyu bir anlamda özetleme imkânı da verecek bazı tümcelere yer vereceğim.

- Üzerimde en çok etki bırakan insanlar, herkese her zaman ahlaklı bulduğum tarzda davrananlardır.

- Etik'in temel özelliği sorumluluk duygusudur. Etik bizi adalet, iyi bir toplum ve iyi bir yaşam alanına getirir.

- İyi ve ahlaklı biri kendini sorumluluğun anlamı hakkında sürekli sorgular, başarısızlıklarını kabul etmeye ve daha sonra yetersizliklerini ve hatalarını düzeltmeye çalışır.

- Bireyin kendi ahlaki sorumluluğu temelinde, pişmanlık yaşayarak özür dilemek zorunda kalmayışı hali, benliğin özgürlüğüdür ve aslolan da budur.

- "Kendini aşmaya mecbur hatta mahkum olan tek varlık insandır".

- Önemli olan ise ahlaki sorumluluk yönünden bunu becerebilmektir. İnsanın kendini aşmasının bir yolu da budur çünkü.

KAYNAKLAR

- Kişisel İlişkiler, Hugh LaFollette, Ayrıntı Yayınları, 1997
- Ahlak Üzerine Tartışmalar, Joan Nuttall, Ayrıntı Yayınları, 1997
- Postmodern Etik, Zygmunt Bauman, Ayrıntı Yayınları, 1998
- Markaizm ve Ahlak, Steven Lukes, Ayrıntı Yayınları, 1998
- Yaşamak, Sevmek ve Öğrenmek, Leo Buscaglia, İnkılap Kitapevi, 1985
- Hakikat, Güzellik ve İyilik, Howard Gardner, Optimist Yayınları, 2012

ANKA - RUHUN YÜCELMESİ VE YAŞARKEN YENİDEN DOĞUŞ

Berk YÜKSEL

Phoenix is a legendary bird in Greek mythology symbolizing renewal, superiority, resurrection. It was considered the loyal bird. The origin of Phoenix in Ancient Egypt is Bennu. This bird is called Tanniao in Chinese, Anka in Arabic, Simorgh in Persian, Zümrüdü Anka in Turkish. Phoenix is a long living bird that is cyclically regenerated or reborn. It dies in flames and obtains new life by arising from its ashes. In Persian mythology this bird is a giant bird. Since in Persian "sî" is 30 and "mürg" is bird, Simorgh literally means 30 birds. Actually it is a bird as big as 30 birds. In fact Simorgh is the 30 birds chasing themselves. Herodotus in The Histories, Dante in Inferno and William Shakespeare in Henry VIII refer to Phoenix. This article gives several versions of the legend.

"Gerçek yolculuk, kendine yapılan yolculuktur."

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde muhteşem bir kuş varmış... Bu kuş, gücü, saf olmayı, kendini yaşarken yaratmayı, tekâmülü, erdemliliği, sadakati, zarafeti, hakkaniyeti temsil edermiş... Anka, erişilmezlik, yücelik ve olağanüstülük gibi özellikleri simgeler. Anka, birçok kültürde yer alan evrensel nitelikli mitolojik kuştur. Her kültürde Anka'ya yüklenen anlam, bunlarla ilgili inanç ve efsaneler ufak farklılıklar gösterse de, öz aynıdır.

Bütün milletlerin mitolojisinde olağanüstü ve büyük bir kuş bulunmaktadır. O, ulaşılması güç bir idealdir. *"Anka, birçok gelenekte yer alan efsanevi, ölümsüz kuşun adıdır. Eski Yunan mitolojisinde "Phoenix", Arap tradisyonunda "Anka", İran tradisyonunda Simurg (Simorgh), Çin'de "Tanniao" ve kimi tradisyonlarda "Homa" ya da "Rokh" adını alır." "Simurg veya bir diğer ismiyle Zümrüd-ü Anka efsanevi bir kuştur. Sênmurv ve Sîna-Mrû diğer isimlerindendir.* İsim *Avesta'daki "Saêna kuşu"ndan* türemiştir. Farklı isimlerle neredeyse tüm inanç sistemlerinde, efsanelerde ve mitolojide mevcuttur. Çoğunlukla "*Anka" olarak anılmıştır. Türk mitolojisinde karşılığı Tuğrul Kuşu'dur." "Bu kuş, efsanevi Kaf Dağı'nın üzerindedir; Yunan mitolojisine göre öldükten*

sonra küllerinden doğan harika bir kuştur; Taoizm'de ise ölümsüzlüğün, spiritüel aydınlanmanın ve reenkarnasyonun sembolüdür."

Muazzez İlmiye Çığ şöyle diyor: *"Simurg, Fars (İran) mitolojisine ilişkindir. Osmanlılar döneminde veya günümüzde Türkler "Anka" veya "Zümrüd-ü Anka" ya da kimi görüşe göre bir de "Toğrul" derlerken bunun Batı'daki ismi "Phoenix"tir. Sîna-Mrû (Pâzand) Sênmurv gibi isimleri de olduğu söylenmektedir. Farsçada "si" 30, "murg" ise "kuş" anlamındadır. Böylece si+murg=30 kuş anlamına gelse de, mitolojide 30 ayrı kuştan bahsedilmiyor. Yanılgı burada. Mitolojide bahsedilen (hedefe ulaşan) "Simurg"'un 30 kuş büyüklüğünde tek bir kuş olmasından söz ediliyor."*

"Zümrüd-ü Anka, çeşitli dinsel ve büyüsel etkileri bulunduğuna da inanılan bir kuştur. Kaynağı Eski Mısır inançlarında bulunmakla beraber, Çin'den İran mitolojisine ve Müslümanlıktan Hıristiyanlığa kadar geniş bir inanç alanında yer alan bu kuş altın renkli uzun tüylü, kocaman, güzel sesli bir kuşmuş. Erkekmiş. Öleceği zaman yuvasını ateşe verip kendisini yakarmış, o yanarken yeni ve genç bir Anka kuşu meydana gelirmiş. Genç kuş babasının küllerini Heliopolis'te Güneş Tapınağına götürüp bırakırmış. Kimin başına konarsa, ona büyük zenginlik ve mevki getirirmiş. Yüzü insana benzermiş, vücudu her hayvandan bir parça alınarak yapılmış, boynu çok uzun ve ak bir halkayla sarılıymış, Kaf Dağında yaşarmış. Çeşitli adlarla anılır: Anka, Semender, Devlet kuşu, Phoenix, Tuğrul, Hüma, *Simurg, Anka-yi Mugrib, Sireng, Zümrüt ve Zümrüd-ü Anka. Hıristiyanlar Phoenix adını verdikleri bu kuş mitinin yorumunu yapmışlar ve onu öldükten sonra tekrar dirilmenin simgesi saymışlardır. Temmuz, Osiris ve Adonis efsanelerinin kuşsal bir yinelenmesidir."*

"Anka; uzun boyunlu, ismi olup cismi olmayan büyük bir kuştur. Çeşitli efsanelere göre Anka, insanlar gibi düşünür ve konuşurmuş. Çok geniş bilgi ve hünerlere sahipmiş, kendisine başvuran hükümdar ve kahramanlara akıl hocalığı yaparmış. Tüyleriyle sıvazlayıp yaraları iyi eder, gözyaşı şifa verirmiş. Kaf Dağını aşabilmek ve göğe yükselebilmek için Anka'ya binmek gerekirmiş. Dünyada her dönemde yalnız bir tane Anka Kuşu olduğuna inanılırmış. Anka'nın ünlü Arap masallarından "Bin Bir Gece Masalları"'nda da sözü edilmiş, Anka ortaçağ Arap ve Fars bilim kitaplarına da girmiştir."

"Anka, ölümüne yakın kendisine ottan çalıdan çırpıdan çok yüksek bir yuva yaparmış. Sonra bunu en dipten tutuşturur, en tepesine tüner ve en güzel şarkısını söylermiş. Buna Zümrüd-ü Anka'nın son şarkısı derlermiş." Bir rivayete göre; yaşadığı müddetçe yere konmayan, ayağı toprağa değmeyen

kuştur. *"Anka bilgeliği temsil eder. Sadece bilgeliğinin doruğuna ulaşan kişi Anka Kuşunu görebilirmiş"* denir. Kimi görüşe göre ölülere mezara kadar eşlik ettiğine inanılan kuştur.

İslam tasavvufçusu Feridüddin Attar "Mantık'ut- Tayr" adlı yapıtında Anka'nın hikâyesini anlatır. Anka Kuşu ile ilgili bir hikâye şöyledir:

"Rivayet olunur ki, kuşların hükümdarı olan Simurg (Zümrüd-ü Anka ya da Phoenix), Bilgi Ağacı'nın dallarında yaşar ve her şeyi bilirmiş. Bu kuşun özelliği gözyaşlarının şifalı olması ve yanarak kül olmak suretiyle ölmesi, sonra kendi küllerinden yeniden dirilmesidir.

Kuşlar Simurg'a inanır ve onun kendilerini kurtaracağını düşünürmüş. Kuşlar dünyasında her şey ters gittikçe, onlar da Simurg'u bekler dururlarmış. Ne var ki, Simurg ortada görünmedikçe kuşkulanır olmuşlar ve sonunda umudu kesmişler. Derken bir gün uzak bir ülkede bir kuş sürüsü Simurg'un kanadından bir tüy bulmuş. Simurg'un var olduğunu anlayan dünyadaki tüm kuşlar toplanmışlar ve hep birlikte Simurg'un huzuruna gidip yardım istemeye karar vermişler.

Ancak Simurg'un yuvası, etekleri bulutların üzerinde olan Kaf Dağı'nın tepesindeymiş. Oraya varmak için ise yedi dipsiz vadiyi aşmak gerekirmiş, hepsi birbirinden çetin yedi vadi... İstek, aşk, marifet, istisna, tevhid, hayret ve yokluk vadileri...

Kuşlar, hep birlikte göğe doğru uçmaya başlamışlar. İsteği ve sebatı az olanlar, dünyevi şeylere takılanlar yolda birer birer dökülmüşler. Yorulanlar ve düşenler olmuş... "Aşk Denizi"nden geçmişler önce...". "Ayrılık Vadisi"nden uçmuşlar...». «Hırs *Ovası"nı* aşıp, «Kıskançlık *Gölü"ne sapmışlar... Kuşların kimi "Aşk Denizi"ne dalmış, kimi "Ayrılık Vadisi"nde kopmuş sürüden... Kimi hırslanıp düşmüş ovaya, kimi kıskanıp batmış göle...*

Önce Bülbül geri dönmüş, güle olan aşkını hatırlayıp. Papağan o güzelim tüylerini bahane etmiş. Kartal, yükseklerdeki krallığını bırakamamış. Baykuş yıkıntılarını özlemiş. *Balıkçıl kuşu bataklığını. Yedi vadi üzerinden uçtukça sayıları gittikçe azalmış. Ve nihayet beş vadiden geçtikten sonra gelen Altıncı Vadi "Şaşkınlık" ve sonuncusu Yedinci Vadi "Yokoluş"ta* bütün kuşlar umutlarını yitirmiş... Kaf Dağı na vardıklarında geriye otuz kuş kalmış.

Sonunda sırrı, sözcükler çözmüş: Farsça "si", "otuz" demektir... murg" ise "kuş"... Simurg'un yuvasını bulunca öğrenmişler ki; "Simurg - otuz kuş" demekmiş. Onların hepsi Simurg'muş. Her biri de Simurg'muş. 30 kuş anlar ki, aradıkları sultan kendileridir ve gerçek yolculuk kendine yapılan yolculuktur…"

Hikâyenin bir başka anlatımı ise şöyledir:

"… Günlerden bir gün, dünyadaki bütün kuşlar bir araya gelirler. Toplanan kuşların arasında hüthüt, kumru, dudu, keklik, bülbül, sülün, üveyk*, şahin ve diğerleri vardır. Amaçları, padişahsız hiçbir ülke olmadığı düşüncesiyle, kendilerini yönetmek üzere bir padişah seçmektir.*

Hüthüt söze başlar ve Hz. Süleyman'ın postacısı olduğunu belirttikten sonra; kuşların Simurg adında bir padişahları olduğunu söyler. Ama hiçbir kuşun haberlerinin olmadığını, herkesin padişahının daima Simurg olduğunu belirtir. Ancak, binlerce nur ve zulmet perdelerinin arkasında gizli olduğu için bilinmediğini ve onun "bize bizden yakın, bizimse uzak" olduğumuzu anlatır. Simurg'u arayıp bulmaları için kendilerine kılavuzluk edeceğini ilave edince; kuşların hepsi de hüthütün peşine takılıp onu aramak için yollara düşerler. Kuşların hepsi de Sîmurg'un sözü üzerine yola revan olurlar…

Ama yol çok uzun ve menzil uzak olduğundan; kuşlar yorulup hastalanırlar. Hepsi de, Simurg'u görmek istemelerine rağmen, hüthütün yanına varınca «kendilerince geçerli çeşitli mazeretler söylemeye» başlarlar. Çünkü kuşların gönüllerinde yatan asıl hedefleri çok daha basit ve *dünyevî'dir. Bu mazeretleri dinleyen hüthüt, hepsine ayrı ayrı, doğru, inandırıcı ve ikna edici cevaplar verir. Simurg'un olağanüstü özelliklerini ve güzelliklerini anlatır.*

Hüthüt söz alır ve şunları söyler: Söyledikleri, ayna ve gönül açısından ilginçtir: Simurg, apaçık meydanda olmasaydı hiç gölgesi olur muydu? Simurg gizli olsaydı hiç âleme gölgesi vurur muydu? Burada gölgesi görünen her şey, önce orada meydana çıkar görünür. Simurg'u görecek gözün *yoksa,* gönlün ayna gibi aydın değil demektir. Kimsede o güzelliği görecek göz yok; güzelliğinden sabrımız, takatimiz kalmadı. Onun güzelliğiyle aşk oyununa girişmek mümkün değil. O, yüce *lûtfuyla bir ayna icat etti. O ayna gönüldür; gönüle bak da, onun yüzünü gönülde gör. Hüthütün bu söylediklerine ikna olan kuşlar, yine onun rehberliğinde Simurg'u aramak için yola koyulurlar.*

Ama yol, yine uzun ve zahmetli, menzil uzaktır. Yolda hastalanan veya bitkin düşen kuşlar çeşitli bahaneler, mazeretler ileri sürerler. Hüthüt hepsine, bıkıp usanmadan tatminkâr cevaplar verir ve daha önlerinde aşmaları gereken "yedi vadi" bulunduğunu söyler. Ancak, bu "yedi vadi"yi aştıktan sonra *Simurg'a ulaşabileceklerdir.*

Ama pek çoğu, ya yem isteği ile bir yerlere dalıp kaybolur, ya aç susuz can verir, ya yollarda kaybolur, ya denizlerde boğulur, ya yüce dağların tepesinde can verir, ya güneşten kavrulur, ya vahşi hayvanlara yem olur, ya ağır hastalıklarla geride kalır, ya kendisini bir eğlenceye kaptırıp kafileden ayrılır. Bu sayılan engellerin hepsi de Hakikat yolundaki zulmet ve nur hicaplarıdır. Bu hicaplardan sadece otuz kuş geçer. Bütün vadileri aşarak menzil-i maksutlarına yorgun ve bitkin bir halde uzanan bu kuşlar, rastladıkları kişiye kendilerine padişah yapmak için aradıkları Simurg'u sorarlar. Simurg tarafından bir görevli gelir… Görevli, otuz kuşun ayrı ayrı hepsine birer yazı verip okumalarını ister. Yazılarda, otuz kuşun yolculuk sırasında birer birer başlarına gelenler ve bütün yaptıkları yazılıdır.

Tam bu sırada, Simurg tecelli eder… Fakat otuz kuş, tecelli edenin bizzat kendileri olduğunu; yani, Simurg'un mana bakımından otuz kuştan ibaret olduklarını görüp şaşırırlar. Çünkü kendilerini Simurg olarak görmüşlerdir. Kuşlar Simurg, Simurg da kuşlardır. Simurg'dan ses gelir: "Siz buraya otuz kuş geldiniz, otuz kuş göründünüz. Daha fazla veya daha az gelseydiniz o kadar görünürdünüz. Çünkü burası bir aynadır!"

"Anka, insan dili bilen, mesajcı, akıl ve hikmet sahibi, mükemmel bir kuştur. Kahramanları taşır, uzak mesafelere yolculuk yaptırır ve yakıp kendisini tekrar çağırabilsinler diye onlara kendi tüylerinden birkaç tane bırakır." "*Mısır efsanesine göre üzerinde otuz çeşit kuşun rengi bulunur. Gözle görülmeyecek kadar yükseklerde uçar."*

"Bir antik İran tanımında Simurg'un kendisini alevlerle kaplayana kadar 1700 yıl yaşadığı, daha sonraki tanım ve kayıtlarda ise, onun ölümsüz olduğu ve Bilgi Ağacı'nda bir yuvası olduğundan bahsedilmiştir. İran efsanesine göre, bu kuş o kadar yaşlıdır ki, dünyanın yıkılışına üç kez tanık olmuştur. Tüm bu zaman boyunca, *Simurg o kadar çok öğrenmiştir ki, tüm zamanların bilgisine sahip olmuştur. Sasani Persler Simurg'un yere bereket bahşedeceğine ve dünya ile göğün arasındaki birliği sağlayacağına inanırlardı. Yaşam ağacında tünediğine ve her türlü şeytani şeyi tedavi eden, düzelten kutsal Haoma bitkisinin yöresinde yaşadığına inanılırdı. Daha sonraki İran geleneklerinde Simurg ilahiliğin bir sembolü haline gelmiştir."*

"Anka uçuşa kalktığında, bilgi ağacının yaprakları titrer her bitkinin tohumlarının dökülmesine neden olurdu. Bu tohumlar dünyanın her yanına dağılır, gelmiş geçmiş her bitki çeşidinin kök almasını sağlar ve böylece de (bu bitkiler yoluyla) insanoğlunun tüm hastalıklarını tedavi ederdi. Kanatlarının bir dokunuşunun her türlü hastalık veya yarayı tedavi edeceğine inanılırdı." Anka, bilgi ağacının tohumlarını insanlığa dökerek insanoğlunun gelişimi için rehberlik eden bir semboldür.

"Anka, tasavvufla ilgili mitsel özelliklerin sezildiği hikâyelerde de sıkça karşımıza çıkar. Cesaretin, gücün, kudretin, egemenliğin, bahtın, bolluğun, bereketin, güvenin, mutluluğun ve huzurun sembolüdür. Kül Tigin'e ait heykel başında da bu sembol vardır."

Prof. Dr. Bahaeddin Ögel, "Türk Mitolojisi" adlı eserinde konuya dair şunları söylüyor: *"Önasya mitolojisinde başlıca iki önemli efsanevi kuş vardır. Bunlardan birincisi Arapların "Anka" dedikleri kuştur ki, biz Türkler bu kuşun Farsça ve Arapça adlarını birleştirerek Zümrüd-ü-Anka deriz. Aynı kuşa İran mitolojisi ise Simurg veya Sireng adını verirdi. Yine bu kuşun Kaf veya Elburz dağlarında yaşadığı söylenirdi. Bu kuşun tüyünü ele geçirenlerin en büyük sırra ve ölümsüzlüğe erecekleri iddia ediliyor ve efsanelerde böyle yazılıyordu. Bu kuşun Kaf Dağında bulunduğunu, daha ziyade İslami gelenek içerisinde Arap mitolojisi söylüyordu. İranlıların kutsal dağı ise Elburz dağı idi. Bu sebeple de onlar Simurg kuşunun Elburz dağlarında bulunduğuna inanıyorlardı. Öyle anlaşılıyor ki Türk mitolojisi, ortaçağdaki İran mitolojisinden değil de, daha Eski İran mitolojisinden tesirlerini almıştı. Bilindiği üzere; İran mitolojisinin en eski kaynaklarından biri de Zend-Avesta'dır. Her şeyin üstünde bulunan bir ağaç ve bu ağacın üzerinde de bir kuş vardı..."*

"Er Töştük'ü alarak yeryüzüne çıkaran kuş, Anadolu masallarındaki Zümrüd-ü Anka kuşundan başka bir şey değildir. Er-Töştük masalında, bu kuşa "Kara-Kuş" yani kartal denmektedir. Tünediği ağaç ise Hayat ağacıdır. Yine Orta Asya inanışlarına göre, ağacın altında bekçi olarak bir yılan bulunurdu. Buryatlar bu yılana "Abırğa" derler. Bu yılan hayat ağacını beklerdi."

"Feridüddin Attar'ın, 1187'de yazmış olduğu Tuyûrnâme (Mantıku't-tayr) veya "Kuşlar Meclisi" 4931 beyitten oluşan bir eserdir. Attar, Kuşdili olarak da bilinen bu mesnevî tarzı eserinde, tasavvufun Vahdet-i Vücut anlayışını anlatır. Eserde sembolik dil kullanılmış; Hakikat'i arayanlar, yani Hakikat

Yolunun Yolcuları kuşlarla simgelenmiştir. Simurg (Zümrüd-ü Anka) adlı efsanevi kuş, Allah'ın zuhur ve taayyünüdür. Ancak, Vahdet-i Vücut'a, yani Varlık Birliği'ne ulaşanlar, derin anlamları idrak edebilirler." Anka sonsuzluktur.

"Sufi Ferîdüddîn-i Attâr bu kuştan kendini aramanın sembolü olarak söz eder. Önemli bir özelliği ölümsüzlüktür. Ayrıca bu kuşlarla ile ilgili anlatımlarda bir yanma motifi bulunur. Bu efsanevi kuş sembolizmalarında simgelenen başlıca anlamlar, spiritüel aydınlanma ve reenkarnasyon olarak açıklanır. Phoneix sembolizmasında kuşun yanması cehenneme iniş deneyimini, yeniden doğması ise arınılarak saf şuur halinin elde edilişini simgelemektedir." "Yer altına inme veya yer altında bulunma bir nevi olgunlaşma sembolü veya gizli sırlara vakıf olma ile eşitlenmiş olarak kullanılmaktadır. Anka'nın arayışı Bir'in arayışıdır. Zümrüd-ü Anka kuşunun Firdevsi'nin Şehname'sinde *ve Mevlana'nın Mesnevi'sinde de ilginç öyküleri vardır. Hemen bütün inançlarda insan ruhunun ölüm sırasında bir kuş biçiminde vücuttan ayrıldığı ve uçup gittiği sanılmıştır. Kahramanların yer altına inmeleri, onların miracı olarak yorumlanmalıdır. Bu kahramanların yer altına inmeleri de olgunlaşmaları, kâmil olmaları ile doğrudan ilgilidir."*

"Eski Mısırda efsaneye göre bu kuş çok parlak bir dönemi bildirmek ve yeni bir dönemi açmak için öbür dünyadan geliyordu. Yine bir rivayete göre Ramses'in firavunluğunun ilk dönemlerinde bir gün bu kuş Memfis halkının gözü önünde belirdi ve efsanede belirtilen hedefi olan dikilitaşa kondu. Bu olaydan sonra halkın Ramses'e olan sevgisi, saygısı, bağlılığı büyüdü. Çünkü kuş o dönemin insanlarına göre öbür dünyadan gelen muhteşem bir işaretti."

Alev içinde Anka kuşu **önemli Gül-**Haç ezoterik cemiyeti sembollerinden de biridir. Güneş ya da ateşi sembolize ettiği de söylenmektedir. Kendini yaşarken öldürüp küllerinden tekrar doğan bu çok güçlü kuş değişim ve gelişimin sembolüdür. Kimi görüşlere göre geçilen yedi vadi, vücutta bulunduğu söylenen yedi enerji merkezini aşağıdan yukarı doğru sırası ile temsil etmektedir.

"Gizem okullarında inisiyelerden Zümrüd-ü Anka veya dirilmiş insan diye bahsetmek yaygın bir adettir. Fiziksel doğum insana fiziksel dünyada nasıl bilinç veriyorsa, neofit, gizem okullarının rahminde geçtiği 9 mertebeden sonra, spiritüel dünyanın bilincine doğar. Bu Hz. İsa'nın "İnsan yeniden doğmadıkça, Tanrı'nın Krallığını göremez" *dediği zaman bahsettiği inisiyasyon gizemidir. Zümrüd-ü Anka bu spritüel hakikati en iyi temsil*

eden semboldür." Anka spiritüel zaferin ve başarının sembolüdür. Bütün inisiyeler ve filozoflar için kıymetli bir semboldür. *"O, yaratıcı enerjinin dönüşüm ve yenilenmesinin, büyük çalışmanın tamamlanmasının sembolüdür."*

"Gnostisizme göre Güneş, Mesih yani Tanrı'nın oğludur. *Tasavvufta, gözle görülmediği için Anka Kuşu, vücut ve dünyanın maddi ağırlığından kurtulmuş ruhu ifade eder."* İsmi olup cismi olmayan nesnedir. (Anka-yı *lâ-mekân: Yeri ol*mayan Anka; Tanrı.)

"Simurg olabilmek ve Simurg'a varmak zordur. Zordur aşk, bencillik, inkâr, yılgınlık, kıskançlık, şaşkınlık ve yokluk vadilerinden geçmek… Uzun, zorlu engelleri aşarak Simurg'a varmak çok zordur. Beklenen, istenen, gereksinim duyulan Simurg'un kendisi olduğunun farkına varmak daha zordur… Kendi küllerinden yeniden dirilmek herkesin harcı değildir. Ve her birimiz birer Simurg, hepimiz Simurg olmayı göze almadıkça, özgürlükten, güzel yarınlardan bahsetmek. Kolay değil, inançla-bilinçle-dirençle uzun ve zorlu mücadele maratonunda yalpalamadan, yılmadan yola devam etmek. İnsanlık tarihi bize göstermiştir ki, bu yolculuk çok uzundur ve çok zorlu bir yolculuktur. Simurg'a varmak için Simurg olmak gerekir."

"Anka da ruh gelişim sürecini tamamlar. Zümrüd-ü Anka aynı zamanda kendi mezarı olan yuvasını yapar ve onu yakarak kendini küle çevirir. Fakat yenilenerek küllerinden dirilir. O kendi varlığını öyle bütünselleştirmiştir ki, artık varlığının temeli olarak fiziksel bedenine bağlı değildir. O artık ruhani olanın eminliğindedir, bu anlamda o Ruhani Benlik'e, Felsefe Taşı'na ulaşmıştır."

Tamer Ayan şöyle diyor: *"Kuşlar, "Hakikât Yolunun Yolcuları"; Simurg, "Hakikât" olarak tanımlanır.* İnsan ömrünün *engebelerine eşdeğer merdiven basamaklarını* çıkabilmek *ve sonunda ancak* çok *az kişinin hedefine ulaşabilmesi* şeklinde *düşünülebilir. Bunlar, tekâmül merdiveninin, istek'ten Fenâ'ya doğru* çıkan *basamaklarıdır. Kuşların bazıları, Fenâ'dan daha ileri giderek Fenânın da Fenâsını, yani Bekâ'yı idrak eder. Simurg (otuz kuş), yani Anka ise, Allah'ın zuhûr ve taayyünüdür. Tûyurname, bir vadiden* öteki *vadiye sırayla geçilerek olgunlaşmak* şeklinde *kuşlarla temsil edilen ilginç bir* örnektir. *Simurg kuşu, bir tekâmül hedefinin sembolüdür ki, bu hedef ezoterik bilgilerde nefsâniyyetini tümüyle alt etme ve Dünya gezegeni okulundan mezun olacak düzeye gelme olarak ifade edilir."*

"Hayranlıkla bakılmamak bir Anka kuşu için büyük zulümdür" denmiştir. Anka "karar ver" der. Yeni bir insanlık, uygarlık, yeni bir ben için baştan başlamak yeniden doğmaktır. Bireyin değişim ve dönüşüm sürecidir. Kendini aramak için yola düşmek, sembolik dağa tırmanmaktır. Dağ gökle yerin karşılaşması yani Kaf Dağı'dır. Anka, felsefe taşının kalbinde yer alır. Tinsel değişimin simgesidir. *"Ruhun bilinç düzeyine yükselme sürecini anlatmak için İran simgeciliği Kaf Dağı simgesini kullanır. Dağın doruğu insan ruhunun en yüce merkezi olarak kabul edilir. Kaf Dağının doruğunda gökleri yeşile dönüştüren zümrütten bir kaya bulunur. Kutsal ruh burada oturur. Zümrüt evrensel tinin simgesidir."*

İnsan yetkin doğası ile yani içsel önderi ile bilgelik yolunda yaşarken ölüp yeniden dirilerek karşılaşır.

"Yaşarken yenilenmek demek kimilerine göre sembolik anlamda ışık insan olmadır. Mezar dönüşüm ve değişim ortamıdır, başka bir dünyaya başka bir bene geçiş yeridir." Jung'a göre Anka'nın hikâyesi "Kendi" nin keşfine giden yoldur. *""Simyacı" adlı eserde "kendinin efendisi olmak" bilincini anlatır. Simyacı şöyle der: "Yolculuk bir öğrenme yöntemidir. Bilmemiz gerekenleri bize o öğretir." Saklı hazineyi arayan gezgin, büyük sınavlardan geçip engeller aşarak kendi benliğine ulaşır, şuuruna kavuşur ve sonunda "kendi hazinesi"ni bulur. Anlar ki, keşfedilecek ülke, insanın kendisidir."*

Anka emsalsiz bir kuştur. Yuvası akasya dallarından yapılmıştır. Hermesçilere göre Zümrüd-ü Anka, insanın yenilenme sürecine tekabül eden simyasal dönüşümün başarılmasının sembolüdür. *"Bir görüşe göre Anka aklı temsil etmektedir, Kaf Dağında Anka'nın kendini küllerinden yeniden yaratması, insanın dünyaya bakış açısını değiştirmesidir." "Akıl yolu keşfederken kalp ise anahtarı bulmak için akla yardım eder"* denir. Ezoterizmde kullanılan iki araç vardır: Akıl ve kalp.

"Anka tekâmül merdivenlerinin her birini çıkmış bire ulaşmak için gerekli çabayı göstermiş yetkin insan gibi insanın sembolüdür. Otuz kuş, Simurg'un kendileri olduğunu anlayınca; artık, ortada, ne yolcu kalır, ne yol, ne de kılavuz çünkü hepsi BİR'dir!" "Dışarıda görünen içerinin yansımasıdır. Gelinen yer Bir'dir ve Bir'e dönmek kaderdir." Ferîdüddîn-i Attar *"Tanrıyı arayan kendisini bulur"* der. Masallardaki kahraman, sonunda, uzaklarda aradığı şeyin aslında çok yakınında olduğunu, yani kendisinde veya kendi içinde olduğunu idrak eder. Bu, *"kendini bilme" sembolizmi, inisiyatik ifadelerle, inisiyatik ölüm ve başkalaşım geçirerek*

yeniden doğuş, mistisizmdeki ifadelerle, "uyanma, aydınlanma, kurtulma" olarak ifade edilir. İnisiyatik yolculuklar önemlidir. Kahramanın sonsuz yolculuğu her daim sürer. İnsanın görünmeyen doğasının keşfidir.

Muazzez İlmiye Çığ şöyle diyor: *"Bizim de bilge ve yol gösteren Simurglarımız var. Onların varlığını biliyoruz. Onların yaşamlarından dersler çıkararak uçuyoruz gökyüzünde. "Yedi Dipsiz Vadiyi" aşmak için. Gerçeğe, bilgiye ve aydınlığa ulaşmak için. Bizlerden de Simurglar olacak. Şaşkınlık ve Yokoluş Vadileri çoktan aşıldı. Bırakınız vazgeçenler ve geride kalanlar, bilgiye aç, özgürlüğe muhtaç, tüneklerinde tünesinler, bataklıklarında ve de kafeslerinde yaşasınlar. Onlar da ileride tekrar Simurg* tüylerinden bulurlar ve *Otuz'u daha katılır Simurglara.* İleriye, daima ileriye ve daha yükseğe. *Gün ola harman ola. Gelecek umut dolu. Kaf Dağı'nın tepesine ne kaldı ki?"*

Her birey birer Anka olmayı göze almadıkça insan insan gibi yaşayamayacak, kendi sıradan yaşamında aptalca rutinine hapis olacaktır. Kendi gökyüzüne, kendi arzının merkezine uçup kendini ve evreni tanıma yolculuğuna başlamayanları bir Anka gelip kurtarmayacaktır. Yolda olan yolcuyu seyir eyleyen avamdan farklıdır. O; dönüşür, değişir, okur, gelişir, felsefe ile ilgilenir, aklını kullanır, sezgisine de danışır. Yığın; yer, içer, ürer ve sadece kendi yakın çevresi ve ailesi ile sürü hayatı sürerek bir solucan kadar insanlığa hizmet etmez ve bedeni çürür gider. O kadar boşuna yaşamıştır ki, bir kuşak sonra hatırlanmaz ve asıl olarak o zaman tamamen ölür gider. Yolda olan yaşamda olup bitenleri anlamak için bir hasret çeker. Sokrates'in "Kendini Tanı" formülü bu yolculuğun özüdür. Kendini keşfeden insan, insan gibi insandır.

Mikro ve makro kozmos arasında yer tutan insanın yolculuğu başlangıçsızlıktan sonsuzluğa doğru her daim sürer. Yolda bilgelik kuramda değil, uygulamadadır. Anka, bir bilgelik sembolüdür. Zümrüd-ü Anka kadim gizem okullarının ezoterik felsefesinin en önemli sembollerindendir. *"Otuz kuş, anlar ki, aradıkları sultan, kendileridir ve gerçek yolculuk, kendine yapılan yolculuktur. Kuşlar, "Hakikât Yolunun Yolcuları"; Anka, "Hakikât" dır." "Simurg'a bakan kuşlar onun kendisidir. Simurg gizemli bir bilmecedir."* Arayış ve yolculukların sebebi, havassın kendini arayışıdır. Anka tekâmülün ve ruhun yücelmesinin sembolüdür.

Anka, uyanma ve aydınlanmanın yolunda ilerlemenin sembolüdür. *"Anka, gerçek anlamda var olmak için yok olmayı göze alabilecek kadar*

korkulardan, bağlardan ve zaaflardan arınmıştır. Yanarak cehenneme inişi deneyimleyene dek yok olmaz ve yokluğundan varolurken de arınmış bir saf bilinçle yeniden başlar." "Gerçek insan" ölüme kadar devam eden süreçte bir arayış içerisindedir. O, Anka'yı beklemez, Anka olmayı göze alır ve tehlikeli yolculuğuna çıkar. Bu yolculukta kahraman kitle ile birlikte hareket ederek değil, güruhun engellemelerini yıkıp geçerek yol alır. Yığın ancak yığın gibi olana etki eder. *"Sen ot olduktan sonra keçiler bile seni yer"* denir. Güçlü irade sahibi, ne istediğini bilen bireyler kafaları çok akılları yok olan sayısal çoğunluğun sıradanlığının içerisinde kaybolmaz, "herkes gibi" değil "kendi gibi" olmayı yani tek ve özgün bir Anka olabilmeyi başarabilir. O, ruhun bütünleşmesi, arınması ve dönüşümünün tüm kültürlerde ortak yüce bir sembolüdür.

"En kutsal yol kişinin kendi arayışı için çıktığı Yol'dur."

KAYNAKLAR

- Muazzez İlmiye Çığ; http://tr.wikipedia.org/wiki/Simurg_(mitoloji)
- Rıdvan Canım; http://www.edebiyatforum.com/lise-2-edebiyat-konu-anlatimi/turk-mitolojisinde-simurg-motifi.html
- Tamer Ayan; Simurg
- Tamer Ayan; Kuşdili
- Feridü'd-din Attâr, "Mantıku't-Tayr, Kuşların Diliyle"
- Erich Fromm, "Rüyalar, Masallar, Mitoslar – Sembol Dilinin Çözümlenmesi"
- Korhan Kaya, Hint-Türk-Avrupa Masalları,
- M V. F. Büchner, *İslâm Ansiklopedisi,* "Anka" mad.
- Atilla Özkırımlı, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi* "Anka" mad.
- Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*
- V. F. Büchner, *İslâm Ansiklopedisi,* "Simurg" mad.
- Abdülkadir İnan, "Türk Folklorunda Simurg ve Garuda", *Makaleler ve İncelemeler,*
- Hayrettin İvgin, "Türk Dünyası Kültüründe Bazı Mitolojik Hayvanlar"
- http://batiniler.com
- http://www.gizliilimler.tr.gg/Simurg%2C-Z.ue.mr.ue.d_.ue.-Ank%E2.htm
- *www.divan.name.com*
- http://www.historicalsense.com/Archive/Fener42.htm http://www.vik2.com/anka/
- C. Dündar; "Kaf Dağına Yolculuk"
- Christian Jacq; Ramses
- Manly P. Hall; Tüm Çağların Gizli Öğretileri

SHAKESPEARE'İN OYUNLARINDA MASONİK ÖĞELER I

Hakkı BÜYÜKÇİVİTÇİOĞLU

Well known English poet and playwright William Shakespeare puts forward human virtues in his plays. Not surprisingly Masonic virtues are also found in Shakespearean drama. The author in this article studies Shakespeare's plays and points out the Masonic virtues in these plays. The plays studied are Love's Labour's Lost, Troilus and Cressida, The Tragedy of Julius Caesar, The Tragedy Of Titus Andronicus, The Tragedy Of King Lear, The Tragedy Of Antony And Cleopatra, Measure For Measure, The Tragedy Of Macbeth, A Midsummer Night's Dream, The Tragedy Of Hamlet Prince Of Denmark, All's Well That Ends Well, The Merchant Of Venice, Or Otherwise Called The Jew Of Venice, The Tragedy Of Othello, The Moor Of Venice, Cymbeline, King Of Britain.

"Çareyi her zaman göklerden beklesek de
Kaderimizi çizmek çoğu kez bizim elimizde.
Tanrı özgür irade verdiğine göre bize,
Miskinlik ediyorsak sorun kendimizde."
(*Yeter ki Sonu İyi Bitsin,* 1, 2, 27)

Onaltıncı yüzyılın sonu İngiliz edebiyatında sahneye çıkan, çok geçmeden dünya edebiyatı ve tiyatro tarihinde kendine özgü, istisnai bir yer edinen William Shakespeare, aradan geçen dört yüzyıla rağmen güncelliğinden, cazibesinden ve gizeminden bir şey kaybetmemiştir. Eski Yunan ve Roma tiyatro geleneğini alan ve buna kendine özgü yenilikleri ekleyerek, sahne sanatında çığır açan Shakespeare, etkisini bugün de sürdüren bir drama akımını kurmayı başarmıştır. Ancak daha çok drama tekniğini ilgilendiren bu yenilikler bir yana Shakespeare'i ölümsüz kılan asıl özellik, oyunlarının içeriğine ilişkindir.

William Shakespeare, ancak 'içeriden biri'nin anlayabileceği ezoterik unsurları (simgeleri, kavramları, uygulamaları, gelenekleri, kuralları) oyunlarına hiç fark ettirmeden, başarıyla yerleştirmiştir. Çevirmen Özdemir Nutku, Shakespeare'in, "Tıpkı göz erimindeki uzak dağların bulutlardan ayırt edilmeyişleri gibi, 'şeyleri' ufak ve seçilemez duruma" getirdiğinden söz eder. (*Aşkın Çabası Boşuna*, s.V) Bu yerinde saptama, Masonik öğeleri harici alemde kullanmanın –o da katı kuralların sonradan yumuşaması sayesinde olanaklı duruma gelebilen- tek koşuludur.

Dönemin İngiliz düşün yaşamı ve kültürü içinde değerlendirildiğinde, bu hem son derece doğal hem de akla yatkındır. Masonluk o dönemde de İngiliz düşün yaşamının bir gerçeği, İngiliz kültürünün ayrılmaz ve göz ardı edilemez bir parçasıdır. Shakespeare ayarında bir edebiyatçının Masonluk'tan yararlanmaması, Masonluğa kayıtsız kalması düşünülemezdi. Dahası, Shakespeare bu konuda yalnız değildir. John Milton ve Ben Johnson'dan başlayıp, Charles Dickens, Charles Darwin, Rudyard Kipling, Conan Doyle hattında uzanan bir dizi İngiliz edebiyatçı, bilim adamı ve aydın Masonluğun zengin birikiminden yararlanmıştır.

Shakespeare'in, ezoterik unsurları teatral ya da edebi unsurların arasına kakma, onları ilk bakışta görünmez hale getirme konusunda disiplinli ve giderek artan ısrarda bir çaba sergilediği gözlerden kaçmamaktadır. O kadar ki, Yazar, zamanı geldiğinde Masonik değerleri ön plana çıkarmak uğruna dramatik ve şiirsel kaygıları bile geri plana atabilmiştir. Eleştirmenlerin herhangi bir kategoriye koyamadığı, ağdalı ve farklı dilinden dolayı şaşkınlığını gizlemeyip eleştirdiği *Troilus ve Cressida* bunun en tipik örneğidir. Shakespeare bu oyunu Masonluğu anlatmak için yazmış gibidir. *Aşkın Çabası Boşuna* adlı oyunda ise katıksız bir Masonik atmosfer oluşturulmuştur.

William Shakespeare Masonik simgeleri oyunlarında öyle ustaca kullanır ki, ortada herkesçe bilinen bir gelenek varmış gibi görünse de, alt katmanlardaki anlamları tekris olanlar çok daha iyi değerlendirebilir. *Troilus ile Cressida*'da iki aşık olan Troilus ve Cressida birbirlerinden ayrılırken, sadık kalacakları konusunda karşılıklı söz verirler. Bu konudaki sözleşmelerini imzalamak için ise Troilus kolluğunu, Cressida ise eldivenini verir. (4,4, 101.) Böylece eldiven sadakat konusunda Troilus'u bağlayıcı ve anımsatıcı (spekülatif) bir işlev görür.

Julius Caesar adlı oyun, iki halk yargıcının bir Operatif Mason ile konuşmasıyla başlar. Yargıçlar, bir iş gününde bir Mason'un iş kıyafeti olmadan gezmesine kızıp, mesleğini sorarlar.

"BİRİNCİ YURTTAŞ –

Ben mi? Marangozum.

MARULLUS –

Hani meşin önlüğün? Hani cetvelin öyleyse?" (*Julius Caesar*, 1,1, 3)

Bu diyalogta Mason kelimesi geçmese de, emekçinin bir Mason olduğu meşin önlük ve cetvelden anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Shakespeare, Birinci Yurttaş'ın Masonik kimliğini simgeler aracılığıyla anlatmayı tercih etmiştir.

Shakespeare'in kullandığı simgelerden biri de 'taş'tır. Bunun en çarpıcı örneği, *Titus Andronicus*'ta görülür. Titus iki oğlunu idamdan kurtarmak için yargıçlara ve tribünlere (eski Roma'daki halk temsilcileri) yürekten yalvarır, ancak onlar bu acılı babanın sözlerine kulak asmaz, sahneden çıkıp giderler. Titus yine de yalvarmaya devam eder; bu kez taşa, toprağa… O konuştukça taş adeta kişileşir.

"(…) taşa, toprağa döküyorum kederimi,

Her ne kadar beni yanıtlayamasalar da

Onlar tribünlerden daha iyi,

Hiç olmazsa, kesmiyorlar hikâyemi.

Ağladığım zaman, ayaklarımın altında

Kabul ediyorlar gözyaşlarımı,

Benimle birlikte ağlıyorlar sanki,

(…)

Taş bile yumuşar balmumu gibi,

Oysa bu tribünler taştan da katı;

Taşların sesi çıkmaz ve kimseyi aşağılamazlar," (*Titus Andronicus*, 3,1, 49)

Son dize simgesel olarak değerlendirildiğinde Shakespeare'in, kişileştirdiği taşa bir de olgunluk yüklediği görülmektedir. 'Taş'ın sesi çıkmamaktadır; bu tavır aynı zamanda ketumiyete işaret etmektedir; sesi çıkmayan sır

da paylaşamaz. Dahası 'taş' kimseyi aşağılamaz, alçakgönüllü ve kibirden uzaktır. Bunlar bir Mason'un ulaşmaya çalıştığı 'kâmil insan'ın temel özelliklerindendir.

"Ne yontulmamış herifsin sen!" diye azarlar, oyuncu karşısındakini… (*Kral Lear*, 2,2, 50) Bu tek örnek de değildir… Ne zaman biri(leri)ni azarlamak istese, ne zaman biri(leri)nin eksikliğini, kusurunu yüzüne vurmak istese Shakespeare, hemen o kişiyi (kişileri) ham taş yapıverir. Ham taş kaya parçalarıdır, işe yaramaz; nerede, nasıl kullanılabilir ki… İşlenmemiştir, biçimlendirilmemiştir.

"Sizi gidi katı yürekli herifler sizi,

Sizi gidi kaya parçaları, taş yığınları,

Cansız kütüklerden daha duygusuz yaratıklar,

Zalim çocukları Roma'nın," (*Julius Caesar*, 1,1, 4)

Bu aslında tam da Masonluktaki ham taşı yontma sürecine bir atıftır. Masonik felsefeye göre, her insan birer taştır; yontulması gereken, değerini ancak böylelikle kazanabilecek bir taş… Shakespeare de "Sizler taştan yapılmış insanlarsınız" diyerek (*Kral Lear*, 5,3, 159) hem Oyun'daki söz konusu karakterin yontulamayacak, olması gereken kıvama, biçime getirilemeyecek sertlikte olduğunu ima eder, hem de izleyiciyi (okuyucuyu) yontulmaya, simgesel anlamda tekâmüle çağırır. Tıpkı Antonius ile Enobarbus arasındaki konuşmanın vurguladığı gibi:

"ANTONIUS –

Rahatsız ediyorsun herkesi, onun için sus dedim.

ENOBARBUS –

Anladım, doğru düşünen bir taş ol demek istiyorsun.". (*Antonius ve Kleopatra*, 2,2, 39)

Buradaki "taş ol" sözünde 'taş kadar sessiz ol' uyarısı saklıyken, "doğru düşünen taş ol" denerek de ahlaka, erdeme bir çağrı yapılmaktadır. Enobarbus kendisine ima edilen 'kendini geliştir' öğüdünü anlamıştır. Diyalog ham taşın kendisini yontmasını çağrıştırmaktadır.

Hamlet de insanları gelişmişlik derecelerine göre ayırırken, sözüm ona kendisini yontan, ama gerçekte asla yontulamayacak 'taşlar'a vurgu yapar:

“Ah, ben öyle oyuncular gördüm ki sahnede, öyle beğenilen, alkışlanan oyuncular gördüm ki, günaha girmeyeyim ama, değil Hıristiyan, değil Müslüman, insan bile değillerdi. Öylesine şişirme, uydurma hallere giriyorlardı ki, dedim bunları tabiatın kaba işçileri yaratmış olmalı, insan yapıyorum derken insanlığın berbat bir kopyasını yapmışlar.” (*Hamlet*, 3,2, 77)

Aşkın Çabası Boşuna adlı oyunda, Kral’a bir şikayet mektubu gelir. Mektupta köylü Costard’ın sütçü kızla, Kral’ın yasağına rağmen sarayın bahçesinde buluşarak, ilişkiye girdiği ihbar edilmektedir. İhbarda dikkat çeken şey, zaman ve mekâna ilişkin verilen ayrıntılardır. Öncelikle saat altıdır, yani hava kararmış ya da kararmak üzeredir. Yer ise saray bahçesinin kuzey, kuzeydoğu ve batısını kaplayan mazı labirenttir. Bütün bunlar aynı zamanda Masonik simgecilikte yer alan unsurlardır. Daha iyi anlatabilmek için bir Mason locasının simgesel özellikleri üzerinde durmak gerekir. Bir loca simgesel olarak doğudan batıya uzanır, güneyden kuzeye yayılır ve boyutları sonsuzdur; evreni simgeler. Yine simgesel olarak duvarları ve tavanı da yoktur. Locanın tavanındaki minik ışıklandırmalar yıldızları remzeder. Böylece Masonluğun evrenselliği, sınırları aşarak yeryüzünü sardığı ve bütün insanlığı kucakladığı vurgulanmış olur. Locanın Üstadı Doğuda oturur, çünkü ışık (nur, hakikat) Doğudan yükselir. Aday ise o nurdan feyz almak üzere Batıdan locaya girer ve tekris edildikten itibaren Kuzeye (kuzeye, kuzeydoğuya veya kuzeybatıya) oturtulur. Böylelikle Çırağın locaya karanlıktan gelerek katıldığı remzedilmiş olur. Aday henüz karanlıktadır, ancak ham taşını yontup, “Kâmil İnsan” olma yolunda ilerledikçe o da aydınlanacak ve kuzeyden güneye, orada da doğuya geçecektir. Oyuna dönecek olursak, Costard ve sütçü kız bulundukları yön itibariyle karanlıkta kalmış haricileri simgelemektedir. Zaten zaman akşamdır ve bu iki kişi gerçekten de karanlıktadır. Öte yandan, öylesine ahlak ve yasadışı bir işi, simgesel bir locaya dönüştürülen sarayın (Oyunda saray bir loca işlevi görmektedir.) başka bir yönünde yapmak Masonik simgeciliğe ters düşerdi. Bir başka simge de mazı labirenttir. Bunun da iki ayrı anlamı vardır. Birincisi mazı, karanlıktaki kuzeyin bilinmezliklerini, karmaşasını simgelemektedir. Bu karmaşanın malzemesi her ne kadar doğalsa da, ortaya çıkan karmaşa insan eliyle yaratılmıştır. İkincisi ise, kendi yarattığı karmaşa içinde kaybolan insana dikkat çekilmektedir. İnsan bambaşka amaçlarla kullanabileceği mazıyı, gereksiz yere, içinde kaybolmak için kullanmaktadır. Bu bakımdan mazı labirent, gereksiz yere kendi kendisinin kuyusunu kazan cehalete simgesel bir vurgudur.

Yön simgeciliği, *Kısasa Kısas*'ta da kullanılır. Angelo, idama mahkum ettiği kardeşini affetmesi karşılığında Isabella'dan kendisiyle birlikte olmasını ister. Aralarında vardıkları sözde plan gereği Isabella bahçeye, karanlıkta Batı kapısından girecektir. Ancak geçeceği kapıyla menzile ulaşamamaktadır; çünkü bu kapı sayesinde yalnızca bağdan bahçeye geçebilecektir. Yani karanlıktaki batıdan gelecek, kapıyı geçecek, ancak yine karanlıkta kalacaktır. Bağın karanlığı harici alemin cehaletini, adaletsizliğini, kapıdan sonra yine batıda bulunan bahçedeki karanlık ise erdemsizliği simgelemektedir.

Shakespeare, -o günlerde artık şafağı söken- bilimi eksen alır. Yazar ile Masonluğun bilime bakış açısı ise şaşırtıcı derecede paraleldir. Shakespeare'in de tıpkı Masonluk gibi cehalet ve yobazlıkla mücadeleyi kendisine görev edindiği görülür. Şair softanın tanımını şöyle yapar:

"Vallahi, bu gelen ikiyüzlü softa olmalı: Akın kara, karanın ak olduğuna yemin eden, Tanrı adına dünyayı kandırmış, ama Tanrıyı kandıramayıp gelmiş buraya." (*Macbeth*, 2,3, 34)

Shakespeare'e göre softalık, yobazlık ölçüsüzlüktür; imanda ifrat, aklı ihmal etmede tefrittir ve bütün ölçüsüzlükler gibi kötüdür.

"Denebilir ki, içkinin fazlası, softanın ikiyüzlüsü gibi gelir erkekliğe. Bir yandan uyandırır, bir yandan uyutur, bir yandan kışkırtır, bir yandan dağıtır; bir yandan körükler, bir yandan sindirir. Hem koşturur insanı, hem zınk diye durdurur. Uzun sözün kısası, bir kızdırır, bir sızdırır."(*Macbeth,*2,3, 35)

Shakespeare ne zaman tekâmülden söz etse, sanat ve bilimi muhakkak dile getirir; yanında ipucu niteliğinde, öğüt gibi bir uyarı da vardır.

"Bilim göklerin muhteşem güneşi gibidir,

Öyle küstah bakışlarla derinlerine inilemez:

Çok az kişi bu yolda sebat edebilmiştir" (*Aşkın Çabası Boşuna*, 1,1, 4)

Masonluk tam da Shakespeare'in övdüğü gibi alçakgönüllülük ve sabırla felsefeye dalar, akıl ekseninde geliştirilen bilim ve sanatı hem öğrenir hem de bunlara katkı sağlamaya çalışır. Bu çabayı aynı zamanda insanlığın gelişmesine katkı olarak görür.

Aşkın Çabası Boşuna adlı oyun baştan sona Masonik bir atmosferde geçer. Daha oyunun başında, Kral'ın sarayda çok özel fiziksel ve işlevsel

düzenlemeler yaptığı görülür. Kral ve beraberindeki üç soylu yemin ederek, kendilerini üç yıl süreyle felsefeye adamıştır. Bu süre içinde saraya kadınların girişi yasak olacaktır. Yani, Kral sarayı fiilen bir Mason locasına çevirmiştir. Onun soylularla diyaloğu bu konuda kuşku bırakmayacak denli açıktır:

"KRAL –

(…) Sarayımız yaşam sanatının geliştirildiği,

Sürekli ve bilim dolu bir akademiye dönüşecek.

Siz üçünüz (…)

Ant içtiniz üç yıl boyunca yanımda olmaya,

(…) Bu sözleşmede kaydedilen en önemsiz kuralı bile bozan

Namusu adına cezalandıracaktır kendini"

(…)

DUMAINE –

Sevgili Lordum, Dumaine kulunuz bundan böyle

Kapadı kendini dünyanın latif zevklerine,

Bunları dünyanın aşağılık kölelerine bırakıyorum:

Aşkı, zenginliği, görkemi besinsiz bırakıp, ölüme terk ediyorum;

Bunun yerine yaşamımı felsefeye adıyorum." (*Aşkın Çabası Boşuna*, 1,1, 1-2)

Yukarıda dizelerde adı geçen sanat ve bilim, yedi krali (liberal) sanata işaret eder. Üç yıl, o dönemde Masonların Çıraklar için öngördüğü en az süredir. (Bu süre operatif dönemde enaz yedi yıldır.) Üçlemeler de dikkat çekmektedir: Kral ve üç soylu, üç yıl kendisini felseye adayacaktır. Böylece bedensel zevklerin, paranın ve mevkinin kölesi olan insanlardan farklı olarak yaşam sanatı ile yoğrulacaklardır. Bu arada öğreniriz ki, bulundukları ortama asla kadın giremeyecektir. Tıpkı Mason localarında olduğu gibi… Bedensel zevklerden mahrumiyete yemek de dahildir. Burada antik misterlere bir atıf vardır. Eski Mısır'daki ve Anadolu'daki pek çok misterde buna benzer pek çok katı kurallar uygulanmıştır.

Benzer yasakların Oyunda da söz konusu olduğunu konuşmalardan anlıyoruz. Hiçbir kadın saraya giremediği için Oyun baştan sona sarayın çayırı andıran bahçesinde geçer. Ancak burada örneğin saraya bir kadının yaklaşması durumunda yemin edenler değil, kadının dili kesilecektir. İlk bakışta bu ceza hem mantıksızdır hem de adil değildir. Başkalarının yemin ettiği bir konuda, neden yeminden haberdar olmayan, hiçbir konuda, hiçbir şey için yemin etmeyen biri cezalandırılsın ki? Dahası, neden başka bir organı değil de dil seçilmiştir? Sonuçta söz konusu olan cinsel perhiz ise, bunun dille ilgisi nedir? Operatif Masonluğun penceresinden bakılmadığı sürece bu sorulara tatmin edici yanıt vermek oldukça güçtür. Masonik teamüller ışığında değerlendirildiğinde görülür ki, burada amaçlanan şey, bir locaya çevrilen saraya, Masonik kurallar gereği kadının girişini önlemektir. Buna rağmen bir kadın bir biçimde saraya girerse, herhangi bir sırra istemeden bile olsa ulaşmış olabilir. Dili kesmek, bu sırrın dışarı sızmasını önlemeye yöneliktir. Dikkat edilirse kadının, herhangi bir cinsel ilişkiye girmiş olup olmamasının bir önemi yoktur. Burada korunmak istenen, sarayda yaşanan sırlardır.

Oyunun sonunda -Shakespeare oyunlarında izleyicinin (okuyucunun) hiç alışık olmadığı biçimde- onca çiftten hiçbiri evlenmez. Onca emeğin boşa gitmesi için ortada mantıklı bir neden de yoktur. Öyleyse, -ortada karşılıklı bir sevgi ve çekim de olduğuna göre- bütün mücadele ne içindir? Yanıt yine dizelerdedir:

> "BİRON –
>
> Hem açıklar mısınız bu çalışmanın amacını? (…)
>
> KRAL –
>
> Ne olacak, amaç bilmediklerimizi öğrenmektir.
>
> BİRON –
>
> Yani kaba saba algılardan gizli kalmış şeyleri mi?
>
> KRAL –
>
> Evet, kendini eğitmenin tanrısal ödülüdür bu." (*Aşkın Çabası Boşuna*, 1,1, 3)

Bu amaçla yola çıkan Kral ve üç soylu önce yemin ederler. "O ve yeminli dostlarının her biri…" artık dönüşü olmayan bir yoldadır. (*Aşkın Çabası Boşuna*, 2,1, 26) Ve o yeminin en büyük, belki de tek düşmanı, insanın

yine kendisidir: "Arzulardan başka yemini hiçbir şey bozamaz." (*Aşkın Çabası Boşuna*, 2,1, 27)

Oyun zıtlıklar ve denge üzerine kuruludur. Düşün ile eylem, fikir işçisi geçinen Armado ile beden işçisi sütçü kız, yapay bir nezaket ile doğal kabalık, zihinsel ürünlerle el emeği ürünler, seçkin konuşma ile sokak ağzı, emek ve atalet, yeminler ve kaytarmalar, görünürdeki erdemli duruşlar ve gizli iş bitirmeler, eşit sayıda genç kızlar ve genç erkekler, efendiler ve onlara ders veren hizmetliler, öğrenci olan öğretmen ile öğretmenliğe soyunan öğrenci, Oyunda geometrik bir oran ve dengenin öğeleri olarak çıkar karşımıza… Aynı oran yeminin bozulması sürecinde, Masonik simgeler gözetilerek bozulur.

"Seninle triumvirlik tamamlandı, üç köşeli kep ortaklığı

Ya da Tyburn'deki üçgen darağacı direkleri gibi." (*Aşkın Çabası Boşuna*, 4,3, 65)

Bu yemini eden üç Çırak daha yolun başında yemini bozmuştur. Bunun cezalandırılması gerekir. Gerek operatif dönem Masonlarında, gerekse Tapınak Şövalyeleri ve benzeri ezoterik süreçlerde bunun cezası ölümdür. Middlesex'te bulunan ve üç ayaklı darağaçlarındaki idamlarıyla bilinen Tyburn kasabasının anılması, bunun da cezasız kalmayacağını üstü kapalı anlatmaktadır. Nitekim, kendisine evlilik teklifi yapan Prens'e, Prenses (artık Fransa kraliçesidir) yanıt olarak, bir yıl boyunca yaşamın bütün zevklerinden vazgeçmesini, inzivaya çekilmesini ve yokluk, soğuk, açlık gibi kötü koşullarda çile doldurmasını, bu sürenin sonunda hâlâ duyguları değişmezse, o zaman kendisine gelmesini ister. Ceza kadim ezoterik uygulamaları çağrıştırmaktadır. Benzer biçimde Katherine de Dumaine'in evlilik teklifine,

"Sakal, sağlık ve dürüstlük;

Üç kat sevgi ile size bu üç şeyi öneririm."

der ve O da 12 aylık bir ceza verir. Ancak bu ceza ilkinden oldukça farklıdır. Rosaline ceza olarak, Biron'dan, oniki ay boyunca her gün konuşamayacak olan bir hastayı ziyaret etmesini ve gülmeyi unutan muhtaç insanları sevindirmesini ister. Rosaline, bu isteğini yerine getirirken, Biron'un "herkesi kınamak için, aşağılamak için kullandığı üretken zekâsını" bir hayır işine yönlendirir. Bu da, zekânın, mevkiin, nüfuzun, güç ve servetin

başkalarının mutluluğu için harcanması gerektiğini öngören Masonik erdeme ve hasenata uygun düşmektedir. Biron bu isteğe karşı çıkar, gerekçe olarak acılar içinde kıvranan birini zekice nüktelerle güldürmenin olanaksız olduğunu söyler. Böyle bir yanıtı bekleyen Rosaline vermek istediği asıl mesaja gelir:

"İşte başkalarıyla dalga geçmeyi boğmanın yolu budur,

Bu alay etmelerin kaynağında

Kendine güven duyma iptilası yatar,

(…) Bir nüktenin asıl başarısı onu dinleyenin kulağındadır,

Asla nükteyi yapanın dilinde değildir.

Kendi acılarının iniltileri ile sağırlaşmış hastaların kulaklarına

Sizin bu boş aşağılamalarınız ile ulaşabilirsiniz,

Devam edin bu işi yapmaya.

(…) eğer dinletemezseniz kendinizi onlara,

Bu tavrınızı söküp atın benliğinizden," (*Aşkın Çabası Boşuna*, 5,2, 129)

Rosaline, Biron'un bir kusurundan kurtularak, ham taşını yontmasına yardımcı olmaktadır. Oyunda kadınların kusursuzluğu dikkat çeker. Kusurlu olan erkeklerdir. Zaten o yüzden kendilerini eğitmek üzere sarayı bir eğitim alanı haline getirmişlerdir. Shakespeare, böylece kadınların locaya girmelerine gerek olmadığına, kusursuzluklarının buna gerek bırakmadığına işaret eder.

William Shakespeare'in önem verdiği bir başka Masonik öğe ise ketumiyettir. Shakespeare ketumiyeti büyük bir erdem, olgunluk göstergesi ve soylu bir davranış olarak kabul eder. Suskunluk Onun için saatlerce konuşmaktan çok daha fazla anlam taşır.

"Benim anlayışıma göre tatlım, dili bağlı sadelik

Az konuşur, ama çok şey ifade eder." (*Bir Yaz Gecesi Rüyası*, 5,1, 81)

Sheakespeare'e göre gelişigüzel konuşmak, boş konuşmak aptalcadır. Bunu "*Troilus ve Cressida*"da Akhillesu'un ağzından dile getirir. Soytarının

haddini aştığını gören Akhilleus "Serbestçe konuşmak soytarıların hakkıdır." der. (*Troilus ve Cressida*, 2, 3, 51) Öğüt vermeye başladığında bu konuya da muhakkak değinir:

"Düşüncelerinin ağzı dili olmayacak." (*Hamlet*, 1,3, 21)

"Herkese kulağını ver, sesini verme." (*Hamlet*, 1,3, 22)

"Bırak sustuğun için eleştirsinler seni,

Ama çok konuştuğun için ayıplamasınlar." (*Yeter ki Sonu İyi Bitsin*, 1,1, 20)

Hamlet Horatio ve Marcellus'tan sırrı kimseyle paylaşmamaları için yemin etmelerini ister. Bu istek ikisince yerine getirilir, ancak Hamlet bunu yeterli görmez. İkisinden de kılıcının üzerine yemin etmesini ister. Bu, yalnız Hamlet'in değil, orada bulunan ve anlık gelişen 'Yemin Töreni'ni izleyen ruhların da isteğidir. Çünkü Horatio ve Marcellus görmemeleri gereken bir şey görmüştür. Yaşamı da ölümü de bilen, sırlara vakıf olan ruhlar bu isteği üç kez yineler. Araya giren Hamlet'in söylediği, yemin töreninin ezoterik niteliğini yeterince sergilemektedir. Şöyle der Hamlet:

"Yerde gökte daha öyle şeyler var ki, Horatio,

Senin felsefenin düşlerine bile girmez." (*Hamlet*, 1,5, 36)

Ardından ikisi de bu kez Tanrı'nın önünde ve kılıç üzerine üç kez yemin eder. Hamlet bu yeminin ardından ikisine de sevgisini ve kardeşliğini vaad eder. Bu Masonlardaki Kardeşlik Zincirine tekabül eder. Yemin töreni bittikten sonra çıkmadan önce son bir uyarıda daha bulunur:

"Parmağınız hep dudaklarınızda olacak, unutmayın!" (*Hamlet*, 1,5, 37)

Macbeth'in Cadıları da ketumdur. Ardı ardına sorulan sorular karşısında takındıkları tavır Banquo'nun dikkatini çeker.

"Yarık çizik parmaklarınızı

Kupkuru dudaklarınıza götürdüğünüze göre

Anlamış görünüyorsunuz söylediklerimi." (*Macbeth*, 1,3, 9)

Bir boşboğazlığın ya da benzer bir ihanetin nelere mal olacağı *Hamlet*'teki Rosencrantz ve Guilderstern'da görülür. Hamlet'in yemin töreniyle Horatio ve Marcellus arasında kurduğu sır paydaşlı 'ilişki', daha önceden

Rosencrantz ve Guilderstern'le de vardır. Bunu Hamlet'in annesi Kraliçe Gertrud, Rosencrantz ve Guilderstern'e hitaben dile getirir:

"Baylar, sizleri sık sık anardı Hamlet.

Sizin kadar bağlı olduğu

Başka bir insan daha yoktur, eminim." (*Hamlet*, 2, 2, 45)

Buradan Hamlet'in ikisine de kardeşlik bağıyla bağlı olduğunu anlıyoruz. Nitekim ikisini de

"Buyurun sevgili dostlar! Nasılsınız Guildernstren?

Vay Rosencrantz! Nasılsınız kardeşler?" diyerek karşılar. (*Hamlet*, 2,2, 53)

İkisinin de durumlarına ilişkin verdiği yanıtlarda alçakgönüllü olma çabası göstermeliktir. Hamlet ikisinde de bir ihanet sezinler.

"Öyleyse karnındasınız kaderin ya da göbeğine yakın bir yerde." (*Hamlet*, 2, 2, 54)

Bu yanıt pek çok anlama geliyor. Hamlet, öncelikle ikisinin de boğazına ve şehvete düşkünlüğüne işaret ediyor. Daha önemlisi, ikisinin de kardeşliğe sığmayacak bir eylemin eşiğinde olduğuna dikkat çekiyor, yeminlerini çiğnemek üzere olduğu konusunda ikisini de uyarıyor. Yeminlerini çiğnemeleri durumunda cezalarının ölüm olduğunu anımsatıyor, ikisinin de kaderin karnını boylayacak bir yem olup olmamanın yol ayrımında olduğunu anlatıyor. Elbette anlayana…

Shakespeare'in döneminde, yemin bozulduğu takdirde, bozan her kim olursa olsun ölümü göze almalıdır. Yemini bozan, herkesin gözünde bir haindir çünkü…

"ÇOCUK –

Babam şimdi bir hain mi oldu, anne?

LADY MACDUFF –

Oldu ya!

ÇOCUK –

Hain ne demek peki?

LADY MACDUFF –

Ne mi demek? Ettiği yemini bozan demek.

ÇOCUK –

Hepsi hain mi olur bunu yapanların?

LADY MACDUFF –

Kim yapsa hain olur, asılmayı da hak eder.

ÇOCUK –

Ettiği yemini bozan herkesin asılması mı gerek?

LADY MACDUFF –

Evet hepsinin." (*Macbeth*, 4,2, 77)

Oyunlardaki olgun, akil, -Masonik deyişle "Kâmil İnsan"a örnek karakterlerin konuşmaları, veciz Masonik hitabetlere birer örnek gibidir. Örneğin Odysseus'un ağzından, kardeşlerinden düzene sadakatle bağlı kalmalarını isteyen bir Üstadı Muhterem gibi konuşur. Bunun için güneş, merdiven gibi Masonik simgelere başvurmaktan geri kalmaz. Başarı için düzene itaat önemlidir, bunun için herkesin yerini bilmesi gerekmektedir. Bu Masonluğun başta gelen talimatı olan "Kendini bil!" vecizesine işaret eder. Kardeşleri simgeleyen yıldızlar, bir düzene girdiklerinde 'hakikat'i temsil eden güneşin nuru ile ısınabileceklerdir; buna karşın düzensizliğin sonu ise kaostur:

"İşte onun için güneş, hepsinin ortasında,

Bütün ihtişamıyla tahtına oturmuştur.

Onun şifalı gözü, uğursuz yıldızların

Zararını önler ve bir kralın fermanı gibi,

Hiç şaşmadan, iyiye de kötüye de ulaşır.

Ama yıldızlar, başıboş bir kargaşalığa düştü mü,

Vebalar, belalar, kavgalar başlar (…)

Varlığın birliğini, ahenkli huzurunu altüst eder,

Her şey çığırından çıkar, dağılır parçalanır,

Kökünden bozulur dünyanın düzeni,

İnsanları yükseklere ulaştıran o merdiven,

Bir sarsıldı mı, iş çıkmaza girmiştir.

Başa saygı kalmazsa, topluluklar,

Mekteplerde sınıflar, şehirlerde loncalar (…)

Yaş, taht, taç, nam, nişan hakları,

Bütün bunlar nasıl yerli yerinde durur artık?

Saygı sıra gözetme, tellerin düzenini boz,

O zaman seyreyle gümbürtüyü." (1,3, s24)

Kadim erdemleri öven Shakespeare böylece yeni bir çağı bu erdemlerin üzerine inşa etme çabası içindedir. Yeni çağa değil, gelip geçici değerlere karşıdır. Yeni bile olsa kalıcı olmalıdır ve asla kadim değerlerle çelişmemelidir.

"Gözleri yeni olandan başkasını görmeyen,

Günün modasından öncesini takdir etmeyen,

Her şeyden hemen gönlü geçen

Gençlere katılmaktansa yaşamak istemem." (*Yeter ki Sonu İyi Bitsin*, 2,1, 30)

Kral bunları anlattıktan sonra, Bertram'a şöyle der: "… oğlum bilin kendinizi." (*Yeter ki Sonu İyi Bitsin*, 1,2, 31) Bu, Masonluğun en büyük talimat ve öğüdüdür.

Erdem Shakespeare'in oyunlarında vazgeçilmez bir öğedir. İnsanları sürekli iyiliğe ve güzelliğe çağırır Yazar…

"Şu görünen aydınlık sofamda yanan mumun alevi.

O küçücük mumun ışığı nerelere kadar ulaşıyor!

Bir iyilik de bu kötü dünyada böyle ışıyor." (*Venedik Taciri*, 5, 1, 105)

Ancak umudu ayakta tutabilmek için 'iyi'nin ne olduğunu bilmek yetmez, 'iyi' olanı istemek de yetmez, bu uğurda bir şeyler yapmak gerekir; ne var ki bu o kadar kolay değildir. İyiliğe, güzelliğe giden yollar dikenlidir, engeller ve tuzaklarla doludur.

"Eğer iyi olanı yapmak bilmek kadar kolay olsaydı, küçük kiliseler katedrallere, yoksulların kulübeleri de kral saraylarına dönerdi. Kendi nasihatlerini dinleyen kişi ancak bir rahip olabilir. Yirmi kişiye birden ne yapması gerektiğini öğretebilirim, ama o yirmi kişiden biri olmaya gelince iş değişir." (*Venedik Taciri*, 1,2, 9)

Shakespeare'in iyilik anlayışında kesinlikle eylem vardır. Eylemsiz iyilik, cansız beden gibidir; yaşam yoktur, işe yaramaz.

"Eğer etkin olamazsa erdemlerimiz başkalarına

O zaman erdemden söz etmek boş laftan ibarettir." (*Kısasa Kısas*, 1, 1, 2)

Erdemli olmak gerektiriyorsa, eğer içinde yaşadığı düzene bile dizelerinde başkaldırmaktan geri durmaz Shakespeare…

"[…] Ah şu günâhkar zamanlar,

Demir parmaklıklar koyuyor insanla hakları arasına;" (*Venedik Taciri*, 3,2, 57)

Shakespeare döneminin kölelik anlayışını öyle bir yoldan betimleyip eleştirir ki, Ona tepki göstermesi gereken sansürcü, baskıcı düzen koruyucularını bile afallatır, bir şey diyemez duruma getiriverir.

"Aranızda satın alınmış birçok köle var.

Eşeklerinize, köpeklerinize, katırlarınıza yaptırdığınız

Ne kadar adi ve aşağılık iş varsa

Aynısını layık görürsünüz onlara da;

Çünkü adamları para verip aldınız.

Peki şimdi size, 'Onlara özgürlüklerini verin,

Mirasçılarınızla evlendirin' desem!

Niye bunlar yük altında bu kadar ter döküyorlar?

Onlar da sizler gibi kuş tüyü yataklarda yatsınlar,

Onlar da sizin damak tadınızla beslensin!

Cevap olarak 'O köleler bizim,' dersiniz." (*Venedik Taciri*, 4,1, 82)

Dönemin kölelik düzenini anlatırken, ikiyüzlülüğe de bir ayna tutmuştur Yazar… Eşitlik de, özgürlük de toplumun bir kesimi içindir. Oysa Shakespeare'e göre, kim olursa olsun, herkes özgür iradeye sahiptir. Önemli olan bunu kullanma iradesini ortaya koyup koyamamadır.

"Şöyle ya da böyle olmak elbette kendi elimizde. Bedenimiz bahçemizdir, irademiz de bahçıvanı, ister ısırgan dikersin, ister kekik, ister hıyar yetiştirir, kabak ekersin, bahçeni ya tek bir bitkiye ayırabilirsin ya da bir sürü çiçekle doldurabilirsin, yeter ki sen iste! Bahçenin kısır kalması da elinde, verimli, bakımlı olması da. Bunların hepsini yapmak irademize bakar." (*Othello*, 1,3, 25)

Bu düşünceler o dönem için bir düşünce devrimi niteliğindedir. Kölenin, kendi köleliğinden kurtulma gücünü kendi avucunda taşıdığını söyler.

"Ne taş kuleler, ne tunç duvarlar,

Ne havasız zindanlar, ne zincirler

Bağlayabilir insan kafasındaki gücü.

[…] İnsan kendi payına düşen zorbalık yükünü

Kaldırıp atabilir dilediği zaman." (*Julius Caesar*, 1,3, 23)

William Shakespeare, insanın özgürleşmesini yürekten ister. Kişinin ve halkın başkaca kurtuluşu olmadığına inanır. O yüzden insanın boş inançları bir an önce bırakıp, harekete geçmesini ister. Güç de, çare de göklerde değildir. Shakespeare, sorumluluğu göklere ya da başkalarına yıkan tembelliğe ve bu tembelliğin toplumda egemen olmasına büyük tepki gösterir. Güç insanın kendisindedir, halk ikiyüzlü uyanıklığı, tembelliği bırakıp, bunu görsün ister.

"Çoğu kez kendi ektiğimizi biçtiğimiz halde, bahtımız kapandı mı, başımıza gelecek felaketlerin sorumluluğunu gider güneşe, aya ve yıldızlara yükleriz. Sanki zorunlu olduğumuz için kötülük yaparmışız gibi; sanki göklerin zoru ile budala, doğuşumuza egemen olan burcumuzun baskısı ile alçak, hırsız ve hain; sanki yıldızımızın etkisine boyun eğmek gerektiği

için sarhoş, yalancı olur, zina ederiz. Yaptığımız bütün kötülükler kutsal bir gücün zoruyla olur. Orospu peşinde koşan bir zamparanın şehvetini bir yıldıza yüklemesi harika bir kaçamak doğrusu!" (*Kral Lear*, 1,2, 15)

Öte yanda özgürlük, ölümsüzlüğün ilk koşullarından biridir. Herşey er ya da geç birgün ölecektir. Aklı özgürleştirmeden ne ölümle ilgili yanlış ve gereksiz algılardan kurtulabilir insan ne de ölümlü olmaktan... Ölüm aynı zamanda mutlak bir eşitlik sağlar insanlar arasında… Yazar bu konuları bir dantel gibi iç içe örer.

"Korkma, bitti artık büyüklerin öfkesi,

Geride kaldı zalimin işkencesi.

(…) İktidarmış, bilgelikmiş, bedenmiş,

Toprağa dönüşür, geçer gider hepsi." (*Cymbeline*, 4,2, 112)

Akla aykırı biçimde insanlarla arasına yapay ast üst ilişkiler koyanları ölüm eşitlemektedir. Masonluğun felsefesine göre de mevkii, makamı, unvanı, serveti ne olursa olsun, insan olarak herkes eşittir. İnsanlığı besleyen kökün aynı olduğuna inanan Masonlar bu nedenle aynı umutların çevresinde buluşurlar. Bu umutların arasında, istisnasız herkesin düşüncede ve yaşamında özgür ve eşit olduğu bir dünya yer alır. Bu bakımdan Masonluk, devlet kurumlarından, yasalardan çok önce insanlar arasında eşitliğe inanmış ve bunu uygulamaya koymuştur. Shakespeare'in eşitlikçi düşünceleri de Masonluk'la ciddi paralellikler gösterir. Shakespeare'e göre de, eşitliği kabul etmeyenlere gerekli yanıtı ölüm verir. Kral ve dilenci toprakta eşitlenir.

"Şişko kralla cılız dilenci aynı sofrada iki çeşni, iki ayrı kap yemektir sadece. Olacakları budur sonunda." (*Hamlet*, 4,3, 112)

Mezar simgesini derinlemesine işler Shakespeare, *Hamlet*'teki o ünlü mezarcılar sahnesinde… Operatif bir Mason gibi konuşan Birinci Mezarcı meslektaşına "Duvarcıdan, dülgerden, kalafatçıdan daha iyi yapı kuran kimdir?" diye sorar. Yanıtı yine kendisi verir. En iyi, en sağlam yapıyı mezarcı kurar. Çünkü "onun yaptığı evler kıyamete kadar yerinde durur."

Shakespeare'in yaşamın gelip geçiciliğini anlatmada gösterdiği ustalık bu sahnede zirveye ulaşmaktadır. Sahnede oyunculara mezar kazdırıp, bu mezardan kafatasları çıkarmak, dönemin boş inançları ve düş gücü son derece güçlü İngiliz izleyicisi açısından çok korkunç ve sarsıcı olmalıdır.

İzleyicinin az ötesinde kazılan mezar, ölümün herkes için kaçınılmaz olduğunu anımsatmaktadır. Mezarcı, kazı sırasında topraktan çıkan bir kafatasını gelişigüzel atar. Acaba kimindir bu kafatası? Kendisini Tanrı'dan daha akıllı sanan bir politikacıya mı, dalkavuk bir saraylıya mı? Bir başka kafatasını gösterip, bir avukata ya da büyük bir toprak simsarına ait olabileceğini söyler. Hamlet'in bu tahminleri, soylulara, mevki ve servet sahiplerine "Kibri bırakın, aklınızı başınıza toplayın! Bedeniniz de, canınız da dahil sahip olduğunuz her şey geçici…" der gibidir. Doğanın devrimini (devinimini) yaşamak için herkes yalnızca zamanını beklemektedir.

"(…) şimdi kurt sultanların emrinde, bu çenesiz, tepesini mezarcı küreği delmiş kafa. Ne yaman devrim bu, gören göz için. Bu kemikler böyle ayak altında olmak için mi bunca nimetlerle beslendi?" (*Hamlet*, 5,1, 141)

Masonluk'ta da yer alan kafatası, Mason'a bütün yaşamını düşünmesini sağlar ve ölümü anımsatır. Doğmuştur, büyümüştür, hür iradesiyle Mason olup, yepyeni bir yaşama adım atmıştır ve bir gün dünyadaki günleri bitecektir. Mason'un eski yanlışlarına, yanılgılarına düşmemesi gerektiğini de anlatır kafatası… Dünyanın pırıltılı, göz alıcı sözde zenginliğine kapılıp gitmemek gerekir. Bu tuzağa düşüp, bomboş bir yaşam sürenlerin sonunu anlatır toz toprak içinde yuvarlanan kuru kafa…

Venedik Taciri'nde Portia'ya talip olan Fas emiri üç kutudan altın olanını seçer ve kutuyu açar:

"[…] Bir kurukafa,

Göz çukurunda da dürülmüş bir kağıt var.

Okuyalım şunu: (okur)

'Parıldayan her şeyi altın sanma;

Çok işitmişsindir bunu, sakın aldanma.

Dış görünüşüme bakan,

Bu yüzden hayatını satan

Sayısız bunca insan.

Yaldızlı mezarlardan gözün kamaşır,

Ama içlerinde kurtlar kaynaşır."

Fas emiri altının pırıltısına kapılmış, yaşamın pırıltıları karşısında gözü kamaşıp, ömrünü zevk ve sefa içinde tamamlayanların yanılgısıyla yanlış kutuyu seçmiştir. Kuru kafa aynı zamanda aklı temsil etmektedir. İnsanın yaşama ilişkin konularda duygularıyla değil, aklıyla davranması gerektiğini anımsatır. Zekâ da o kuru kafanın içindeydi, ama çok az insan o zekâyı akla çevirdi. Tıpkı notun devamında vurgulandığı gibi…

"bedenen gençsin, ama aklen olgun olsaydın

Cevabını bu kağıttan almazdın." (*Venedik Taciri*,2,7, 43)

Masonluğa göre ölüm bir son değildir. Asıl ölüm insan yaşamının şerefsizlikle damgalanmasıdır. Shakespeare'in yaşam ve ölüm üzerine düşüncesi son derece Masonik özellikler taşımaktadır. Yazar da yaşam-ölüm ilişkisini şöyle anlatır:

"Ben yaşamayı dilerken ölümü arıyormuşum meğer,

Ölümü ararken de yaşamı bulacağım." (*Kısasa Kısas*, 3, 1, 57)

Kuru kafa ayrıca özveriyi temsil eder. Ölümsüzlüğe ulaşabilmek için ölümü şanla, şerefle göze almak gerekir. Mezar ise hem ölümü, her şeyin gelip geçici olduğunu hem de insanlığın ölümsüzlüğünü temsil eder. İnsanlar yaprak misali kuruyup düşse de, insanlık ağacı yaşamaya devam edecektir.

Shakespeare'in 'zengin-yoksul, soylu-sıradan insan' ayrımları için sergilediği bu eşitlikçi düşünce, din için de geçerlidir. İnsan dini, mezhebi, inancı ne olursa olsun, -öncesinde ve sonrasında- insandır ve insan olması dolayısıyla baştan görmeyi hak ettiği davranışın kıstası asla onun dini, mezhebi, inancı olmamalıdır. İster kişisel ya da toplumsal, ister siyasal ya da kurumsal olsun, hiçbir ilişkide din asla belirleyici olamaz, olmamalıdır. Bu görüş, Yahudi Shylock'un üçü de Hıristiyan olan davalı Antonio, Dük ve yargıç karşısında yaptığı konuşmada ortaya çıkar. Shylock, önce Antonio'nun, sırf Yahudi olduğu için kendisine yaptığı kötülükleri, aşağılamaları, hakaretleri anımsatır. Sonra o can alıcı noktaya gelir.

"Yahudi'nin gözleri yok mu? Yahudi'nin elleri, organları, bedeni duyguları, sevgileri tutkuları yok mu? Aynı yiyeceklerle beslenmiyor mu? Silahla yaralanınca aynı acıyı duymuyor mu? Aynı hastalıklara yakalanmıyor mu? Aynı ilaçlarla iyileşmiyor mu? Kışın soğuğunu, yazın sıcağını bir Hıristiyan gibi duymaz mıyız? Etimizi kesseniz bizim de kanımız akmaz mı? Gıdıklarsanız, gülmez miyiz? Bizi zehirleseniz ölmez miyiz?" (*Venedik Taciri*, 3,1, 53)

Shakespeare'in oyunlarında sık sık göze çarpan bir başka Masonik öğe de, "Güzellik, Kuvvet, Akıl ve Hikmet" üçlemesidir. Üçleme kimi zaman

açıkça dile getirilirken, kimi zaman da üstü örtülü biçimde işlenmiştir. Bunun en çarpıcı örneklerinden biri *Fırtına*'dır. Oyunun üç ana karakteri, kişilik özellikleri itibariyle sözkonusu üçlemeye tekabül eder. Bu bakımdan oyun bir alegori olarak da görülebilir. Miranda saf güzelliği, Caliban kaba haliyle kuvveti, Prospero ise akıl ve hikmeti temsil eder. Oyunun sonunda Napoli Prensi Ferdinand, erdemli, eğitimli bir kuvveti temsilen, Caliban'ın yerini alacak ve böylece ideal üçlü tamamlanmış olacaktır.

Ferdinand adaya gelip de Miranda ile arasında duygusal bir bağ oluşunca, Prospero, Prensi bir takım zorlu sınavlardan geçirir. Zorlu sınavların amacı Ferdinand'ın, Miranda'yı hak edip etmediğini anlamaktır. Masonik anlayışa göre, her şey hak edene verilmelidir, bir şeyi hak etmeden de istememek gerekir. Hak etmek içinse çaba, emek gerekir. Prospero, ikisinin de birbirini sevdiğini bilmesine karşın, Ferdinand'ı sınavlarla yokuşa sürer. Bu sınavlar, ezoterik süreçlere girişlerdeki sınavları çağrıştırır. Ferdinand -önemli bir başka simge olan- mağaranın önündeki sınavı başarıyla geçer. Böylece kişiliği, duygu ve düşünceleri bütün çıplaklığı ile ortaya çıkar. Prospero ancak ondan sonra Onu damadı olarak kabul eder.

Shakespeare aklı, aklın sağlıklı işlemesini her şeyin üstünde tutar… *Cardenio*'da Anselmus şöyle sorar:

"O bir krallık kaybetti, ama aklı huzura erdi.

Lütfen söyleyin bundan daha büyük hükümranlık var mı?

(…) aklın sınırsız krallığı cennet kadar uçsuz bucaksızdır." (1,2, 13)

Akıl için en uygun ortam sükunete kavuşmuş bir ruh ve bedendir. Böyle bir ortamda duygularla dengeye kavuşan akıl bütün zenginliklerin ötesindedir. Shakespeare mutluluğu tam da burada bulur.

"Ne mutlu o insanlara ki

Uzlaştırıp akıllarıyla yüreklerini

Birer kavala dönmezler kör feleğin elinde,

Onun dilediği sesleri çıkararak." (*Hamlet*, 3,2, 79)

Yazının devamı gelecek sayıda....

LOCALARDA YAPILAN KONUŞMALAR

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
001 İDEAL	Selim RAMAZANOĞLU	Mimarlık-Masonluk Üzerine Bir Söyleşi	09/05/16
	Cem ÖZORAL	Yazılı Olmayan Kurallarımız	23/05/16
002 KÜLTÜR	Halit YILDIRIM	Bakmak ve Görmek	06/05/16
	T. Ali ZIRH	Bir Mason Gözüyle, Hakikate Giden Yolda Kuantum Fiziği	03/06/16
	Emre PAKSOY ve Kuvay SANLI	Nail'i Bırakamam! - Halet Çambel, Nail Çakırhan, Yaşar Kemal, Ruhi Su ve Zekeriya Sertel'den Anılar ve Yansımalar	07/10/16
003 ÜLKÜ	Türev BERKİ, İlker KURTLUTEPE, Yücel KUBANÇ, Can DUATEPE ve Selman DEMİRCİ	Pek Muhterem Haluk SANVER Kardeşi Anma	05/05/16
006 KARDEŞLİK	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	28/04/16
	Halit GÖÇER; Görsel Destek; Mustafa KÜRELİ	Vitriol	12/05/16
007 HÜRRİYET	Mehmet DEMİREL	Masonluk ve Rit Kavramı	10/05/16
	Selim BAYBAŞ	Altın Oran	24/05/16
	Moiz VARON	Aristo Fiziğinden Kuantuma, Aristo Evreninden BigBang'e Yolculuk	07/06/16
	Melkon NEVŞEHİRLİ	Karşımızda Gördüğümüz Eser Üzerine	27/09/16
008 SEVGİ	ERKAN İŞMAN, SİNAN ÇEVİKUS, ONUR KOÇKAR	Bir Mason İçin Düşüncenin Gerçek Boyutu Nedir?	02/05/16
	Lütfi ENSARİ	Masonik Sembolizmada Tanrıçalar ve Kadın	16/05/16
	Can KAYPALI	Nur İstiyoruz	30/05/16
009 ATLAS	Dursun BUĞRA	Kuşaklar Boyunca Değişen Eğitim/Algı Modelleri Masonluğu Etkiliyor mu?	27/04/16
	Şenol ÜNEN	Bilişimde Dolandırıcılık ve Suç	11/05/16
	İhsan Osman YARSUVAT	Kişisel Verilerin Korunması	25/05/16
011 MUSAVAT	Önder TURAN	Ayna, Speculum ya da Arayan Cam	29/04/16
	Albert Ali SALAH	Bellek, Biliş, Bilinç	13/05/16

017 LİBERTAS	Marc MEYER	Kalfa Perspektifinden Seçilmiş Masonik Sembollere Bakış	04/05/16
	Süleyman CENGİZ	Gönye ve Adalet	21/09/16
018 HAKİKAT	Yani PAİSİOS	Landmarklar	04/05/16
	Sokrat MİLİADİS	Masonik Disiplin Üzerine	18/05/16
	Andon PARİZYANOS	HAKİKAT Locası 63 yıl	01/06/16
019 AHENK	Remzi SANVER	Dünya'da ve Türkiye'de Masonluğa Bir Bakış	01/06/16
	Emrah CEYLAN, Uğur UZUN, Bahadır BİLGEN, Erdem EVGİN K:.'ler	Türkiye ve Dünya Ekonomisi	21/09/16
020 FAZİLET	Hasan KALAFAT	Eski Mısır'dan Bize Ne Kaldı?	17/05/16
	Kadir Sinan GÜMÜŞLİGİL	Masonik Vizyon	31/05/16
028 ERENLER	Kaya PAŞAKAY	İntizam ve Tanışma Kavramları	13/05/16
	Dursun BUĞRA	Kuşaklar Boyunca Değişen Eğitim/Algı Modelleri Masonluğu Etkiliyor mu?	27/05/16
	Bülent AKKAN	Masonluğu Yaşamak ve Yaşatmak	30/09/16
029 DELTA	Hazırlayan: Sunay DEMİRCAN; Sunanlar: Sinan POLVAN, Levent DANIŞMAN, Cenk UÇAR, Engin EMRE	Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler Üzerine Ezoterik Bir Çalışma	16/05/16
030 SADIK DOSTLAR	Önder TURAN	Ayna	28/04/16
	Uğur SÖZER ve Erkan AKSU	Evrensel Zeka	12/05/16
031 ÜLKE	Ali Oktay CEVER ve Mustafa Süreyya SEZGİN	Kalfalık ve Bazı Semboller	10/05/16
	Ahmet KURTARAN	Ruh, Madde ve Öz	24/05/16
	Ali ORCAN	Pisagor'un Kadehi	07/06/16
032 ŞEFKAT	Mete ŞAR	Tapınak ve İnsanları	09/05/16
	Mustafa GÖRGÜNEL	Rehberlik ve Tahkikat	23/05/16
033 HUMANİTAS	İzzet İZEREL	İlim, Teknoloji ve e-Nesil	03/05/16
	Mehmet Akif AKEV	Soru	17/05/16
	Murat ERKAN	Evrensel Semboller	31/05/16
034 HULUS	Dimitri KARAKAŞ	Hür ve Kabul Edilmiş Masonluğun Doğuşu	11/05/16
	İzzet TOR	Atatürk'ü Anma	25/05/16
	Dimitri KARAKAŞ	Masonlukta Ahlaklılık	22/06/16
035 FREEDOM	Cengiz DERİNÖZ	Rosslyn Chapel	16/06/16
	Cenap FİŞEK	Hürmasonlukta Alışkanlıkların ve Beklentilerin Önemi	22/09/16

037 DEVRİM	Ömer TANBAY	Köy Enstitüleri	11/05/16
040 PINAR	Fırat ERDEM	Masonik Paradoks 1	10/05/16
	Fırat ERDEM	Masonik Paradoks 2	10/05/16
	Remzi SANVER	Matematik ve Masonluk	24/05/16
041 SEVENLER	Önder ÖZTÜREL	Özgürlük	06/05/16
	Erdal TUNCER	Ritim ve Adrenalin	03/06/16
043 MİMAR SİNAN	Remzi SANVER	Masonluk Tarihimizde 65 Olayları - Yarım Asır Sonra Bir Retrospektif Denemesi	14/05/16
	Ahmet ŞENKUT	Büyük Üstat En Muhterem Fuad Hulûsi Demirelli	04/06/16
044 HİSAR	Bülent AKKAN	Neyi Arıyoruz?	03/05/16
	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	17/05/16
	Remzi SANVER ve Yavuz Selim AĞAOĞLU	Masonluk Tarihimizde 1965 Olayları	31/05/16
	Moderatör: Erkan VARDARELİ; Konuşmacılar: Faik EREM, Rıza ŞAHİN, Kutay KARTALLIOĞLU, Onur AYDOĞAN ve Mehmet SUNAY	Burs, İyilik, Yardım, Hayır ve Hasenat	14/06/16
048 ÜÇGEN	Peker TURGUD	Geçmişin Işığında Kıbrıs'ın Geleceği	29/04/16
	Levent UNUTULMAZ	Aklın Önderliğinde	10/06/16
049 ÜÇIŞIK	Aydın SARAY	Londra'da Tapınak Şövalyeleri ve "Temple Church" Video Görseli	13/06/16
	Oğuz TIRPANÇEKER ve Fuat Burtan ARKAN	Ahmet ARKAN Kardeşi Anma ve Tanıtma	03/10/16
052 GÜN	Şükrü KALEAĞASI	Masonluğun Dayanılmaz Hafifliği	05/05/16
	Can İŞLER, Fahri KAYA, Korhan İREN, Cenk TORUN	Çırak Derecesi Çalışma Tablosu	02/06/16
053 ÖZLEM	Cengiz OR	1890 Ertuğrul Gerçeği	09/05/16
	Yalçın TURA	Goethe'nin Yeşil Yılan Masalının Ezoterik Yorumu	23/05/16
054 BAŞAK	Ali Can MALTA, Levent SEPİCİ	İlk Taş Ustaları: Göbeklitepe	02/06/16
057 EVREN	Özdoğan ANBAR, Bahri ÖKTEM ve Atıl ÇELİKDELEN	Altar	28/04/16
	Mert NAMLI	19. Yüzyıl Osmanlı Saray Müziği	12/05/16
	Sedat BOZ	Dünyamız 1. Bölüm	26/05/16
	Remzi SANVER	Gelenek Kavramları Üzerine Düşünceler	09/06/16
058 PİRAMİT	Mehmet MESUTOĞLU	Hata	06/05/16
	K. Murat KÜRÜZ	Masonluk ve İnovasyon	03/06/16
060 NİLÜFER	Ahmet ERMAN ve Barış ERMAN	Diktatörlük ve Demokrasi	10/05/16

	Ahmet ÖZTÜRK	Aykırı Filozof - Spinoza	27/09/16
062 BURÇ	Süleyman TAŞDEMİR	Kalfalık Sanatı	02/05/16
	Salih EVCİLERLİ	Masonluk Amaç mı Araç mı?	30/05/16
067 SEMBOL	Tunç TİMURKAN	Nur-u Ziya ile 111'in Karşılaştırması	09/05/16
	Orhan ÇEVİKBAŞ	Adem'in İlk Karısı Lilith	06/06/16
074 MEŞALE	Bingür SÖNMEZ	Atatürk ve Cumhuriyet	18/05/16
075 ANADOLU	Ahmet KURTARAN	İşte Beratımız Kardeşlerim	26/04/16
	Rüçhan ALTUĞ ve Kuvay SANLI	Düşünme	10/05/16
	Serdar ÖKTEM	Pink Floyd ve Sembolizma	24/05/16
	Şafak ŞAHLAN	Fransız İhtilali, Aydınlanma Çağı ve Modern Türkiye'nin Kuruluşuna Etkileri	27/09/16
077 SEZGİ	Mustafa GÜNHAN	Mason Padişah 5.Murad	03/05/16
080 AKIL VE HİKMET	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	28/04/16
	Harun KUZGUN	Tarih Boyunca İnsanlığı Etkileyen Boş İnançlar	12/05/16
	Alp GÖKALP	İskoçya Masonluk Tarihi ve iskoç Riti	26/05/16
	Mehmet UYGUN	Resimlerimdeki Renklerin, Biçimlerin İçinde Gizlenen Semboller	09/06/16
081 BOĞAZİÇİ	Ömer KÖKER	Zaman Kavramı ve Zamanı Kullanma Sanatı	01/06/16
084 YEDİTEPE	Ali Ethem KESKİN ve Tolga GÜLEN	Doruklardan Derinlere Ham Taşı Yontmak	02/06/16
086 GÜZEL İSTANBUL	Alev ÖZBAHADIR	Paylaşmak	29/04/16
	Cemil DÖNMEZ	Sokrates	13/05/16
	Yener GÜR'EŞ	Pek Muhterem Tamer AYAN Kardeş Anısına "Yusuf"	27/05/16
	Cevdet CANER	Epistemoloji ve Duyular	10/06/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	30/09/16
087 GÜNIŞIĞI	Cengiz AYDIN	Atatürk'ün Savaş Ekonomisi ve Kurtuluş Savaşının Finansmanı	09/05/16
	Mehmet ÖMÜR	Uyku Apnesi	06/06/16
090 SADAKAT	Selami YILDIRIM	Kozmos'dan İnsana Mabet, Görevliler ve Yerleşimin Anlamı	24/05/16
	Hilmi GÜNGEN	Rosslyn Chapel ve Küplerin Gizemi	27/09/16
092 MARMARA	Doğan Murat ERGİN	Milletlerin Zenginliği - Adam Smith	02/05/16
	Hakan KAPLAN	Freud ve Uygarlığın Huzursuzluğu	16/05/16
	Çağdaş KURTOĞLU	Amerikan Masonluğunda William Morgan Olayı	30/05/16

	Musa GİTMEZ	Alev Saçan Yıldız ve G Harfi Neyi Temsil Eder? Onu Gördüğümüzde Neyi Hatırlamalıyız?	30/05/16
	Barbaros ABA	Frankfurt Okulu	13/06/16
093 SABAH GÜNEŞİ	Serdar ALNIAÇIK ve Çağdaş ALNIAÇIK	Kendini Bilmek	23/05/16
	Sürel SOLAKOZLU	Mason musun?	26/09/16
094 DOSTLUK	Okday KORUNAN, Ferdi MERTER, Sefa ZENGİN, Tayfun AYKAÇ	Nazım Hikmet Kurtuluş Savaşı Destanı	02/05/16
	Sami Mert BUGAY	İçimdeki Beni Keşfetmek	16/05/16
	Serkan ARAN	İz	30/05/16
095 GELİŞİM	İhsan SARAÇOĞLU, Deniz ALGÜN	Sembollerimiz ve Kökenleri; Çırak Derecesi Sembolizması	03/05/16
	İhsan SARAÇOĞLU, İnanç CİVELEKOĞLU	Kalfa Derecesi Sembolizması	03/05/16
	Mesut RAZBONYALI	Bilimin Işığında Masonik Felsefe	17/05/16
	Ozan ERSOY	İnanç ve Kutsal	31/05/16
096 ONUR	Cüneyt Korhan ORAL	Hakikate Yolculuk	31/05/16
	İlkay ALKAN ve Erdinç PINAR	Geçmişten Günümüze, Masonlukta İz Bırakan Ezoterik Kurum ve Düşünceler	14/06/16
098 UMUT	Emre PAKSOY ve Kuvay SANLI	Nail'i Bırakamam! - Halet Çambel, Nail Çakırhan, Yaşar Kemal, Ruhi Su ve Zekeriya Sertel'den Anılar ve Yansımalar	09/05/16
	Adil SALEPÇİOĞLU	"Vitriol'den Gönye - Pergel'e..." Bir Yolculuk	23/05/16
	Mustafa KÜRELİ	Kardeş Portreleri 1	06/06/16
	Serdar DEVRİM	Toplum Mühendisliği ya da Nasıl Manipüle Ediliyoruz?	26/09/16
106 YAKACIK	Moderatör: Cemil SOĞUKÇELİK; Saim Taylan CAN, Serhan BENGİTÖZ, Cem Okan GÜRSOY	Masonluk ve Felsefe I	25/05/16
	Moderatör: Teoman ÇETİN Konuşmacılar: Tayyar EGELİ, Eray BİNGÖL, Erdem İLYASOĞLU	Dünden Bugüne Felsefe I	28/09/16
107 KADIKÖY	Fazıl HORTAÇSU	Hümanizm	06/06/16
108 GEOMETRİ	Fikret YAKAR ve Burak TANRIKUT	Özgürlük Anlayışının Zaman İçerisindeki Değişimi - 1 (Ortaçağa Kadar)	25/05/16
111 DOĞU	Osman BAYIKSEL	Düşünürken Gülmek, Gülerken Düşünmek	07/06/16
	Rint AKYÜZ	Doğu'dan Esintiler - Gizemli Sayılar	27/09/16
116 UFUK	Can OKAN	Sibelius Kardeşimiz ve Op.113 Masonik Müziği	26/05/16

118 DORUK	Ömer HÜLAGÜ	Ezoterizm ve Masonluk	31/05/16
	Alp ALTINER	Klasik Batı Müziği Hakkında Bilinenler	14/06/16
119 ÖRS	Çağrı GÖKTAŞ	Mithras Gizemlerinin Bilimsel ve Felsefi Kaynakları	28/04/16
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	12/05/16
	Hamdi KOYUNCU	Tarihsel Bakış Açısı ile Adalet Kavramı ve Özgürlüklerin Gelişimi	26/05/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	09/06/16
120 GRANİT	Kemal GÖNENÇ	Vicdan	16/05/16
121 TESVİYE	Remzi SANVER	Masonluğun BazıTemel Kavramları	12/05/16
	Cihat AŞKIN	Cihat Aşkın ve Küçük Arkadaşları-Bir Ulusal Eğitim Projesi	26/05/16
	Uğur SÖZER ve Erkan AKSU	Evrensel Zekâ	09/06/16
123 SABAH YILDIZI	Zihni BENGÜER	Tekris Oldum, Mason Oldum mu?	02/05/16
	Mustafa Onur TÜRK	19 Mayıs: Bir Özgürlük Mücadelesi ve Masonik Bağlantılar	16/05/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	30/05/16
	Tuğlu EROL	Masonlukta Yazılı Olmayan Kurallar	13/06/16
124 GÜNEY	Seren KUTADGU	Var mısın?	02/06/16
	Suat ÖZKAN	Ezoterizm'e Giriş	22/09/16
125 ATAYOLU	Levent KARATAŞ	Ayasofya'nın Gizemi	09/05/16
	Moderatör: Yücel BARUT; Konuşmacılar: Sinan DEMİRAY, Vedat BAYER, Metin GÜRBÜZ, Emre KIZILIRMAK	Sağlıklı Düşünmek İçin Neye İhtiyacımız Var?	23/05/16
	Emre ERTEM	Masonlukta Yazılı Olmayan Kurallar	06/06/16
	Yalkın GENCER	Masonik Düşünceler	26/09/16
127 ALTAR	Fırat ERDEM	Masonik Paradoks 1	10/05/16
	Fırat ERDEM	Masonik Paradoks 2	10/05/16
129 NAR	Bülent YILMAZ	1948-1964 arası Büyük Üstatlarımız	02/05/16
131 YÜCEL	Moderatör: İdris Nebi KAYACAN; Konuşmacılar: Doğa ŞAHİN, Deniz GÜNEY ve Onur TOPUZDAĞ	Köy Enstitülerine Bir Bakış	22/09/16
133 KÜRE	Cüneyt ORAL	Yolculuk	23/05/16
	Nural DENKER	Landmark'lar	06/06/16
135 ÇEKİÇ	Ömür ALTUNÇİZME	Kalfa'nın Yolculuğu	17/05/16
136 KOZA	Çağdaş ALNIAÇIK	Ölümsüzlüğe Doğmak	28/04/16
	Çınar ŞAHENK	Yaşamın Sınırları ve Ölçüler	12/05/15

	Zafer KURAL	Masonik Eğitim ve Görev	26/05/16
	Tümay DAĞDELEN	Neden?	09/06/16
	Asaf TANAĞAR	Özgürlük Kavramı	22/09/16
139 TAŞOCAĞI	Ömer TANBAY	Hasan Ali Yücel ve Köy Enstitüleri	27/04/16
	Ali Candan BÜYÜKÇELEN	Cehalet ve Taassup	25/05/16
	Cemalettin GÜREL	Türkiye'deki Göç Hareketleri	10/06/16
141 MİMAR HİRAM	Ahmet MARAŞLI	Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu Arabuluculuk	04/05/16
	Cüneyt Korhan ORAL	Hakikate Yolculuk	18/05/16
143 ANIT	Hazırlayan: Sunay DEMİRCAN; Sunanlar: Sinan POLVAN, Levent DANIŞMAN, Cenk UÇAR, Engin EMRE	Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler Üzerine Ezoterik Bir Çalışma	16/05/16
	Yalçın TURA	Goethe'nin Yeşil Yılan Masalının Ezoterik Yorumu	30/05/16
144 KÖRFEZ	Ahmet BİRİCİK ve İlker ESİN	İskenderiye Kütüphanesi	05/05/16
	Serdar ÖKTEM	Pink Floyd ve Sembolizma	02/06/16
146 ZEYTİNDALI	Sarven ZÜRİKOĞLU	Ritüel Müziklerimiz	29/04/16
	Uluç TAVSEL	Almanya'da Masonluk	29/04/16
	Aras ŞENVAR	Hırslarımızı Yenebiliyor muyuz?	29/04/16
	Sabit DORUK	Üstat Derecesi Hakkında Düşünceler	13/05/16
	Sarven ZÜRİKOĞLU	Ritüel Müziklerimiz	13/05/16
	Mustafa DUMAN	Akıl mı? Cehalet mi?	10/06/16
	İlker TINAY	Kalfa Adımları	10/06/16
147 IRMAK	Enis YORULMAZ	Anadolu'da Bir Türk Aydınlanması	03/05/16
	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	17/05/16
150 SEBAT	Alp ALTINER	Klasik Batı Müziği Hakkında Bilinenler, Bilinmesi Gerekenler, Merak Edilenler ve Algı Üzerine Bir Söyleşi	10/05/16
	Vedit ENGİN	Jonathan Livingston Martı	24/05/16
	Salih EVCİLERLİ	Masonluk Amaç mıdır? Araç mıdır?	07/06/16
	Doğan Ziya BAŞAK, Doruk DÜZENLİ ve Nejat KİPER	Ruh Güreşçileri-Malakanlar	27/09/16
151 SEVGİ YOLU	Mustafa UZAN	Kendini Bilen Tanrıları Bilir	09/05/16
	Akın CANDAN	Süleyman Mabedi	23/05/16
155 RÖNESANS	Mazhar ÇELİKOYAR	Masonluk ve Evrim	26/04/16

	Serdar BURKU	Ham Taşımız ve Kök Hücre	10/05/16
	Serdar KÜÇÜKOĞLU	Masonun Kalbini Korumak	24/05/16
156 VEFA	Moderatör: Ali ÖZTEKİN; Konuşmacılar: Cem KÜTÜK, Selçuk KARAKAŞ ve Mehmet OĞUL	İhtiyat, İtidal, Metanet ve Adalet	06/05/16
	Numan AYDINOĞLU ve Çetin BÖKE	Cumhuriyete Yolculuk	03/06/16
157 SUR	Sarper ÜNLÜ ve Çetin KESKİNTEPE	Paganizm ve Kadim Dinler Felsefesi	05/05/16
	Sarper ÜNLÜ	Kadim Dinler Felsefesi	16/06/16
160 AYDINLANMA	Ahmet ŞENKUT	Masonik Sohbet	25/05/16
161 AKASYA	Fuat NOYUN	Masonik Landmarklar	28/04/16
	Saim MÜEZZİNOĞLU	Mitos'tan Uzay Yolculuğu Tarihine Kısa Bir Bakış	12/05/16
	Ali Nezihi BİLGE	Hakikatin Bilimsel Yolla Araştırılması	26/05/16
	Sami UYGURER ve Mert AKSU	AKASYA Muhterem Locasının On Yıl Panoraması	09/06/16
163 ATAİZİ	Vahit KONGUR	Bir Dönemin Anatomisi 1839 - 1926	28/04/16
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	12/05/16
167 SÖZ	Selim ÖRS	Sembollerle Düşünme Üzerine	03/05/16
	Arif MERTER	Gönyeyi Pergelin Üzerinde Bulduk	17/05/16
	Levent UNUTULMAZ	Kalfa Derecesinin Ezoterik ve Egzoterik Karşılaştırması	31/05/16
	Murat TOYGAR	Hürmason	14/06/16
168 AKEV	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	06/05/16
	Can OKAN	Sibelius Kardeşimiz ve Op. 113 Masonik Ritüel Müziği	20/05/16
173 CUMHURİYET YILDIZI	Serdar ÖKTEM	Pink Floyd ve Sembolizma	11/05/16
	Kamil SÖZEN	Süper Kahramanlar	08/06/16
175 PETEK	Halit GÖÇER ve Mustafa KÜRELİ	Vitriol	28/04/16
	Halit GÖÇER ve Mustafa KÜRELİ	İnanç ile Aklın Muhteşem Dansı	28/04/16
	Koray ALPASLAN	Tekris ve Farkındalık Üzerine	12/05/16
177 ZAFER	Gürdal KURTULAN	Neden Buradayız?	05/05/16
	Refik BİRAND	Skrüten'de ''Yazılı Olan ve Olmayan Kurallar''	05/05/16
180 KALKEDON	Ufuk KAYADOR ve Cemil DÖNMEZ	E. Necdet EGERAN, Tamer AYAN, Tanju KORAY, S. Rıza KIRKPINAR, Oral TANGÜNER Kardeşler ile İlgili Anılar ve Genel Sohbet	09/05/16

181 VATAN	Moderatör: Emin ZEYTİNOĞLU; Panelistler: Abdullah NAKİBOĞLU, Ali ÖZKAN, Selçuk ÖZNAL ve Volkan DEMİR	Adalet- Hak Gaspı Karşılaştırılması	11/05/16
	Moderatör: Hoşcan TURA; Panelistler: Eren BAYTEKİN, Tolga POLAT, Buram KALEAĞASI ve Burak Cem YÜCEL	Kardeş Sevgisi - Sevgisizlik Karşılaştırılması	25/05/16
	Berkant ÜLGEN	Gördüğüm ve Anladığım	25/05/16
	Moderatör: Mustafa MUNİS Panelistler: Bali MALKOÇ, Rahmi ULUBAY, Yaşar ONAY ve Deniz Burak TAŞTAN	Doğruluk – Dürüstlük – İkiyüzlülük - Yalancılık Karşılaştırılması	08/06/16
185 SİMGE	Mutlu BAŞPINAR	Hermes ve Hermetik Tekris	09/05/16
	Hakan GÜMÜŞBASTON	Hipokrat Yemini	23/05/16
	Erol BALKANAY	Matematik ve Felsefe	26/09/16
186 LOTUS	İhsan İSTER, İsmail İNCE, Tarkan GÜYÜK, Uğur TÜR, Zafer MONKUL	Bir Kardeşlik Geleneği: Diyar Diyar Sofralarımız	04/05/16
	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	18/05/16
	Besim Bülent BALİ	Sayı Sembolizması	01/06/16
188 KOŞUYOLU	Derya TEKRİN	Masonlukta Rehberlik ve Önemi	03/05/16
	Berkant ÜLGEN	Buradayım. Çünkü…	17/05/16
	Ceyhun ÖRS	Orta Hücre ve Diğer Ezoterik Kurumlardaki Benzerleri	31/05/16
	Ahmet BİRİCİK ve İlker ESİN	İskenderiye Kütüphanesi	14/06/16
189 HUZUR	Levent UNUTULMAZ	Kalfa Derecesinin Ezoterik ve Egzoterik Karşılaştırması	04/05/16
	Onur OKTAY	Masonluk ve Astronomi	18/05/16
	Sercan EKE, Zeki ERGÜN	Kalfalık'ta Öğrendiklerim	18/05/16
190 KRİSTAL	Bingür SÖNMEZ	Atatürk ve Cumhuriyet	26/04/16
197 VİTRİOL	Serdar TEZELMAN, Tayfun AYDIN ve Mehmet Niyazi ONAT	Ölüm ve Ölümsüzlük Üzerine	4/26/16
	Kaya ÖZKUŞ	Masonluk Bana Ne Dedi... Bir Muhteremin Çıraklık Tezi	24/05/16
199 KUVVET	Erol AKER	Masonluk ve Mimarlık	12/05/16
	Tuğrul SARAL	Büyük Üstatlarımızı Tanıyalım -3: Büyük Üstat Mehmet Ali EREL Kardeş	26/05/16
200 EGERAN	İbrahim OGAN ve Ali Rıza KARAKAŞ	Tekâmül Yolunda Sembollerden Faydalanmak	06/05/16
201 İLERİ	Sedat ARIMAN	Masonik Etiket	02/05/16

	Mehmet AYDIN	Bahar Şenliği - Yeniden Doğuş	16/05/16
	Derviş USLU, Edip SANER, Ferdi MERTER, Sefa ZENGİN, Turan ULAŞTIRICI	Farklı Pencerelerden Vahdet - i Vücud	30/05/16
202 ATAÇAĞ	Mehmet SOYARSLAN	İnançtan Katliama	04/05/16
	Mecit Alican ÇAĞDAŞ	Masonik Etiket	18/05/16
	Ali Nezihi BİLGE	Yolsuz Yolculuk	21/09/16
204 TOPRAK	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	03/05/16
	Suat ARIKAN	Sanatsal Sunum	03/05/16
207 KÖŞETAŞI	Cengiz PATA	Mevlana	29/04/16
	Ferit Çağrı ÖZALP	Bir Mistik Rivayet	13/05/16
208 AKKAN	Serdar DEVRİM	Toplum Mühendisliği ya da Nasıl Manipüle Ediliyoruz?	01/06/16
209 ADALET	Ufuk KOÇ	Ham Taşı Yontmak Küp Taş Olmak	29/04/16
	Erol AYDIN	Başlıksız	13/05/16
	Ekrem UTKU, Ümit ANIL, İlker AYDIN	Varoluş	27/05/16
	Ekrem UTKU, Ümit ANIL, İlker AYDIN	Şeytan	27/05/16
	Ekrem UTKU, Ümit ANIL, İlker AYDIN	Ölüm	27/05/16
	Ufuk KOÇ	Ham Taşı Yontmak Küp Taş Olmak	10/06/16
	Refik ÖZCAN	Neden Namık Kemal? Neden Ziya Gökalp?	30/09/16
211 ALEV	Bülent TIRTIL ve Görkem ERCAN	Kuvvet ve Ötesi	27/04/16
	Vedit ENGİN	Jonathan Livingston Martı	11/05/16
	Halit GÖÇER	Hermeneutik (Yorum Bilgisi)	08/06/16
212 GÖNÜL DOSTLARI	Ahmet ERMAN, Barış ERMAN	Diktatörlük ve Demokrasi	25/05/16
	Melih ÜSTÜN	Spinoza Felsefesi	08/06/16
	Can BEDEN	Aynadaki Sırra Yolculuk	12/05/16
	Ahmet ASLANBEK	Burada Bulunanların Hepsi Mason mudur?	29/09/16
215 SU	Halil ERGÜR, Gültekin GÜNAL, Paker YENİMAZMAN, Atilla İNANÇ, Ender ÇELEBİ	Felsefe Tarihi-3 Ortaçağ Felsefesi	01/06/16
218 ATEŞ	Onur AKYEL	Sihirli Flüt Operasındaki Masonik Öğeler	13/05/16
	Emin EROL	Hamtaş ve Biz	10/06/16
219 HÜR DUVARCILAR	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	29/04/16
	Kaya PAŞAKAY	İntizam ve Tanışma Kavramları	13/05/16

221 PERA	Ersal AKÇAY	Kutsal Dağlar	29/04/16
	Tayfun ÖZATALAY	Masonluğun Varoluş Nedenleri	27/05/16
	Sedat ALTUĞ	Kardeşlerim Birlikte Geldik, Çalıştık	10/06/16
224 ERGUVAN	Ali Oktay CEVER Görsel Destek: Mustafa Süreyya SEZGİN	Kadim İnanışlar ve Masonluk	29/04/16
	Mehmet DİLSİZ	Farabi Felsefesinde Bilgi	13/05/16
	Şeref EREN	Dünya Üzerinde Yıllar İçinde Gelirin ve Servetin İncelenmesi.	27/05/16
	Selim ÖRS	Sembollerle Düşünme Üzerine	30/09/16
226 IŞIK SELİ	Çağatay ERGENEKON	Simon Bolivar Kardeş	03/06/16
227 NEDRET	Ahmet ŞENKUT	Masonik Sohbet	03/05/16
	Refik KUTLUER ve Adnan ERBAŞ	Leonardo'nun Yapacak Daha Çok İşi Var	17/05/16
228 REFORM	Can HEMŞİNLİOĞLU	Enver Necdet EGERAN Kardeşi Anma	06/05/16
	Levent UNUTULMAZ	Doğu'dan Sesleniş	03/06/16
	Halit GÖÇER ve Mustafa KÜRELİ	V.I.T.R.I.O.L.	17/06/16
	Halit GÖÇER ve Mustafa KÜRELİ	Akıldan Sezgiye Geçiş	17/06/16
232 EVRENSEL	Fuat ALTINSOY ve Nebi ÖNDER	Düşünceleri ve İnançları Uğruna Öldürülerek Ölümsüzleştirilenler	29/04/16
	Yunus ÇELİK	Bilgi ve Düşünce Üzerine	13/05/16
	Ali ZIRH	Bilimin Işığında Ölüm Anı ve Hemen Sonrasına Bakış	27/05/16
235 TRAKYA	Moderatör: Alev GÜNER; Sunanlar: Cengiz ÖNCEL, Mustafa YAZICI, İbrahim ŞENCAN	Eski Anadolu Uygarlıkları 2	09/06/16
	Cesarettin AYVAZ	Ne İdik, Ne Olmalıyız?	29/09/16
236 NİKOMEDİA	Can KAPYALI	Nur İstiyoruz	26/05/16
	Devrim GÜNÇE	Masonluk Bize Ne Veriyor?	09/06/16
	Hakan MERT	Önlük	09/06/16
237 DELPHİ	Halit YILDIRIM	Cehalet ve Taassuba Karşı Görevlerimiz	05/05/16
	Ergun ZOGA	Bir Masonun Masonluğa Karşı Mecburiyetleri	02/06/16
	Orçun ORHUN, Melih DUYGULU, Berat ERESİN, Can İSMİGÜZEL	Hırslar ve Tutkular	22/09/16
244 ANKA	Okan YUNUSOĞLU	Yaşadığımız Yüzyılda Kalfa Mason Kimliği	04/06/16
ÇANAKKALE	Sıtkı AYTAÇ	Ezoterizm, Farkındalık ve Kendini Bilmek	04/06/16
ZENİTH	Ersal AKÇAY	Zenith'in Hikâyesi	28/09/16

ANKARA

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
005 UYANIŞ	Gökhan MORAY	İttihat ve Terakki	2/5/2016
	İ. Hakkı AYHAN	Tartışmadan Araştırmaya, Araştırmadan Tartışmaya	2/9/2016
	M. Yaşar KUNDUH	Çırak Kardeşlerimizin Eğitimi	2/19/2016
	İlhan ERKAN	Kalfa Derecesi Üzerine Düşünceler	3/4/2016
	Ergun ÇETİNKAYA	Eğitim Locası ve Çalışmalarımız	3/18/2016
	Kamil HATİPOĞLU	Yanlış Bilinen Masonluk	4/15/2016
	Ufuk GÜLSOY	İnsan: Amaç mı? Araç mı?	5/6/2016
	Berk KÖNİ	Tanrı'da Buluşmak	5/20/2016
010 DOĞUŞ	M. Poğda KÖKÇÜ	Uzay Çağında Düşünce	1/26/2016
	Derya KAYA	Trivium	2/23/2016
	Mehmet ÖZDEMİR	Edebiyat ve Masonluk	3/22/2016
	Yaşar AYSEV	Toplumsal Olaylar ve Masonik Sorumluluk	4/12/2016
	Mehmet TOMAK	Parçacık Fiziği ve Belirsizlik İlkesi	5/24/2016
	Enis TUNGA	Masonik Tutku	6/14/2016
012 YÜKSELİŞ	Erdem YORMUK	Feminizm	1/7/2016
	Haluk Koç	Ülkü Mabedini Ellerimizle Yıktık	3/17/2016
	Orhan AHISKAL	Eğreti İnci, Kızıl Rahip ve Dört Mevsim	4/21/2016
	Tamer ÇATAY	Ocaktan Hamtaş Seçmek	6/2/2016
014 İNANIŞ	Alper ÖMEROĞLU	Masonlukta İletişim Sorunları	1/11/2016
	Cengiz GÜLEÇ	İnisiyasyon ve Hakikat	1/25/2016
	Turgan VARGI	Bir Aydınlanma Savaşçısı: Giordano Bruno	2/8/2016
	Yılmaz KOCABAŞ	Tekliften Skrütene	2/22/2016
	Ilgaz UZUN, Barış Kaan KILIÇ	Leo Taxil'den Osmanlıya Mesnetsiz Mason Karşıtlığı	4/25/2016
015 BİLGİ	Remzi SANVER	Matematik ve Masonluk	1/6/2016
	Türev BERKİ	Bilmediğimiz Müzik Üzerine Çeşitlemeler	1/20/2016
	İlker KURTLUTEPE	Tarihte Anadolu'da Semboller	2/3/2016
	Füruzan ÖZKAN	Eski Ahit-Yeni Ahit	3/16/2016
	Cengiz GÜLEÇ	İnisiyasyona Dair	4/6/2016
	Şakir ŞİNASİ	Kadim Anadolu Düşüncesi ve Günümüze Yansıyan Öğretisine Bakış	4/18/2016
	Murat SERT	Gönye ve Pergel Üzerine Spekülasyonlar	5/4/2016
	Alper ÖMEROĞLU	Masonluk ve İletişim	6/1/2016
021 BARIŞ	Murat SAYINER	Reşit Galip	1/4/2016
	Murat ÖZBAYOĞLU	Mu Medeniyeti	1/18/2016

	Sinan TOPGÜL	Tanrıçalar ve Tanrılar	3/7/2016
	Engin ŞANVERDİ	Ölü Deniz El Yazmaları veya Kumran Metinleri	5/16/2016
022 DİKMEN	Bruno ASSA, Orhan ÖGE, Mustafa ŞEVKETOĞLU, Erhan RAİF	Ülkü Mabedi İnşasındaki Son Durum	2/4/2016
	Hikmet ÇETİNKAYA	Hatırlama ve Gelincik Sembolü	6/2/2016
027 YILDIZ	Ümit IŞIN	Antik Çağda Felsefe ve Mesleğimize Yansıması	1/14/2016
	Muzaffer TUNCA	Zen Felsefesi ve Haiku	2/25/2016
	Enver ÖZCAN, Mehmet A. SALTAN	Ortadoğunun Geri Kalmışlığı	3/24/2016
	Mete GÜRLER, Turgan VARGI, Bahri ÖKTEM, Atilla AKKAŞ	Çırak Derecesi Tablosunun Tebeşirle Yere Çizilmesi	4/14/2016
	Buğra ULUYURT	Boyutlar	5/12/2016
036 ÇANKAYA	Halim İTKÜ, Barış TEOMAN, Alp EKER, Tezer SÖNMEZ	Mabet ve İçindeki Semboller	1/8/2016
	Tevfik GÖRAL	İlk Gün Dinlediğim Son Tavsiye	3/11/2016
	Ümit İlhan GÜRELLİ, İsmail ERTON	1965 Olayları	4/22/2016
	Ethem ÖZ	Neden Mason Olunur?	5/27/2016
	Remzi SANVER	Dünyada Muntazam Masonluğun Geleceği	6/10/2016
038 ARAYIŞ	Şanal GÖRGÜN	Adalet ve Masonluk	1/5/2016
	Hikmet ÇETİNKAYA	Vefa Unutmama, Gelinciğin Felsefesi	1/19/2016
	Mehmet TOMAK	Adalet ve Şefkat	5/3/2016
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukukumuz ve Etik Değerlerimiz	5/31/2016
	Mete GÜRLER	Entelektüel ve Eylem	6/7/2016
	Bozkurt GÜVENÇ	1976-2015 Türkiye ve Dünyada Sosyal ve Kültürel Değişim	6/21/2016
039 ÜÇGÜL	Yener ÇELTİKÇİ	Liyakat - Kıdem Üçgeninde Locada Görev Almak	1/27/2016
	Esat ORHON	Masonik Etik	2/10/2016
	Emre TOROS, A. Kadir BAYAZIT, Alpaslan TAŞKIN	Siyaset Amoral, Ahlak Apolitik midir? Makyavelli Makyavellist miydi?	2/24/2016
	Korkut ÖZKORKUT, Kutay ÇELEBİOĞLU, Berkan TOROS	Masonluğun Yükseldiği Aydınlanma, Bilim ve Sanayileşme Çağında Sömürgecilik Neden ve Nasıl Yayıldı?	3/23/2016
	Tarkan ARİÇ, Arda ÖZEN, Yılmaz TOKHAY	Osmanlı'nın 19. Yüzyıldaki Batılılaşma Süreci İçinde Yer Alan Mason Kardeşler	4/13/2016
	A. Dursun KOÇ, M. DEMİROĞULLARI, Uğur ÇELTİKÇİ	Öncesi ve Sonrası ile Atatürk Dönemi Ekonomi Politiği	5/25/2016
	M. ÖZDEMİRCİ, N. KARACA, A. ÖZDEMİRER	Ekonomik Süreçler Küreselleşirken Siyasi Erkin Daraltılması Düşüncesi	6/8/2016

045 AHİLER	Ersan ENER	Ümmetten Ulusa	1/14/2016
	Atilla ERSİN	Farkındalığın Yükselişi	2/11/2016
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukukumuz ve Etik Değerlerimiz	3/10/2016
	A. ENDER, S. GÜMÜŞGİL, S. ÖZKÖK, D. GELEGEN	Hermes Sırları	4/14/2016
	İsmail BAYER	Kendini Bilmek Yolculuğumuz	5/12/2016
	Muhittin Tamer MUNGAN	Akılla Yaşam	6/9/2016
046 ÇAĞ	Atilla AKKAŞ	Ho'oponopono	1/18/2016
	Tankut ÜNAL	Mitolojiden Felsefeye Bir Yolculuk	2/15/2016
	Arsan TOPRAK	İnsan, İnsanlık ve Sevgi	3/7/2016
	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	4/4/2016
	Selçuk İLBAŞI	Şiddet	4/18/2016
	Kenan HAYFAVİ	Dönemeçli Merdivende Bir Mason	5/2/2016
	B. SÖZMEN, N. YAVŞAN, O. ÖZYİĞİT	Ölümün Ötesine Geçmek Galileo Galilei- Giordano Bruno	6/6/2016
050 GÖNÜL MİMARLARI	Utku NAZMAN, A. Cevdet ÖZGEN	Ceviz Kabuğunu Kırıp, Özüne İnanmayan Cevizi Kabuktan İbaret Sanır	1/19/2016
	Erkan CANER, Yavuz AKALIN	Üç Hırsı Yenmek	2/2/2016
	Müfit METİN	İnsan Sevgisi ve Masonluk	3/29/2016
	Savcı SAKARYALI	Tesviye	5/3/2016
	Kutlay ALPUĞAN	19 Mayıs 1919 Öncesi Mustafa Kemal	5/17/2016
051 EŞİTLİK	Cengiz GÜLEÇ	Zaman ve Tanrı	2/9/2016
	Hasan YILMAZ	Gönyeden Pergele Geçiş	2/23/2016
	Remzi SANVER	Matematik ve Masonluk	4/12/2016
	Hüseyin ÜSTÜN	Benliğinizi Yüceltin	4/26/2016
	Kemal İNDİRKAŞ	Aynada Gönyemizi Görebiliyor muyuz?	5/10/2016
056 ANKARA	Selim Sırrı KALAÇ	Masonik Ülkü Ütopyacı mıdır?	1/15/2016
	O. Levet SERAL	Geçmişten Bir Masal	2/5/2016
	Metin ATATÜZÜN	İlk Çağ Aydınlanmasının Batı Aydınlanmasına Etkileri	4/15/2016
	Mustafa SELÇUK	İnsan Hakları Çağında Nasıl Bir Masonluk, Biriken Sorunlar ve Masonluğun Çözmesi Gerekenler	6/3/2016
059 YUNUS EMRE	Belgin ERKAN	Mason	2/22/2016
	Sinan TOPGÜL	Tanrıçalar ve Tanrılar	4/25/2016
	Remzi SANVER	Bir Masona Yakışacak Davranışlar	5/9/2016
	Ayhan ÖZVATAN	Asa Sembolizması	5/23/2016
	Murat ŞENGÜL	Çalışmak İbadet midir? Yoksa Eziyet mi?	6/13/2016
063 İLKE	Belgin ERKAN	Masonik Disiplin	1/8/2016
	Onur AVCI	Rehber	2/12/2016

	Tansı ATASEV	Tahkikat Üstadı	2/26/2016
	Nadir ELİBOL	Hiram Efsanesine Farklı Bir Bakış	2/26/2016
	Hıfzı GÜNAY	Kemal Fabrikaları	3/11/2016
	Dinçer AKAY	EGO	3/25/2016
	Enver TUFAN	Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Dönemindeki Kültür Politikaları İçinde "Müzik"	5/13/2016
	Eymür AKOL	İlke Muhterem Locasının Tarihçesi	6/24/2016
064 ATANUR	Levent SEPİCİ, Ali C. MALTA	İlk Taş Ustaları: Göbeklitepe	4/2/2016
066 ÇUKUROVA	Adnan AKÇAY	İnançlar ve Ezoterizm	4/12/2016
	Josef AMADO	Denizde Yaşam ve Hint Okyanusu	1/26/2016
	S. Cüneyt İNANÇ, O. İnanç GÜNEY, Hakan KISACIK	Çanakkale Savaşları	3/22/2016
069 ERDEM	Ateş AKYÜZ	Günlük Hayatımızda Bir Masona Yakışacak Şekilde Hareket Ediyor muyuz?	1/5/2016
	Mehmet ÖZDEMİR	Üç Ünlü Romancımızın Kaleminden Mevlana: Sevgi ve Hoşgörü	2/2/2016
	Coşkun ÖZOĞUL	Bilgi, Bilim Eleştirel Akılcılık ve Mason	2/16/2016
	Çetin GÜLOVALI	Mesleğimiz Üzerine	3/29/2016
	Abdurrahman ÇELİKER	Özgür Düşünce Üzerine	4/5/2016
	Cem YILMAZ	Dik Duralım	4/19/2016
	Ozan SAĞDIÇ	Şiirlerde Akıl, Güç, Güzellik Arayışı	5/3/2016
	Ercüment YÜCEL	Barnabas İncili	5/17/2016
	Kılıçaslan TÖZÜM	Mabet ve Kardeş Sofrası ile Masonik Kurallar	6/21/2016
070 DENGE	Mehmet AYGÜL	Zaman Olgusu ve 24 Bölümlü Cetvel	1/12/2016
	İlker DEMİR, Alp AY	Dillerin Kökeni Üzerine Denemeler	2/9/2016
	Okan YÜCE, Kubilay VARLI	Efsaneler ve Mitler	2/23/2016
	Bülent HATAY	Hz. Süleyman'ın Sonsuzluk Hazinesi ve Belkıs'ın Tahtı	4/12/2016
	Mehmet Ali KÖKSAL	Yusuf Has Hacip ve Kutatgu Bilig	5/10/2016
	Haldun KARACA	Masonik Eğitim	6/14/2016
073 DOĞAN GÜNEŞ	Murat TİRYAKİOĞLU	Operatif Hür Masonluktan Spekülatif Hür Masonluğa Geçiş	1/11/2016
	Yücel POLATKAYA, Eyüp DUMAN, Koray ULAMIŞ	Dünyadaki İnsanları Birleştiren Nedir?	1/25/2016
	Yavuz OKAN, Okan ÖZCAN	Dünyadaki İnsanları Birleştiren Nedir?	4/11/2016
	Ş.Doğan Tuncer, Ali Deveciler	Dünyadaki İnsanları Birleştiren Nedir: Gelenek, Görenek	5/9/2016
	Eyüp DUMAN	Güneş Dil Teorisi	5/23/2016

076 TOLERANS	Altay BİRAND	Ruhun Ölmezliği, Maşrık-ı Ebedi ve Modern Fizik	1/13/2016
	Alper ÖMEROĞLU	Masonlukta İletişim Sorunları	1/27/2016
	Tankut ÜNAL	Kutsal Kitaplar Ve Çırak Derecesi Ritüelindeki Alegoriler	3/9/2016
	C. Ertunga PELİSTER	Dönemeçli Merdiven ve Orta Hücre	3/23/2016
	Ali DEMİRDAĞ	Tolerans Muhterem Locası Regalyası	4/13/2016
	Çağlar YÜCEL	Hermetik Felsefe ve Masonluk	4/27/2016
	Sönmez ÇETİNKAYA	Tasavvuf ve Anadoludaki Yansımaları	5/11/2016
	M. Kürşat KAHRATLI	Karmatikler	5/25/2016
079 KUTUP YILDIZI	Teoman BİLGİÇ	Halk Bilimi ve Efsaneler	1/7/2016
	Kubilay BÜYÜKLÜ	İnisiyasyon ve Ezoterizm	2/18/2016
	Serdar ŞENTÜRK	Orfeus ve Elevsis Gizemleri	3/3/2016
	Zekai UZUN	Hermetizm	4/7/2016
	Bülent BİLALOĞLU	Mitraizm	4/21/2016
	Eren İNAL	Beyin ve Evrim Üzerine Bir Beyin Cerrahının Düşünceleri	5/5/2016
	Ahmet Can ERSAN	Nazım Hikmet Ran Sesleniyor	6/16/2016
083 ÜÇNUR	Mehmet TOMAK	Şefkat	1/11/2016
	Halim İTKÜ	Masonluk ve Tasavvuf Işığında Tefekkür	2/8/2016
	M. Emin VAROL	Masonik Disiplin ve Masonik Adalet	2/22/2016
	Burçak KAYHAN	Felsefe Boyutunda Taş Ustalığıyla Hekimliğin Birlikteliği	4/25/2016
	Halim İTKÜ ve Barış TEOMAN	Mabet ve İçindeki Semboller	5/23/2016
	Ali ÇEVREM	Kentten Başkente, Başkentten Kente ANKARA	6/13/2016
	Hakkı BÜYÜKÇİVİTÇİ	Temessül	6/27/2016
088 BAŞKENT	Hasan AKDUMAN	Tüzük ve Ritüellerden Seçmeler	1/4/2016
	Kemal GÖL	Mabedi Ayakta Tutan Sütunlar	1/18/2016
	Oktay SOLAK	Hür Masonluk ve Sorumluluklarımız	2/1/2016
	Necati EKMEKÇİOĞLU	Masonluğun Kökenleri	2/15/2016
	Murat YURDAKÖK	Masonik Astronomi	3/7/2016
	Gazanfer CAN	Çanakkale Savaşı	4/18/2016
	Koray YOZGATLI	Mabet ve Mabedi Oluşturan Unsurlar	5/2/2016
	Çağlar ÇİFTÇİ	Kendini Bilmek	5/16/2016
	Evren BATUR	Aydınlanmanın Üç Temel Taşı: "BİLGİ"	5/30/2016
091 GÖKKUŞAĞI	Ufuk GÜNGÖR	Landmarklar ve Yazılı Olmayan Kurallar	1/15/2016
	Kürşat PARLATAN	Spekülatif Masonluğun Gelişiminde Royal Society Etkileri	1/29/2016
	Murat ŞENGÜL	Masonik Ritlerin Tarihi	2/5/2016

	Ertuğrul CÜCELOĞLU	Tarih ve Biz	2/19/2016
	İbrahim Zor	Gül Haçlılar	3/4/2016
	Kutlay SARAÇOĞLU	Gölgenin Düşündürdükleri	3/18/2016
	Cengiz GÜLEÇ	Tanrı ve Zaman	5/6/2016
	Halit Erşan ÇIRAK	24 Bölümlü Cetvel	5/20/2016
101 HOŞGÖRÜ	Ural ADA	Türklerin Ezoterik Kökeni	1/6/2016
	Firuzan ÖZKAN	Kalfa Derecesi Çalışma Tablosu	1/20/2016
	Ö. Faruk ÇOLAK	Küreselleşme Sivilleşme ve Ulus Devlet	3/2/2016
	Selçuk MERT	Dante-İlahi Komedya ve Ezoterik Yorumu	6/1/2016
	Turay BÖLÜKBAŞI	Şamanizm Nedir? Şaman Kimdir?	6/15/2016
103 ANTALYA	Erdal TÜRKER	Yazılı Olmayan Kurallar	1/21/2016
	Kürşat PARLATAN	Kendimizle Aramızdaki Fark	2/4/2016
	Alper ÇINAR	Masonluk ve Ekonomi	3/3/2016
	Ümit IŞIN	Masonluk ve Felsefe	3/17/2016
104 EKİN	Mehmet İZGİ	Düz Ülke	1/5/2016
	Oktay SOLAK	Masonluk Bizden Ne Bekler?	1/19/2016
	Ergun GÖKTEN	Bir Masona Yakışır Şekilde Davranmak	2/2/2016
	Kayhan EROL	Türk Masonluğu ve 1965 Dönemi	3/1/2016
	F.Ünal ERDAL	Cumhuriyetimizin Kuruluş İdeolojisi ve Modernleşme	4/19/2016
	Erdal BİSKEVELCİ	Laiklik, Sekülerizm	6/7/2016
109 YÖRÜNGE	Aras SALMAN	Hasenat	1/12/2016
	Burhan PINARBAŞI	Samimiyet	2/9/2016
	Serhan BAYTUR	Şövalyelik Erdemleri	3/8/2016
	Orhan Umut YAĞAN	Ustalık ve Üstatlık	4/26/2016
	Selim Murat ERCİYES	Rönesans Gravürlerinde Masonik Sembollerin Yorumlanması	5/10/2016
	Serhat KOFOĞLU	Şamanizm	5/24/2016
110 PERGEL	Thomass ZİMMERMANN	Kopuksuz Bir Kardeşlik Zinciri - Dünya ve Türk Masonluğuna Tarihsel ve Yorumsal Bir Bakış	1/19/2016
	Orhan DALBAZ	Neden Savaşırız?	2/2/2016
	Demir BAYKA	Benim Tanrım	4/5/2016
	Zafer Lokman DAĞTEKİN	Uçmak	5/3/2016
	Kaan KENANOĞLU	Önyargı	6/7/2016
114 UYUM	Erman AKSOY	Kentli Hakları, Demokrasi	1/14/2016
	Bilgihan YAŞACAN	Kuvvetli Devlet, Kuvvetli Şirket	1/28/2016
	Bülent AĞARI	İlk İslam Batini Topluluk	2/11/2016
	Sadık ONAN	Farkındalık	2/25/2016

	Ömer ÜNVER, Burak GÜRÜN, Melih NURHAN	Vasiyetimiz	3/10/2016
	C. Oruç YAPAKÇI	Francis Bacon	3/24/2016
	Burak GÜRÜN	Benimseme, İtaat, Ötekileştirme	4/14/2016
	Öner ÇAKAR	Pisagorcular ve Hür Masonlar	4/28/2016
	M. Alper GÜNGÖR	Tamer AYAN Kardeş Anısına Çift Başlı Kartal/Anadolu Kartalı	5/26/2016
	Barış ÖZMUT	Çırak Derecesi Sembolizması ve Anlamı	6/23/2016
117 GÜNEY YILDIZI	Hidayet GÖK	Masonlukta Kardeşliğin Anlamı	1/14/2016
	Samir ATAT	Sorumluluk	1/28/2016
	Özgür YAŞAR	Kalfa Derecesi Sembolizması	2/11/2016
	S. Cansun DEMİR	Kaostan Düzene	2/25/2016
	Soyer ŞİMŞEK	Görev Bilinci	4/14/2016
122 AND	Hüseyin BORMAN	Güzellik	1/6/2016
	Tankut ÜNAL	Mitolojiden Felsefeye Bir Yolculuk	4/6/2016
	Mahmut Can YAĞMURDUR	Sır Saklamak	4/20/2016
	Nadir ELİBOL	Kutsal Mabet	6/1/2016
126 ESKİŞEHİR	C. Tiğin SERTCAN	Loca ve Mabet	1/11/2016
	Tansu KÜÇÜK, Hakan KOZİNOĞLU	Genesis, Genetik ve Masonluk	2/8/2016
	Kürşat KAHRATLI	Masonik Etiket	1/25/2016
	Fürüzan ÖZKAN	Tefekkür Hücresi	2/22/2016
	Uğur ORAL	Masonun Savunması	3/14/2016
128 ÇINAR	Mustafa SAYIN	Üstadı Muhterem	1/7/2016
	A. Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukuk ve Etik Değerlerimiz	1/21/2016
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukuk ve Etik Değerlerimiz	2/18/2016
	Mehmet Ali ÖZER	Aklın Özgürlüğü	4/7/2016
	Cem TABUMAN	Modern Hür Mason Sembolizmini Etkileyen Kadim Gizemler	5/5/2016
130 EVRİM	Tufan SUBAŞI	Hiçbir Şey Ölmez, Her Şey Yaşar, Rüya Gibi	2/15/2016
	Ayhan ÖZVATAN	Özgür Düşünce ile Genel Kültür	3/7/2016
	Orhan ÜNSAL	Bilim ile Dinin Nişanı	4/4/2016
	Tevfik ORBEY	Küçük Prensin Yedi Yolculuğu	5/7/2016
	Beşir ERAKMAN	Evrimin Doğusundan Süzülen Işıklar 4 - İnsanoğlu Ne Kadar İnsan?	5/16/2016
	Tamer YILMAZ	Sessiz Çığlık	6/6/2016
137 PUSULA	A. Emin ASLAN	Birinci Derece Ritüelinin Felsefesi	2/3/2016
	Bülent Batmaca	Sırt Çantamızda Ne Var?	3/16/2016

	Ünsal AKTAŞ	Korkusuz Yaşam Hürriyeti	4/6/2016
	Ersan ENER	Masonluğun Tarihi ve Coğrafi Gelişimi	4/20/2016
	Necdet KESMEZ	Kapitalizm ve İnsanlığın Gelişimi	6/1/2016
	Cengizhan YARGICI	İhtiras	6/1/2016
140 ODAK	Halit YILDIRIM	Bir Masonun Bakış Açısıyla İlericilik, Gericilik, Muhafazakârlık, Tutuculuk Üzerine Bir Değerlendirme	3/17/2016
152 DEFNE	Sabit AĞAOĞLU	Her Kardeş Hakkını Aldı mı?	1/6/2016
	Alper ÖMEROĞLU	Bilginin Paylaşımında Anlatımın Sihri	1/20/2016
	Murat Burak GÖĞÜŞ	Doğum	2/3/2016
	Sarp ÜSTEL	Ayna	2/17/2016
	Can Ahmet İLHAN	Yaşam	3/2/2016
	Bahadır BAŞOL	Avusturya ve Masonluk	3/16/2016
	Erkan ERKMEN	Ölüm	4/6/2016
	Haluk ÜÇEM	Zenginlik	4/20/2016
	İbrahim Birkan TAŞKİREÇ , Alper KELEŞ	Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik	5/4/2016
153 BİLİM	Ural ADA	Türklerin Ezoterik Kültür Kökeni	1/27/2016
	Y. Mehmet KONTAŞ	Birleşmiş Milletler Sistemi ve Dünya Sağlık Örgütü	2/24/2016
	Özhan KIZILTAN	Enel Aşk	3/23/2016
	İbrahim TOKALAK	Yaşam ve Ölüm (Yeniden Doğuş ve Ölümsüzlük)	6/8/2016
154 ÖZGÜRLÜK	Fahrettin KAYHAN	Gurdjieff - Ouspensky Öğretisinde Makine İnsan Düşüncesi	1/26/2026
	Refik KUTLUER	Düşünme Özgürlüğü	2/9/2016
	Özer FIRAT	Özgür Düşüncenin Serüveni - 3 Girişim Özgürlüğü	2/23/2016
	Emin AKATA	Eleştiri ve Düşünce Özgürlüğü	3/22/2016
	Nezih DOĞU	Özgür Düşüncenin Serüveni - 4 Özgür Düşünce İle Felsefenin Kesişmesi	4/12/2016
	Erkan YÜCEL	Özgür Düşüncenin Serüveni Konferansları 5 - Anlatım Özgürlüğü ve Bruno	5/10/2016
158 MOZAİK	Arda BİLGÜTAY	Fikir ve Vicdan Hürriyeti	2/12/2016
	Mehmet AYRANCIOĞLU	Bir Beyin ve Masonun Amaç, Hedef ve Sorumluluğu Nedir?	2/26/2016
	Halit YILDIRIM	Bir Mason Olarak; Cehalet ,Taassup ve Bağnazlıkla Savaşımda Neye Güveniyoruz? Bilgimiz ve Cesaretimize	3/11/2016
	Genco ÇETİNKANAT	Felsefe ve Masonluk	4/8/2016
	Rıdvan UĞURLU	Elektronik Haberleşme	4/22/2016
	Tayyar POLAT	Tesviyede Buluşmak ve Şakul gibi Davranmak	5/13/2016

159 GÜNEŞ	K. MEHMETZADE, A. ÇILDIR, S. BÜYÜKERDOĞMUŞ	Tapınak Şövalyeleri ve Etkilendikleri Kurumlar	1/14/2016
	C. Tiğin SERTCAN	Sosyal Medya Çağında Masonluk	1/28/2016
	Barış ERMAN, Kuvay SANLI	Masonlukta Diyalektik	2/11/2016
	Hüseyin SEREN	Hekim Masonluktan Mason Hekimliğe	3/10/2016
162 ÇAĞRI	Uygar KARADENİZ, Cahit CESUR	Masonlukta Meditasyon	1/12/2016
	Necati NOYAN, Cahit CESUR, Mustafa ÖZMEN	Anadolu Türkülerindeki Masonik Motifler	2/23/2016
	Soysal KARACAN,Ahmet Hamdi ÖZCAN,Deniz ALTIN	Fransız İhtilali	3/8/2016
	Tevfik ORBEY	Küçük Prens	3/22/2016
	Semih KESKİN	Tanrının Ölümü	5/10/2016
	Çağlayan KARAPINAR	Kadim Nefes Bilgeliği ve Farkındalığı	5/14/2016
	Uygar KARADENİZ	Şamanik Ritüeller	6/28/2016
165 HİTİT GÜNEŞİ	Ilgın AÇIKGÖZ	Öğle Vakti, Gece Yarısı	2/8/2016
	İbrahim Özgür PAZAR, Raymond Paul SHAW	Yedi Liberal Sanat	5/9/2016
	Thomas ZİMMERMAN	Hititler ve Güneş	5/23/2016
	Göktuğ SİREL	Masonlukta İyilik ve Hasenat	5/23/2016
	Ilgın AÇIKGÖZ	Geçiş ve Kutsal Kelimelerin Tanımları	6/13/2016
	Cumhur ÜNSÜR	Belagat	6/13/2016
166 BİRLİK	Emre GÖKTEKİN	Evrim ve Masonluk	1/5/2016
	Burak HASAR	Bilim ve Sanat Olmasaydı Ne Olurdu?	1/19/2016
	Mehmet DİRİCİ	Felsefe Olmasaydı Ne Olurdu?	2/16/2016
	Süleyman SON	Bilime İnanıyor muyuz?	3/1/2016
	Mete AKYOL	Atatürk'ün II. Kurtuluş Savaşı	4/5/2016
	Ali İsmet KOÇAK	Masonluk Olmasaydı Ne Olurdu?	5/3/2016
	Korhan ERKAN	İçgüdü ve Sezgi	5/17/2016
	Kıvanç BAYYURT	Vicdan Olmasaydı Ne Olurdu?	6/21/2016
169 TANYILDIZI	Aydemir BOZKAYA	Anlamsız Nefret - Sinat Hinam	3/28/2016
	Emrah ÖZDEMİR	Gül Yarası	4/11/2016
	Remzi SANVER	1965 Olayları	5/23/2016
170 ŞAFAK	F. Güçlü PINARLI	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	1/14/2016
	E. Bahri UĞURLU	Anderson Yasaları ve Landmarklar	2/25/2016
	Togay CÖMERT	Masonluğun Kadim Köklerine Kısa Bir Bakış	3/24/2016
	Hürol TAŞDELEN	Tekrisin Anlamı ve Amacı Üzerine	4/14/2016
	Ersel DÜZGÜN	Ritüelin Ezoterik Yorumu	4/28/2016

	Yaşar AYSEV	Toplumsal Olaylarda Masonik Sorumluluk	5/26/2016
183 SİMURG	Mehmet BEKAR	Nullius İn Verba	2/11/2016
	Halit YILDIRIM	Cehalet ve Taassup	3/24/2016
	Rıza Eray BAĞCI	Sevgi Üzerine	5/12/2016
191 SEDİR AĞACI	Mustafa TOZLUYURT	Yedi, İnsan ve Evrim	1/8/2016
	Belgin ERKAN	Masonik Adap	1/22/2016
	Erol BAYTOK	Akıl Üzerine Derlemeler	2/26/2016
	Riyad UYSAL	Akıl ve Hikmet (II)	3/11/2016
	Eray ESEROL	Cvpiditate Mortam Sita	3/25/2016
	Latif KURT	Renklerin Dansı	4/8/2016
193 BİRİKİM	Remzi SANVER	Masonik Kavramlar	1/4/2016
	Arda ÖNGÖREN, Şenol ÇAKMAKÇI	Vitriol	1/18/2016
	Orhan ÖZYİĞİT, A. Nihat YAVŞAN	Atatürk'ten Anekdotlar	4/4/2016
	Mehmet BEKAR	Mason Locası, Büyük Loca: Görevler ve Sorumluluklar	4/18/2016
194 AYDINLIK	Cengiz GÜLEÇ	Bilgi, İnanç ve Hakikat Yolculuğu	3/9/2016
	Kaya SALTIK	Locanın Asıl Görevlileri	3/23/2016
	M. Benan AKMAN	Nefs	5/11/2016
195 KAYNAK	Murat DEMİREL	Masonik Tarih I: Collegia, Kilise Birlikleri, Guildler	1/27/2016
	Ediz ÇELİK	Masonik Tarih II: Tampliyeler ve İnşaat Ustaları	2/10/2016
	Alptekin SAVAŞÇI	Masonik Tarih III: Loncalar	2/24/2016
	Refik AKÇA	Masonik Tarih VI: Hürmasonluk, Spekülatif Masonluk	3/9/2016
	Özcan ERTÜRK	Kuzeydoğu'da Oturuyorum	3/23/2016
	İnal UŞŞAKLI	Meclisin Oluşumu	4/13/2016
	Erdinç AYDIN	Antik Felsefe 1: Batı Felsefeleri	4/27/2016
	Cem Murat UDUM	Antik Felsefe 2: Doğu Felsefeleri	5/11/2016
	Devran AKSUNGUR	Ezoterizm ve İnisiyasyon	6/8/2016
196 SAĞDUYU	Belgin ERKAN	Masonik Adap	1/25/2016
	Mehmet KIZIKLI	Zenginlik Hırsı	3/14/2016
	Umut SON	Üç Taşınmaz Mücevher	3/14/2016
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukukumuz ve Etik Değerlerimiz	3/23/2016
203 ÖNDER	Belgin ERKAN	Mason	1/14/2016
	Güngör ÖCAL	Atatürk	1/28/2016
	Ethem GEÇİM	Taassup ve Kutsal Kitaplar	2/11/2016
	Namık DOĞANCIOĞLU	Locamızdaki Semboller	2/25/2016

	Melih GÜN	Anadolu' da Masonluk	3/10/2016
	Bahri ÖKTEM	Altar	3/24/2016
	Bingür SÖNMEZ	1914 , 1915 Sarıkamış Meydan Muharebesi	5/12/2016
	Tamer MÜFTÜOĞLU	Bir Çehov Hikâyesinden Masonik (mi?) Esintiler	5/26/2016
206 YÖNTEM	Rıfat HAKGÜDEN	Sükut	1/15/2016
	Cengiz KARAÇALIK	Takvim ve Yaşam Döngüsü	3/18/2016
	Bülent ÇAKIM	Masonluk Ne Değildir?	4/15/2016
	Ergün İŞGÖR, Rıfat HAKGÜDEN	Operatif Mason Localarının Geçmişi: İngiltere/Mason-COWAN Ayrımı	5/6/2016
	Armağan ZENGİNPEDÜK	Almanya'da Masonluk ve Değişik Obediyansların Gelenekleri	5/20/2016
	S. TOP, C. TAYKARA, S. TURHAN	Spekülatif Masonluk Nasıl Başladı ve Gelişti: Ayrımcılıklar	6/3/2016
210 DÜŞÜN	Ümit BAYAR	Masonik Huzur - Toplumsal Huzur	1/13/2016
	Tuğrul TANKUT	Aydınlanma	1/27/2016
	Necdet ERSOY	Kendini Bilmek Neleri Bilmektir?	2/10/2016
	Necdet KESMEZ	Halk Evlerinin Türk Aydınlanmasına Katkısı	3/9/2016
	Tuğrul TANKUT	Aydınlanma	4/13/2016
	Tevfik ORBEY	Cavendish Laboratuvarı Öyküsü	4/27/2016
	Tarık BAYSAK	Toplumsal Huzur - Masonik Huzur-2	5/25/2016
	Arlan TEMEL	Anadolu Ezoterizmi	6/8/2016
216 ADANA	Halil MUTLUKOCA	Anderson Anayasası	1/18/2016
	Akgün ATASAGUN	Landmarklar	1/18/2016
	Görkem ALTIOK	Masonluğun İçinden Bir Ses	2/29/2016
	Tanju KORKMAZ	Masonlar Neyi Ararlar?	3/7/2016
217 SÜMER	Bülent ERDOĞAN	Demokrasi ve Adalet Kavramı	4/7/2016
	Zafer DEMİRKAN	Masonluktan Beklentilerimiz	4/21/2016
222 DORLİON	Fikret UÇAR	Algı, Gerçek ve Gelecek	1/4/2016
	Thomas ZİMMERMAN	Çeşitlilik ve Birlik	1/18/2016
	Can PAK	Rehberlik	2/1/2016
	Ömer KÖKER	Geçmişten Geleceğe Alınacak Dersler	3/7/2016
	Abdurrahman TUNÇ	İnsan Hakları ve Masonluk	3/21/2016
223 MERSİN	Cengiz SÖNMEZ	İnanç Sistemleri ve Masonluk	2/3/2016
	M. Orhan ÖZBABA	Vicdan	2/17/2016
	Cengiz SÖNMEZ	Aydınlanma ve Platon'un Mağara Benzetmesi	3/16/2016

229 EKİNOKS	Münci ÖZMEN	Adalet Kavramı ve Masonluk	1/6/2016
	Emre UNGAN	Masonluğun Felsefesi	1/20/2016
	Emre AKÇAOĞLU	Savaşlar ve Korkaklar	2/3/2016
	Çetin AYDAR	Sevgi, Sadakat ve Samimiyetle Birbirimize Bağlanmak	2/17/2016
	Murat B. GÖĞÜŞ	Doğum	2/3/2016
	Alptekin ESİN	Masonlukta Yazılı Olmayan Kurallarımız	3/2/2016
	Hakan AKBULUT	Sırlarımız	4/6/2016
	Bora ERTUNG	Kültürel Şizofreni	4/20/2016
233 WISDOM	Tufan SUBAŞI	Rüya Gibi	1/29/2016
	Ahmet AYDOĞDU	Success and Failure	2/19/2016
	Cenap FİŞEK	Değer Odaklı Yaşam	3/18/2016
	Fürüzan ÖZKAN	Kalfa Derecesi Çalışma Tablosu	4/15/2016
	Hasan Ataşoğlu	Tekris Töreni ve Loca Açılışının Analizi	4/29/2016
	Burak YEDİERLER	Light We Seek	5/6/2016
	Serdar AKÜNAL	Skoç Riti Tarihçesi ve House of the Temple	6/3/2016
234 ERCİYES	Yılmaz SUNER	Masonik Denilince	3/12/2016
241 İRADE	A. ASLANTAŞ	Bir Mason Olarak Yeni Yılda Beklentilerimiz ve Sorumluluklarımız	1/8/2016
	Hakan ERCAN	Genel Hatlarıyla Ezoterizm	2/12/2016
	Burak YEDİERLER	Ezoterizm ve Masonluk	3/25/2016
	Ümit EKŞİOĞLU	Masonluk ve Aydınlanma Felsefesi	4/22/2016
	Alper Tunga BAYRAM	Anadolu Ezoterizmi	5/13/2016
	Erol DEMİR	Anadolu İnanç Sistemleri	6/10/2016
242 VAROLUŞ	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	1/8/2016
	Halit YILDIRIM	Her Bakan Görebilir mi? Düşünebilen İnsanın Görmek İçin Bakmaya İhtiyacı Var mıdır?	2/12/2016
	Ersan ÖZTUNA	Global Elit ve Derin Dünya	2/26/2016
	Ufuk YÜNEL	İnvisible College ve Royal Society	4/8/2016
	Emre BAYKURT	Şamanizm İnancı ve Günümüz Toplumu Üzerindeki Yansımaları	5/27/2016
TARSUS	M. Necati NOYAN	Anadolu Türkülerinde Masonik Motifler	2/24/2016
	Muhittin BİRİCİK	Çağdaş İnsan Olma Yolunda	3/9/2016
	Can GÖÇÜK	Ezidiler	3/23/2016
	Tuncer TAŞKIN	Kâmil İnsan Yolculuğumuzun Neresindeyiz?	4/13/2016

İZMİR

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
004 İZMİR	Halil SILAY	Kalfa Derecesinden Notlar	28/04/2016
	Ali Saki ÇALIK	Bir Efsane Gül Bahçesi	26/05/2016
	Asaf TANAĞAR	Özgürlük Felsefesi	29/09/2016
013 NUR	Atila ÖZYEĞEN	Rönesans, Yeniden Doğuş	19/04/2016
	İsmail BARADAN	Masonlukta Akıl Beslenir, Gönül Süslenir	03/05/2016
	Tamer GEDİZ	Bir Masonun Anıları	17/05/2016
016 PROMETHEE	Bünyamin HAZAN	Masonluğu Ne Derece Merak Ediyoruz?	27/04/2016
	Nadir KIZILGÜNEŞLER	Bir Mason Olarak Tanınmak	11/05/2016
024 GÖNÜL	Sina SERİNKEN	Zaman	16/06/2016
025 İRFAN	Yücel ÖZTÜRK	İnanç ve İfade Özgürlüğü	23/05/2016
	Erdem ÖKTEMUS	Mason ve Sufi	06/06/2016
026 ÜMİT	Hüsnü ERKAN	Felsefe Nedir? Niçin Felsefe Yapmalıyız?	03/05/2016
	Suphi VARIM	Ezoterik Düşünce ve Günümüz Dünyası	17/05/2016
	Rafael LEVİ	Ölümün Ötesine Geçmek	31/05/2016
042 EPHESUS	Avram VENTURA	Masondan Önce İnsan	18/04/2016
	Fatih Veli ÖZBAYRAKÇI	Sevgi, Dostluk ve Masonluk Üstüne	02/05/2016
	Alber KAYA	Teknolojik Gelişme ve İnsanlığın Istırabı	16/05/2016
047 EYLEM	Korkut KESKİNER	Kadın Olmadan Mason Olabilir miyiz?	02/05/2016
065 EGE	Suphi VARIM	Ezoterik Düşünce ve Günümüz Dünyası	21/04/2016
	Remzi SANVER	Tarihimizi Bilmek Neden Önemli? Kültürel Süreklilik Üzerine Düşünceler	02/06/2016
071 IŞIN	Necdet KARTAL	Kendini Bil	30/05/2016
078 ÜÇSÜTUN	Barlas ARSLANER	Russel vs Pythagoras	28/04/2016
	Nathan KOHEN	Operatiflikten, Spekülatifliğe Çalışma Tablosunun Gelişimi	12/05/2016
	Osman Levent SERAL	Rönesans	26/05/2016
	Osman BAHADIR	Hariçten Bir Bakış	09/06/2016
082 KARŞIYAKA	Ömer Faruk ZUHAL	Bitmeyen Tekris	25/04/2016
	Moris CRESPİN	Felsefe ve İnanç Nerede Buluşur, Nerede Ayrılır?	23/05/2016
097 BODRUM	Eftal KÖKLÜ	Sümer Tabletleri	28/04/2016
	Cem ERBİL	Müzik ve Masonluk	12/05/2016
	Atilla OKTÜRK	Kardeşim	26/05/2016
	Kürşat PARLATAN	Kendimiz ile Aramızdaki Fark	09/06/2016
	Yüksel KAZMİRCİ	Kendine Ait Bir Dünya	23/06/2016
	Gürkan AKTOLUĞ	Çalışma Tablolarının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış	14/07/2016

099 KORDON	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	28/04/2016
	Coşkun ÖZEL	Masonluk ve Sayılar	12/05/2016
	Barış AKSAMAOĞLU	Süleyman Mabedi ve Hiram Anlatımlarının Masonluğun Işığında Yorumu	26/05/2016
	Cengaver ÖNKAHRAMAN	Bir Şey Biliyorum, O da Hiçbir Şey Bilmediğimdir	09/06/2016
	Hakan ÖZER	Ezoterizm ve İnisyasyon	29/09/2016
102 DOĞA	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	26/04/2016
	Fatih KAYTMAZ	Nedir İnsan?	24/05/2016
	Mehmet Celal GÖNÜL	Yazılı Olmayan Kurallarımız	07/06/2016
105 TAN	Cihangir TURANTAŞ	Hitabet Sanatı ve Mesleğimiz	19/04/2016
	Lütfi FIRAT	Mason Olabilmek	17/05/2016
113 OCAK	Levent KAMALI	Kendini Bilmek Üzerine	21/04/2016
115 ŞAKUL	Ahmet Zafer KOÇAĞRA	Sevgi, Kardeşlik ve Kemal Yolculuğu	27/04/2016
134 MARMARİS	Levend SERAL	Rönesansın Kökenleri	21/04/2016
	Ersin TAN, Andaç YALÇIN	Mason Kardeşliği	05/05/2016
138 NOKTA	Yılmaz SARAÇOĞLU	Avadanlıklarım; Çekiç ve Taşçı Kalemi	25/04/2016
	Murat ÇAKALOZ	Doğudan Batıya	09/05/2016
	Barış BAYRAKTAR	İnisiyasyon Sürecinde Kahramanın Yolculuğu	06/06/2016
	Nedim ÇAKIR	Biz Masonlar Titanik Gemisinin Kemancıları mıyız?	20/06/2016
142 İMBAT	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	26/04/2016
	İbrahim İZMİT	Farkındalık	10/05/2016
	Murat TEKŞEN	Kuruluş Anıları	24/05/2016
145 NİRENGİ	Teoman GÜRGAN	Yazılı Olan ve Olmayan Kurallar	26/05/2016
148 AGORA	Yüksel KAZMİRCİ	Kendine Ait Bir Dünya	28/04/2016
	Sümer DENİZ	Masonluktan Neler Öğrendim	26/05/2016
149 IŞIK	M.Atilla VAN	Yılan Sembolizması	25/04/2016
	Erdal ÖZIŞIK	Türkiye'de Masonik Anlayış	23/05/2016
164 FETHİYE	Ali Tarık GÜL	Disiplin ve Mason	26/04/2016
	Mehmet Ali IŞIK	Kalfa Derecesi	26/04/2016
	Ruşen UÇ	Kardeşlik Sevgisi	10/05/2016
	Halit YILDIRIM	Bir Mason Olarak, Cehalet, Taassup ve Bağnazlıkla Savaşımda Neye Güveniyoruz? Bilgimiz ve Cesaretimize	28/06/2016
	Mehmet Celal YAHYABEYOĞLU	Taşın Evrimi	12/07/2016
172 ÇEŞME	Orhan YÜKSEL	Tao Öğretisi	15/05/2016
	İsmail BARADAN	Masonlukta Akıl Beslenir, Gönül Süslenir	05/06/2016
	Çetin GÜVENTÜRK	Çeşmeden Damlalar 15. Yıl	26/06/2016

176 SENTEZ	Rahmi TUNÇALP	Soru Cevaplarla Çırak Derecesi	24/05/2016
	Necip DALKILIÇ	Anadolu Aydınlanmasındaki Masonik İzler	07/06/2016
178 KUŞADASI	Eren GÜRKAN	Masonluk ve Geometri	08/06/2016
	Asaf TANAĞAR	Özgürlük Felsefesi	13/07/2016
182 ZUHAL	Deniz ERGİNÜN	Mutluluk Üzerine Çağdaş Yorum	02/06/2016
	Uğur ORAL	Masonun Savunması	29/09/2016
187 ÖZVERİ	Remzi SANVER	İnisiyatik Gelenek Üzerine Düşünceler	11/05/2016
	Yüksel KAZMİRCİ	Zıtlıkların Birlikteliği	08/06/2016
192 HERMES	Uğur ORAL	Masonun Savunması	18/04/2016
198 PAMUKKALE	Ali ZIRH	Bilimin Işığında Ölüm Anı ve Hemen Sonrasına Bakış	22/04/2016
205 HERODOT	Semih ADIYAMAN	Tevazu	02/06/2016
213 DOKUZ EYLÜL	Güngör KAVADARLI	Yolculukta Başka Denizlere Açılmak	10/05/2016
220 OKYANUS	Mete YURTSEVEN	Kadim Bilginin İzinde	03/05/2016
	Rebii AKDURAK	Okyanus Muhterem Locası Kuruluş Yıldönümü	17/05/2016
	Alphan ÇAL	Mabet	14/06/2016
239 İDA	Taner VİDİNLİGİL	Kargaşadan Düzene Giden Yolda Masonluk	30/04/2016
240 KARYA	Hasan Tolga ALPASLAN	Landmarklar	26/04/2016
	Yavuz Selim AĞAOĞLU	Masonluk Tarihinde Uyandırma Süreci	10/05/2016
	Ömer Faruk ZUHAL	Bitmeyen Tekris	14/06/2016
	Aydoğan EREL	Rosslyn Chapel	28/06/2016
243 HALİM ERKER	Recai TEKOĞLU	Eski Mısır Sembolizmine Bir Yaklaşım	18/05/2016
	Erdal ŞAY	Tekristen Günümüze Aldıklarım	01/06/2016
	Bülent ALANYA	Kendini Bilen Sapiens	15/06/2016
MARE NOSTRUM	Ali Aslan KAYA	Taş	03/05/2016
	David ENRIQUEZ	Mabedimizde Üstadı Muhterem ve İki Büyük Sütun	07/06/2016

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	LOCA	EBEDİ MAŞRIK'A İNTİKAL TARİHİ
TACETTİN CİVAN	ÜÇNUR	23 ŞUBAT 2016
ERDUR BEKİROĞLU	KÜLTÜR	25 NİSAN 2016
BÜLENT ÇETİNER	UYUM	28 NİSAN 2016
ÖMER AKYÜZ	EPHESUS	4 MAYIS 2016
EDVARD SİVA	GEOMETRİ	17 MAYIS 2016
ÖZDEMİR ERTEM	YUNUS EMRE	21 MAYIS 2016
EROL TÜRKGENÇ	ERENLER	24 MAYIS 2016
MESUT TUNÇEL	NIKOMEDIA	26 MAYIS 2016
SAMİ HERMAN	HUMANİTAS	30 MAYIS 2016
AHMET ZEKİ ERİŞEN	GÜNEY	4 HAZİRAN 2016
ZÜHTÜ GÜRSOY	SEVENLER	8 HAZİRAN 2016
NACİ GÜNDOĞDU	ÜMİT	8 HAZİRAN 2016
LEON MARSEL KURİYEL	HUMANİTAS	12 HAZİRAN 2016
HASAN ÖZCAN BALIN	BİLGE	19 HAZİRAN 2016
ERTAN TÖKÜN	ZÜHAL	20 HAZİRAN 2016
RASİN GÜLMEN	TESVİYE	21 HAZİRAN 2016
HASAN NERAD	ÜMİT	23 HAZİRAN 2016
NECDET ATASAGUN	DOĞUŞ	23 HAZİRAN 2016
FİKRET HIZLIALP	ALTAR	24 HAZİRAN 2016
ERTUĞRUL ÜNLÜSU	NAR	29 HAZİRAN 2016
ÖMER AYDIN UNGAN	AKIL VE HİKMET	9 TEMMUZ 2016
MAHİR GAON	HÜMANİTAS	16 AĞUSTOS 2016
TUNCAY ARCAK	EKİN	16 AĞUSTOS 2016
ÇETİN US	SEMBOL	18 AĞUSTOS 2016
CAN TUSKAN	TANYERİ	30 AĞUSTOS 2016
MÜJDAT YEMİŞÇİ	OKYANUS	8 EYLÜL 2016
FEVZİ ÖZBİLEN	GÜVEN	11 EYLÜL 2016
REMZİ ÇETİNDAĞ	HÜRRİYET	16 EYLÜL 2016
MURAT VECİHİ KUTLAY	BİLGİ	18 EYLÜL 2016

HİÇBİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Ebedi Maşrık'a intikal eden Kardeşlerimize Evrenin Ulu Mimarı'ndan sonsuz mağfiret kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAZI KABULÜ ve YAYIN KURALLARI

Yazının Kabulü

Mimar Sinan Dergisi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin üç ayda bir yayınlanan akademik nitelikteki yayın organıdır ve 10 Ekim 1966 tarihinden beri yayınlanmaktadır. Dergide, Masonlukla ilgili özgün araştırma, makale ve çeviriler yayınlanır.

Mimar Sinan Dergisi iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, hakemler tarafından değerlendirilen ve yayınlanması uygun görülen, konuya ilişkin yeni bir bilgi, belge veya yeni bir özgün yaklaşım getiren araştırma yazılarına, ikinci bölümde de dergi alanı kapsamındaki konulara ilişkin özgün bir bakış açısıyla ele alınmış yorum makalelerine yer verilmektedir.

Yazarlar, makalenin özgün bir yazı olduğunu, daha önce herhangi bir yerde yayınlanmadığını ve makalenin değerlendirme süreci içerisinde başka bir yerde yayınlanmayacağını kabul etmelidirler.

Yazılardaki bilgilerin ve kaynakların doğruluğundan tümüyle yazarlar sorumludur. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların şahsi görüşlerini ifade eder ve sorumluluğu tamamen kendilerine aittir. Bu yazıların Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın veya başka bir Masonik biriminin resmi görüşlerini veya fikirlerini temsil ettiği iddia edilemez.

Yayın Kuralları

Hakemli bölüm için gönderilen yazılar 15 A4 (daktilo/12 pt bilgisayar çıktısı) sayfasını, kişisel yorum makaleleri ise 10 (daktilo/12 pt bilgisayar çıktısı) sayfasını aşmamalıdır. Araştırma yazılarının ve makalelerin 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti adı ile kurulmuş olan Türk Dil Kurumu yazım kurallarına uygunluğu şart olup, imlâda bu kurallara uyulacaktır. Bir sözcüğün yazımında tereddüt olduğu takdirde yukarıda anılan Türk Dil Kurumu'nun yayınlamış olduğu Ömer Asım Aksoy'un **Ana Yazım Kılavuzu**'na bakılacaktır. (Son baskısı Epsilon Yayınları tarafından basılmıştır.) Kısaltmalarda da yukarıda anılan kitaptaki kısaltmalar kullanılmalıdır. Mimar Sinan dergisindeki yazılarda (tarihi belgelerin transkripsiyonu veya alıntılanması dışında), "Masonik kısaltma" kullanılmamaktadır.

Yazılar elektronik ortamda verilmeli, yazar/yazarların iletişim bilgileri belirtilmeli, konferans üslubunda olmamalıdır. Özgün araştırmaların dayandırıldığı atıflar, kaynaklar ve belgelerden alıntılar sarih bir biçimde, dip not veya son not olarak belirtilmelidir.

Hangi kaynaktan yararlanılmışsa o kaynak referans verilmeli; yararlanılan kaynağın kaynak gösterdiği, yazarın görmediği referanslar dipnot olarak verilmemelidir. Yazarın yararlandığı kaynaktaki görüşler ile kendi görüşleri birbirinin içine katılmamalı, yararlanılan kaynaktaki analiz, yargı ve sonuç cümleleri "tırnak içinde" uygun atıfla verilmeli, olası bir intihal sorununa yol açılmamalıdır. Yabancı bir kaynaktan alınma bir yazının veya kitabın bütününü veya bir kısmını çevirip yayınlamak izne tabidir. İzinsiz yayının, telif anlaşmazlıkları doğuracağı unutulmamalıdır.

Kullanılan görsel malzemenin (fotoğraf, resim, çizim, vb.) telif hakkı alınmış olmalı veya telif hakkı bulunmayan malzemeden seçilmelidir. İnternetten indirilen veya bir kaynaktan taranan görsel malzemenin telif hakları izni alınmadan kullanılmasının telif anlaşmazlıkları doğuracağı da dikkate alınmalıdır.

Makalenin ilk sayfasında makalenin, yazarının ve varsa çevirmeninin adı yer almalıdır. Ayrıca yazının Türkçe ve mümkünse İngilizce kısa bir özeti (özet – abstract) ile yazı başlığının İngilizcesi bulunmalı ve faydalanılan kaynaklar belirtilmelidir. İnternet'ten alınan kaynakların doğruluğu mutlaka tahkik edilmelidir.

Yazıda resim veya şekil kullanılmışsa; bunlar yazının içindeki yerine konulduğu gibi, ayrı birer dosya olarak da verilmeli, resimler basılabilecek kalitede (en az 300 dpi) olmalıdır.

Çeviri yazılarda; yazarın ve çevirmenin adı ile birlikte orijinal yazının nerede ve hangi tarihte yayınlandığı belirtilmeli ve orijinal yazı da birlikte gönderilmelidir. Ayrıca müellifin onayı alınmış olmalı ve çeviri yazının telif hakkı sorun olmamalıdır.

Gönderilen yazılar Yayın Kurulunun onayından geçtikten sonra yayınlanır. Yayınlanmayan yazılar için geleneğimiz uyarınca herhangi bir gerekçe gösterilmez. Yayın Kurulu gerekli gördüğü durumlarda metinde editoryal düzeltmeler yapabilir. Gönderilen veya yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez, yazı yayınlandığı takdirde bütün telif hakları Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin olur.

Yazarlar yazılarını, Yayın Kuruluna teslim ettiklerinde bu şartları kabul etmiş sayılırlar.

Yazılarınızı, her türlü istek, soru, şikayet ve önerilerinizi aşağıdaki yazışma ya da e-posta adresine gönderebilirsiniz.

YAZIŞMA ADRESİ:
MİMAR SİNAN DERGİSİ YAYIN KURULU
Nuru Ziya Sokak, No. 9, Kat 2 34420 Beyoğlu – İstanbul
e-posta : mimarsinandergisi@gmail.com

MİMAR SİNAN

The Quarterly Journal of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons

ISSN 1301-2762

CONTENTS

7. Message From the Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. An Attempt to Establish A Lodge In The Provinces: Ülkü Lodge in Balıkesir ..... Yavuz Selim AĞAOĞLU
36. What Freemasonry is not? ..... Sezgin KÖKSAL
45. The Elements of Consecration ..... Shawn EYER
Translated by: Ahmet ŞENKUT
51. Morals, Ethics and Tolerance ..... Sümer SALDIRAY
60. Phoenix: Exaltation of the Soul and Revival While Living ..... Berk YÜKSEL
72. Masonic Elements in Shakespeare's Plays I ..... Hakkı BÜYÜKÇİVİTÇİOĞLU
92. News from the Lodges ..... Mimar SİNAN
118. Obituaries ..... Mimar SİNAN
119. Article Submission Rules ..... Mimar SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı – Beyoğlu / İSTANBUL - TURKEY

YEAR : 2016 NO : 172